

**Звіт про стратегічну екологічну оцінку
проєкту Плану заходів на 2025 - 2027 роки
із реалізації Стратегії розвитку Рівненської області
на період до 2027 року**

Зміст

1. Зміст та основні цілі документа державного планування – проєкту плану заходів на 2025-2027 роки із реалізації Стратегії розвитку Рівненської області на період до 2027 р., його зв'язок з іншими документами державного планування.....	5
1.1. Загальні положення.....	5
1.2. Стратегічне планування в Рівненській області.....	5
1.3. Проєкти плану заходів на 2025-2027 роки із реалізації Стратегії розвитку Рівненської області на період до 2027 року.....	7
1.4. Зв'язок проєкту плану заходів на 2025-2027 роки із реалізації Стратегії розвитку Рівненської області на період до 2027 року з іншими документами державного планування.....	19
2. Характеристика поточного стану довкілля, у тому числі здоров'я населення та прогнозні зміни цього стану, якщо документ державного планування не буде затверджено (за адміністративними даними, статистичною інформацією та результатами досліджень).....	21
3. Характеристика стану довкілля, умов життєдіяльності населення та стану його здоров'я на територіях ймовірного впливу та їх прогнозні зміни (за адміністративними даними, статистичною інформацією та результатами досліджень).....	34
3.1. За станом атмосферного повітря.....	34
3.2. За екологічною ситуацією в галузі водокористування.....	37
3.3. За земельними ресурсами та станом ґрунтів.....	39
3.4. За утворенням та накопиченням відходів.....	45
3.5. Щодо еколого небезпечних об'єктів області.....	49
3.6. За біологічним та ландшафтним різноманіттям.....	51
3.7. Ймовірні наслідки впливу на довкілля і здоров'я населення проєкту плану заходів на 2025-2027 роки із реалізації Стратегії розвитку Рівненської області на період до 2027 року.....	53
4. Екологічні проблеми, у тому числі ризики впливу на здоров'я населення, які стосуються документа державного планування, зокрема щодо територій з природоохоронним статусом (за адміністративними даними, статистичною інформацією та результатами досліджень).....	60
5. Зобов'язання у сфері охорони довкілля, у тому числі пов'язані із запобіганням негативному впливу на здоров'я населення, встановлені на міжнародному, державному та інших рівнях, що стосуються проєкту документа державного планування, а також шляхи врахування таких зобов'язань під час підготовки документа державного планування.....	68
6. Опис наслідків для довкілля, зокрема для здоров'я населення, у т.ч. вторинних, кумулятивних, синергічних, коротко-, середньо- та довгострокових (1, 3-5 та 10-15 років відповідно, за не-обхідності – 50-100 років), постійних і тимчасових, позитивних і негативних наслідків.....	79
7. Заходи, що передбачається вжити для запобігання, зменшення та пом'якшення негативних наслідків виконання проєкту документа державного планування.....	84
8. Обґрунтування вибору виправданих альтернатив, що розглядалися, опис способу, в який здійснювалася стратегічна екологічна оцінка, у тому числі будь-які ускладнення (недостатність інформації та технічних засобів під час здійснення такої оцінки).....	87
8.1. Методологія проведення стратегічної екологічної оцінки проєкту плану заходів на 2025-2027 роки із реалізації Стратегії розвитку Рівненської області на період до 2027 року.....	86
9. Заходи, передбачені для здійснення моніторингу наслідків виконання проєкту документа державного планування для довкілля, у тому числі для здоров'я населення.....	92
10. Опис ймовірних транскордонних наслідків для довкілля, у тому числі для здоров'я населення (за наявності).....	96
Резюме нетехнічного характеру інформації, передбаченої пунктами 1-10, розраховане на широку аудиторію.....	97
Список джерел.....	99

Перелік скорочень

ВВП	валовий внутрішній продукт
ВРП	валовий регіональний продукт
ГДК	гранично допустима концентрація
ДДП	Документ державного планування
ДНЗ	дошкільний навчальний заклад
ЄС	Європейський Союз
ЖКГ	житлово-комунальне господарство
ЗУ	Закон України
МСБ	малий та середній бізнес
МТД	міжнародна технічна допомога
НС	надзвичайна ситуація
ОВА	обласна військова адміністрація
ОДА	обласна державна адміністрація
ОВД	оцінка пливу на довкілля
ОМС	органи місцевого самоврядування
ПАТ	публічне акціонерне товариство
ПЗФ	природно-заповідний фонд
ПТНЗ	професійно-технічні навчальні заклади
РГ	робоча група
РДА	районна державна адміністрація
СЕО	стратегічна екологічна оцінка
СР	сільська / селищна рада
ТГ	територіальна громада
ТЗ	технічне завдання на проєкт місцевого розвитку
ПВ	побутові відход
ЦНАП	центр надання адміністративних послуг

Перелік таблиць

Таблиця 1.1. Перелік проєктів плану заходів на 2025-2027 роки із реалізації Стратегії розвитку Рівненської області на період до 2027 року	8
Таблиця 2.1. Скиди забруднених зворотних вод підприємствами Рівненщини, тис. м ³	22
Таблиця 2.2. Результати аналізу проб води на вміст ¹³⁷ Cs і ⁹⁰ Sr, пКі/л.....	23
Таблиця 2.3. Порівняння показників Рівненської обл. із загальноукраїнськими показниками.....	28
Таблиця 2.4. Розподіл постійного населення Рівненської області за віком	29
Таблиця 2.5. Динаміка демографічних процесів в області	30
Таблиця 2.6. Динаміка захворюваності та поширеності хвороб серед населення області (на 1000 осіб)	29
Таблиця 2.7. Поширеність хвороб (на 1000 осіб).....	30
Таблиця 2.8. Ситуація з онкологічними захворюваннями та туберкульозом (на 100 тис. осіб) в області за останні п'ять років	30
Таблиця 2.9. Результати радіологічного контролю сільськогосподарської продукції Рівненській області.....	31
Таблиця 3.1. Динаміка викидів в атмосферне повітря в Рівненській області, тис. т	34
Таблиця 3.2. Перелік підприємств—найбільших забруднювачів довкілля Рівненської області.....	35

Таблиця 3.3. Викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря за видами економічної діяльності у 2023 році.....	35
Таблиця 3.4. Рівень забруднення атмосферного повітря за значенням ІЗА.....	36
Таблиця 3.5. Використання та відведення води в розрізі адміністративно-територіальних одиниць області, млн. м ³	37
Таблиця 3.6. Накопичення відходів у Рівненській області (станом на 01.01.2024 року)	45
Таблиця 3.7. Підприємства, основні утворювачі відходів Рівненської області.....	46
Таблиця 3.8. Інформація про кількість сміттєзвалищ (полігонів) ПВ згідно обласного реєстру місць видалення відходів станом на 01.01.2024 року	48
Таблиця 3.9. Перелік підприємств, що здійснюють утилізацію відходів у Рівненській обл.....	48
Таблиця 3.10. Ймовірні наслідки впливу на довкілля і здоров'я населення проєктів Плану заходів на 2025-2027 рр. з реалізації Стратегії розвитку Рівненської обл. на період до 2027 р.	54
Таблиця 4.1. Структура природно-заповідного фонду області станом на 01.01.2024 р.	62
Таблиця 4.2. Характеристика земель лісгосподарського призначення Рівненської обл.	65
Таблиця 5.1. Узгодженість проєктів Плану заходів на 2025-2027 роки з реалізації Стратегії розвитку Рівненської області на період до 2027 року стратегічним цілям державної екологічної політики України на період до 2030 року.....	71
Таблиця 6.1. Ключові екологічні проблеми Рівненської області	79
Таблиця 7.1. Рекомендації щодо реалізації окремих проєктів плану заходів на 2025-2027 роки із реалізації Стратегії розвитку Рівненської області на період до 2027 року	84
Таблиця 9.1. Екологічні індикатори моніторингу виконання проєкту Плану заходів на 2025-2027 роки з реалізації Стратегії розвитку Рівненської області на період до 2027 року	94

Перелік рисунків

Рисунок 2.1. Розподіл постійного населення Рівненської області за статтю та віком	28
Рисунок 3.1. Динаміка викидів шкідливих речовин в атмосферу від стаціонарних та пересувних джерел.....	35
Рисунок 3.2.Забір води з поверхневих і підземних джерел Рівненської області, млн. м ³	38
Рисунок 3.3. Розподіл скиду зворотних вод в поверхневі водні об'єкти в 2023 році, %	37
Рисунок 3.4. Структура земельного фонду області	41

1. Зміст та основні цілі документа державного планування – проєкту плану заходів на 2025 - 2027 роки із реалізації Стратегії розвитку Рівненської області на період до 2027 року, його зв'язок з іншими документами державного планування

1.1. Загальні положення

Об'єктом оцінки даного звіту є документ державного планування (далі – ДДП) – проєкт плану заходів на 2025 - 2027 роки із реалізації Стратегії розвитку Рівненської області на період до 2027 року (далі – План заходів, Стратегія), розробка якого безпосередньо проводилася за керівництва Рівненської облдержадміністрації (далі - ОДА), у 2025 році.

Для проведення стратегічної екологічної оцінки (далі – СЕО) проєкту Плану заходів застосована методологія, що ґрунтується на вимогах Закону України (далі – ЗУ) «Про стратегічну екологічну оцінку» та досвіді інших країн, що дозволило оцінити потенційні впливи на довкілля від його реалізації.

В рамках розробки проєкту Плану заходів відповідно ст. 9 ЗУ «Про стратегічну екологічну оцінку» було оприлюднено Заяву про визначення обсягу СЕО Департаментом економічного розвитку і торгівлі Рівненської обласної державної адміністрації в Єдиному реєстрі СЕО Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів України через Єдину екологічну платформу «ЕкоСистема» від 23.05.2025 за реєстраційним номером справи №23-05-14945-25, на яку надійшли зауваження та пропозиції за № 981/0/25 від 28.05.2025 - від Департаменту екології та природних ресурсів Рівненської ОДА та №01.02-07/1272 від 02.06.2025 – від Державної установи «Рівненський обласний центр контролю та профілактики хвороб» Міністерства охорони здоров'я України, що передбачено ст. 8 та пунктом 6 статті 10 ЗУ «Про стратегічну екологічну оцінку», а саме: «Обласні, Київська та Севастопольська міська державні адміністрації (відповідні підрозділи з питань охорони навколишнього природного середовища та з питань охорони здоров'я) ... у строк, що не перевищує 10 днів з дня внесення до Єдиного реєстру СЕО заяви про визначення обсягу СЕО, надають свої зауваження і пропозиції шляхом їх внесення до Єдиного реєстру СЕО».

1.2. Стратегічне планування у Рівненській області

Стратегія розвитку області є ключовим інструментом для визначення пріоритетних напрямів розвитку господарського комплексу, соціальної та інженерної інфраструктури. Вона покликана забезпечити системну роботу з покращення бізнес-клімату, розширення інвестиційних можливостей та підвищення якості інфраструктури територій. Це не лише відповідь на наявні виклики, а й чіткий орієнтир для досягнення збалансованого розвитку області та визначення її конкурентного місця на економічній і культурній карті України.

Для цього на підставі постанови Кабінету Міністрів України (далі - КМУ) від 04.08.2023 №816 «Деякі питання розроблення регіональних стратегій розвитку і планів заходів з їх реалізації та проведення моніторингу реалізації зазначених стратегій і планів заходів» (зі змінами), а у зв'язку з масштабною агресією росії, що призвела до зміни стратегічних векторів розвитку Рівненщини, соціально-економічної ситуації, що склалася в умовах воєнного стану, відповідно ЗУ «Про правовий режим воєнного стану», «Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб», «Про компенсацію за пошкодження та знищення окремих категорій об'єктів нерухомого майна внаслідок бойових дій, терористичних актів, диверсій, спричинених збройною агресією російської федерації проти України, та Державний реєстр майна, пошкодженого та знищеного внаслідок бойових дій, терористичних актів, диверсій, спричинених збройною агресією російської федерації проти України», «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо засад державної регіональної політики та політики відновлення регіонів і територій», Указів Президента України від 24 лютого 2022 року №64/2022 «Про введення воєнного стану в Україні (зі змінами)», постанов КМУ від 30 травня 2023 року №600 «Про затвердження Порядку надання компенсації за знищені об'єкти нерухомого майна», від 27 вересня 2022 року №1073 «Про затвердження Порядку поведінки з відходами, що утворились у зв'язку з пошкодженням (руйнуванням) будівель та споруд внаслідок бойових дій, терористичних актів, диверсій або проведенням робіт з ліквідації їх наслідків та внесення змін до деяких постанов КМУ» з урахуванням Плану для

Звіт про стратегічну екологічну оцінку проєкту плану заходів на 2025 - 2027 роки із реалізації Стратегії розвитку Рівненської області на період до 2027 року

реалізації програми Ukraine Facility до 2027 року, затвердженого розпорядженням КМУ від 18 березня 2024 року №244-р, стратегічних цілей і пріоритетів, визначених Державною стратегією регіонального розвитку України на період до 2027 року в редакції 2024 року був розроблений План заходів на 2025 - 2027 роки із реалізації Стратегії розвитку Рівненської області на період до 2027 року.

Розробка проєкту Плану заходів мала висхідний характер. Вона відпрацьовувалася робочою групою, що визначала напрями розвитку та сфери прикладання необхідних зусиль.

Строковість інструментів планування визначалася на основі поєднання довгострокового стратегічного плану та середньострокових циклів планування його реалізації. Визначені на основі цього підходу стратегічні цілі мають характер довгострокових (на 7 років) напрямів розвитку, тоді як операційні цілі / програми орієнтуються на реалізацію пріоритетних завдань (3 роки). Саме вони, будучи ключовими елементами Стратегії, визначають сценарії та шляхи досягнення стратегічних цілей.

Модель розробки Стратегії було обрано, виходячи з потреб регіону.

Основні завдання проєкту Плану заходів виходять з нових викликів:

- необхідності переорієнтації значної частини господарського комплексу області на підтримку обороноздатності держави та післявоєнне відновлення економіки і соціальної сфери;
- потреби у посиленні енергетичної безпеки;
- реалізації в регіоні державної програми релокації бізнесу з районів, найбільш постраждалих внаслідок російської агресії;
- зростання навантаження на систему охорони здоров'я та соціального захисту, зокрема, внаслідок значної кількості внутрішньо переміщених в область осіб;
- змін у демографічній ситуації в регіоні (трудова міграція, зростання біженців від війни), адже Рівненщина одна із небагатьох регіонів України в умовах війни забезпечила зростання обсягів експорту товарів;
- забезпечено позитивну динаміку зростання надходжень до бюджетів усіх рівнів;
- Рівненська область, одна з дев'яти областей України, включена до Програми релокації бізнесу, якою передбачено надання підтримки бізнесу з районів бойових дій у пошуку нової локації, розселенні персоналу та підборі нових працівників, пошуку партнерів для постачання сировини та потенційного збуту продукції, налагодженні логістичних ланцюжків;
- на територію області релоковано 40 підприємств, переважно з Харківської та Київської областей;
- на Рівненщину переїхали Луганський державний медичний університет, Харківський інститут медицини та біомедичних наук, підприємство Луганської обласної ради «Луганський обласний клінічний онкологічний диспансер» та Державний навчальний заклад «Бахмутський центр професійно-технічної освіти»;
- на території Городоцької сільської ради Рівненського району створено приватний індустриальний парк «Кроноспан Рівне» з обсягом інвестицій 400 млн. євро з планом створення понад 2000 нових робочих місць з врахуванням суміжних виробництв загальною площею 85 га, який розглядається як базова виробнича площа для меблевого кластеру;
- Датською компанією «HJORT KNUDSEN» завершено будівництво підприємства із виробництва дизайнерських меблів загальною вартістю проєкту 11 млн. євро з планом створити близько 1000 нових робочих місць.

Відправним пунктом розробки проєкту Плану заходів з реалізації Стратегії громади була вона сама.

1.3. Проєкти Плану заходів на 2025 - 2027 роки із реалізації Стратегії розвитку Рівненської області на період до 2027 року

Розробка проєкту Плану заходів зумовлена необхідністю врахування викликів, відображених у Державній стратегії регіонального розвитку на період до 2027 року, серед яких:

- наслідки повномасштабної війни російської федерації проти України та їх вплив на територіальні громади регіону, підвищення ролі безпеки та стійкості до зовнішніх чинників;
- набуття Україною статусу кандидата на членство в ЄС, поглиблення ступеня виконання положень Угоди про асоціацію між Україною і ЄС та її державами-членами, та переходу до початку переговорів про вступ України до ЄС;
- рекомендацій Організації економічного співробітництва та розвитку щодо необхідності забезпечення зв'язку з процесом відновлення України;
- внесення змін до ЗУ «Про засади державної регіональної політики»;
- міжнародних кліматичних зобов'язань України.

Проєкт Плану заходів враховує такі базові сценарні припущення:

- Україна втратила значний економічний потенціал, податкові та митні надходження, робочі місця. Відтак, підтримка бюджету значною мірою здійснюється за рахунок зовнішньої допомоги;
- В умовах продовження військових дій такий стан справ не дозволяє прогнозувати динаміку ВВП;
- складні соціально-економічні, безпекові умови, у яких знаходиться Україна, а також початок діалогу про можливість вступу в Європейський Союз вимагають від української влади інтенсивного проведення реформ. Однією зі сфер, яка зазнає змін та набуде більшої ваги, буде державна регіональна політика. Ймовірно, будуть удосконалені цифрові інструменти для більш тісного зв'язку між елементами планування – фінансування – реалізації - моніторингу проєктів регіонального розвитку;
- передбачається нарощення міжнародної грантової підтримки, що може мати позитивний вплив на поширення навичок проектного управління серед представників органів влади, місцевого самоврядування, організацій громадянського суспільства, бізнесу;
- зростання світового попиту на продукцію сільського господарства та харчової промисловості стимулюватиме виробників підвищувати якість продукції та у подальшому впроваджувати стандарти Європейського Союзу до виготовленої в Україні продукції;
- очікується, що внаслідок проведення низки реформ бізнес-клімат в Україні покращиться, а після припинення військових дій активізується процес залучення інвестицій в Україну. Додатковим чинником, який стимулює інвесторів шукати нові виробничі майданчики неподалік європейських ринків збуту, є відтік інвестицій з Китаю;
- покращиться доступ підприємств до позичкового капіталу та грантів, розшириться спектр можливостей, для яких бізнес (у тому числі, малий та мікро-) зможе отримувати кошти та інші види підтримки;
- внаслідок впливу повномасштабної війни в Україні зазнала суттєвої трансформації транспортна логістика, зокрема, на період військових дій закритися білоруський напрям та авіаперевезення, суттєво ускладнилися морські перевезення, посилюються залізничні та автомобільні перевезення у напрямках країн ЄС;
- посилення безпекових умов для забезпечення життєдіяльності, підтримка енергонезалежності стали більш актуальними та будуть залишатися в переліку пріоритетів у середньостроковій перспективі. Частина територій України на відстані 30 км

Звіт про стратегічну екологічну оцінку проєкту плану заходів на 2025 - 2027 роки із реалізації Стратегії розвитку Рівненської області на період до 2027 року

до кордонів з рф та білоруссю стали високо ризикованими для економічного використання, і матимуть такий статус надовго після завершення військових дій;

- у найближче десятиліття буде спостерігатися зростання попиту на послуги у сфері охорони здоров'я, а також реабілітації та реінтеграції постраждалих унаслідок війни осіб.

На основі цих базових сценарних припущень і сформовані проєкти Плану заходів, які згруповані за стратегічними та операційними цілями Стратегії, які приведені в таблиці 1.1.

Таблиця 1.1. Перелік проєктів плану заходів на 2025 - 2027 роки із реалізації Стратегії розвитку Рівненської області на період до 2027 року

№ завдання Стратегії	Найменування проєктів	Строки впровадження проєктів, роки	Відповідальні за виконання	Індикатори оцінювання впровадження проєктів та їх цільове значення
Стратегічна ціль 1. Розвиток конкурентної економіки				
1.1.1.	Сприяння у розбудові та розвитку деревообробного та меблевого кластеру	2025 – 2027	департамент економічного розвитку і торгівлі облдержадміністрації, управління інфраструктури та промисловості облдержадміністрації, районні державні адміністрації – районні військові адміністрації, виконавчі комітети сільських, селищних, міських рад, спеціалізовані установи, суб'єкти господарювання	залучено інвестицій шляхом реалізації інвестиційних проєктів у деревообробній галузі області – 650 млн євро; створено 2100 нових робочих місць в деревообробній галузі; збільшено обсяги експорту продукції кластеру на зовнішні ринки на 5 відсотків
1.1.1.	Розвиток переробної промисловості області в частині виробництва харчових продуктів шляхом розширення потужностей з поглибленої переробки сільськогосподарської продукції	2025 – 2027	департамент агропромислового розвитку облдержадміністрації, сільськогосподарські підприємства, суб'єкти господарювання з виробництва харчових продуктів та громадські організації	введено в дію нових високотехнологічних виробництв – 5; збільшено надходження до бюджетів усіх рівнів; працевлаштовано на нові робочі місця – 300 осіб
1.1.1.	Розвиток молочного скотарства	2025 - 2027	департамент агропромислового розвитку облдержадміністрації, підприємства агропромислового комплексу	збільшено поголів'я великої рогатої худоби, у тому числі корів; закуплено 500 голів племінних тварин
1.1.1.	Сприяння залученню інвестицій у виробництва з високою доданою вартістю та експортоорієнтовані галузі	2025 – 2027	департамент економічного розвитку і торгівлі облдержадміністрації, департамент агропромислового розвитку облдержадміністрації, районні державні адміністрації – районні військові адміністрації, управління інфраструктури та промисловості облдержадміністрації, виконавчі комітети сільських, селищних, міських рад, спеціалізовані установи, суб'єкти господарювання	реалізовано інвестиційних проєктів – 5; введено в дію нових високо-технологічних виробництв – 5; залучено інвестицій шляхом реалізації інвестиційних проєктів – 650 млн євро

Звіт про стратегічну екологічну оцінку проєкту плану заходів на 2025 - 2027 роки із реалізації Стратегії розвитку Рівненської області на період до 2027 року

1.1.1.	Сприяння інноваціям та розвитку технологічного бізнесу	2025 – 2027	департамент економічного розвитку і торгівлі облдержадміністрації, районні державні адміністрації – районні військові адміністрації, виконавчі комітети сільських, селищних, міських рад, установа «Агенція регіонального розвитку Рівненської області», інші спеціалізовані установи, суб'єкти господарювання	проведено публічні заходи з питань інноваційного та технологічного розвитку – 5; реалізовано інвестиційних проєктів з інноваційною складовою – 2
1.1.2.	Сприяння розвитку органічного ягідництва та садівництва	2025 – 2027	департамент агропромислового розвитку облдержадміністрації, районні державні адміністрації – районні військові адміністрації, виконавчі комітети сільських, селищних, міських рад, суб'єкти господарювання з виробництва органічної продукції, громадські організації, підприємства агропромислового комплексу	працевлаштовано на нові робочі місця – 500; підготовлено кваліфікованих працівників – 100; оброблено земель – 200 гектарів; підготовлено земель до обробітку – 50 гектарів
1.1.3.	Підтримка малого і середнього підприємництва Рівненської області, залучених до виготовлення товарів оборонного призначення	2025 – 2027	департамент економічного розвитку і торгівлі облдержадміністрації, районні державні адміністрації – районні військові адміністрації, виконавчі комітети сільських, селищних, міських рад, суб'єкти підприємницької діяльності	отримано компенсацію за придбане обладнання 15 підприємствами, які модернізували виробничі потужності
1.1.4.	Дослідження з визначення якості харчових продуктів	2025 - 2026	департамент освіти і науки облдержадміністрації, районні державні адміністрації – районні військові адміністрації, виконавчі комітети сільських, селищних, міських рад, громадська спілка «Рівненський харчовий кластер», Рівненський фаховий коледж інформаційних технологій	створено лабораторію з визначення якості харчових продуктів відповідно до європейських стандартів безпеки; оновлено освітньо-професійну програму «Харчові технології»; отримано професійні кваліфікації ІТ для автоматизації виробництва та контролю якості продукції відповідно до європейських стандартів безпеки – щорічно понад 100 здобувачів освіти освітньої програми «Харчові технології»
1.2.1.	Залучення регіональних спеціалізованих установ для забезпечення сталого розвитку економіки регіону	2025 – 2027	департамент економічного розвитку і торгівлі облдержадміністрації, департамент агропромислового розвитку облдержадміністрації, установа «Агенція регіонального розвитку Рівненської області», Територіальне відділення Всеукраїнської громадської організації «Асоціація платників податків України» в Рівненській області, Центр підтримки	залучено спеціалізованих установ для забезпечення сталого розвитку економіки регіону – 4; проведено публічні заходи із залученням спеціалізованих установ області – 20; реалізовано інвестиційних проєктів – 3;

Звіт про стратегічну екологічну оцінку проєкту плану заходів на 2025 - 2027 роки із реалізації Стратегії розвитку Рівненської області на період до 2027 року

			підприємців «Дія. Бізнес. Рівне», бізнес-школа «Smart People Business School»	організовано та проведено навчальних семінарів – тренінгів - 3
1.2.2.	Компенсація відсотків за кредитами бізнесу	2025 – 2027	департамент економічного розвитку і торгівлі облдержадміністрації, районні державні адміністрації – районні військові адміністрації, виконавчі комітети сільських, селищних, міських рад, банківські установи, суб'єкти підприємницької діяльності Рівненської області	отримано відшкодування відсоткових ставок за кредитами 50 суб'єктами малого і середнього підприємництва; здешевлено кредитні ресурси для бізнесу на суму понад 70 млн гривень
1.2.3.	Відродження коноплярської галузі	2025 - 2027	департамент агропромислового розвитку облдержадміністрації, Національний університет водного господарства та природокористування, Інститут луб'яних культур Національної академії аграрних наук України, представники бізнесу, влади, громад, освітніх навчальних закладів та аграрних підприємств регіону	розроблено технічні засоби для вирощування та перероблення промислової коноплі – 4; виготовлено моделі та зразки: студентами – 3, науковцями та представниками бізнесу – 4; запатентовано технічних розробок та зразків нової продукції на основі конопляного волокна та насіння – 6; проведено семінарів щодо патентування розробок – 6; проведено лекцій щодо ознайомлення населення з культурою промислового конопля та можливостями її використання - 6
1.3.1.	Підготовка інвестиційних продуктів для просування потенціалу Рівненської області та залучення інвестицій	2025 – 2027	департамент економічного розвитку і торгівлі облдержадміністрації, районні державні адміністрації – районні військові адміністрації виконавчі комітети сільських, селищних, міських рад, установа «Агенція регіонального розвитку Рівненської області», інші спеціалізовані установи, суб'єкти господарювання	сформовано перелік об'єктів для подальшої інвестиційної промоції – 10 об'єктів
1.3.2.	Оновлення інвестиційних продуктів для підвищення ефективності залучення інвестицій	2025 – 2027	департамент економічного розвитку і торгівлі облдержадміністрації, районні державні адміністрації – районні військові адміністрації, виконавчі комітети сільських, селищних, міських рад, установа «Агенція регіонального розвитку Рівненської області», інші спеціалізовані установи,	реалізовано інвестиційних проєктів – 3; сформовано перспективні інвестиційні пропозиції, потенційно привабливі для інвестора – 10; збільшено на 5 відсотків загальний обсяг іноземних інвестицій,

Звіт про стратегічну екологічну оцінку проєкту плану заходів на 2025 - 2027 роки із реалізації Стратегії розвитку Рівненської області на період до 2027 року

			суб'єкти господарювання	залучених в область; оновлено інвестиційний каталог
1.3.3.	Сприяння створенню та розвитку прогресивних форм інституційного забезпечення інвестиційної діяльності (індустріальних та наукових парків, кластерів)	2025 - 2027	департамент економічного розвитку і торгівлі облдержадміністрації, районні державні адміністрації – районні військові адміністрації, виконавчі комітети сільських, селищних, міських рад, установа «Агенція регіонального розвитку Рівненської області», інші спеціалізовані установи, суб'єкти господарювання	створено та внесено до Реєстру індустріальних парків України нових індустріальних парків Рівненської області – 5; збільшено обсяг залучення інвестицій на 5 відсотків; створено нових робочих місць – 1400; підтримано розвиток кластерних ініціатив у пріоритетних секторах економіки
Стратегічна ціль 2: Збалансований розвиток територій області				
2.1.1.	Створення транспортно-логістичного комплексу на базі обласного комунального підприємства «Міжнародний аеропорт Рівне»	2025 - 2027	департамент з питань будівництва та архітектури облдержадміністрації, управління інфраструктури та промисловості облдержадміністрації, обласне комунальне підприємство «Міжнародний аеропорт Рівне»	проведено реконструкцію системи світлосигнального обладнання; розширено та приведено у відповідність із міжнародними стандартами руліжну доріжку; проведено капітальний ремонт периметральної огорожі згідно з вимогами Міжнародної організації цивільної авіації (ІКАО); проведено реконструкцію радіотехнічних засобів навігації та посадки; придбано спеціалізовану техніку та обладнання для обслуговування літаків і пасажирів
2.1.1.	Модернізація ділянки дороги місцевого значення на території Клеванської селищної та Зорянської сільської рад	2025 - 2027	департамент з питань будівництва та архітектури облдержадміністрації, управління міжнародного співробітництва та європейської інтеграції облдержадміністрації, виконавчі комітети Зорянської сільської та Клеванської селищної рад	реконструйовано та побудовано ділянки автомобільної дороги для сполучення траси Н-22 з інтермодальним портом, що забезпечує контейнерне залізничне сполучення з портами Гданськ/Гдиня, Констанца
2.1.1.	Будівництво північного автомобільного обходу м. Рівне	2025 - 2027	служба відновлення та розвитку інфраструктури у Рівненській області	побудовано автомобільну дорогу від автомобільної дороги державного значення Н-25 Городище – Рівне – Старокостянтинів км 146+630 до автомобільної дороги державного значення Т-18-32 /Н-22/ – Ходоси –

Звіт про стратегічну екологічну оцінку проєкту плану заходів на 2025 - 2027 роки із реалізації Стратегії розвитку Рівненської області на період до 2027 року

				Кустин – /Н-25/ км 8+426; реконструйовано автомобільну дорогу державного значення Т-18-32 /Н-22/ - Ходоси – Кустин - /Н-25/ на ділянці км 4+426 – км 8+426; проведено поточний ремонт автомобільної дороги державного значення Т-18-32 /Н-22/ – Ходоси – Кустин – /Н-25/ на ділянці від автомобільної дороги державного значення Н-22 Устилуг – Луцьк – Рівне км 150+500 до автомобільної дороги державного значення Т-18-32 /Н-22/ – Ходоси – Кустин – /Н-25/ км 4+426; зменшено інтенсивність транзитного руху через м. Рівне
2.1.1.	Будівництво автомобільного обходу м. Дубно	2025 - 2027	служба відновлення та розвитку інфраструктури у Рівненській області	побудовано багаторівневу транспортну розв'язку на примиканні автомобільних доріг М-06 Київ – Чоп (км 372+400) та М-19 Доманове (на м. Брест) – Ковель – Чернівці – Теремблече (на м. Бухарест); побудовано шляхопровід (транспортну розв'язку) над автомобільною дорогою Т-18-01 Рівне – Здолбунів – Мізоч – Дубно км 49+590; побудовано автомобільну дорогу загального користування державного значення від автомобільної дороги Т-18-01 Рівне – Здолбунів – Мізоч – Дубно км 49+590 до автомобільної дороги загального користування державного значення М-19 Доманове (на м. Брест) – Ковель – Чернівці – Теремблече (на м. Бухарест) км 218+700; реконструйовано автомобільну дорогу загального користування державного значення М-19 Доманове (на м. Брест) – Ковель –

Звіт про стратегічну екологічну оцінку проєкту плану заходів на 2025 - 2027 роки із реалізації Стратегії розвитку Рівненської області на період до 2027 року

				Чернівці – Тереблече (на м. Бухарест) на ділянці км 218+700 - км 221+400; побудовано автомобільну дорогу загального користування державного значення М-06 Київ – Чоп (південно-східний обхід м. Дубно) на ділянці від автомобільної дороги загального користування державного значення М-19 Доманове (на м. Брест) – Ковель – Чернівці – Тереблече (на м. Бухарест) км 221+400 до автомобільної дороги загального користування державного значення М-06 Київ – Чоп км 394+500
2.1.2.	Розбудова мережі закладів охорони здоров'я	2025 - 2027	департамент з питань будівництва та архітектури облдержадміністрації, департамент цивільного захисту та охорони здоров'я населення облдержадміністрації, районні державні адміністрації – районні військові адміністрації, органи місцевого самоврядування	побудовано корпусів/приміщень – 1 новий комплекс, кількість стаціонарних місць – 300; створено реабілітаційне відділення – 1, кількість ліжко-місць у стаціонарі – 30
2.1.2.	Будівництво лікувально-реабілітаційного корпусу для ветеранів війни та внутрішньо переміщених осіб	2025 - 2027	департамент з питань будівництва та архітектури облдержадміністрації, департамент цивільного захисту та охорони здоров'я населення облдержадміністрації, комунальне підприємство «Рівненський обласний госпіталь ветеранів війни» Рівненської обласної ради	побудовано: приймальне відділення, потужність на 150 осіб/міст; відділення інтенсивної терапії - 26 ліжко-місць; стаціонарне відділення - 27 ліжко-місць; сучасне укриття для захисту пацієнтів та персоналу - на 450 осіб.
2.1.3.	Будівництво та реконструкція об'єктів фізичної культури і спорту	2025 - 2027	департамент з питань будівництва та архітектури облдержадміністрації, управління у справах молоді та спорту облдержадміністрації, районні державні адміністрації – районні військові адміністрації, виконавчі комітети сільських, селищних, міських рад	побудовано та реконструйовано об'єкти фізичної культури і спорту, у тому числі побудовано універсальний спортивний комплекс для навчально-спортивної роботи, організації змагань та інших масових заходів
2.1.4.	Розроблення комплексних планів просторового розвитку територій територіальних громад, у тому числі генеральних планів населених пунктів,	2025 - 2027	департамент з питань будівництва та архітектури облдержадміністрації, виконавчі комітети сільських, селищних, міських рад	розроблено комплексні плани просторового розвитку у 8 територіальних громадах; оновлено генеральних планів населених пунктів – 15, детальних

Звіт про стратегічну екологічну оцінку проєкту плану заходів на 2025 - 2027 роки із реалізації Стратегії розвитку Рівненської області на період до 2027 року

	детальних планів територій			планів територій в громадах - 26
2.1.5.	Сприяння впровадженню систем електронного документообігу в місцевих органах виконавчої влади та органах місцевого самоврядування	2025 - 2027	департамент цифрової трансформації та суспільних комунікацій облдержадміністрації, районні державні адміністрації – районні військові адміністрації, виконавчі комітети сільських, селищних, міських рад, міжнародні донорські організації та інші	підключено користувачів до СЕД – 1000 осіб; опрацьовано електронних документів (за 3 роки) – 50000 одиниць
2.1.5.	Розвиток Геоінформаційної системи «Аналітичний портал Рівненщини» шляхом формування єдиного електронного регіонального реєстру	2025 - 2027	департамент цифрової трансформації та суспільних комунікацій облдержадміністрації, районні державні адміністрації – районні військові адміністрації, виконавчі комітети сільських, селищних, міських рад	створено дашбордів, щороку – 3; створено цифровий простір для відкритого доступу до інформації та участі громадськості; відвідуваність порталу, 2025 рік - 2000 відвідувань, 2026 рік - 5000 відвідувань, 2027 рік - 5000 відвідувань; залучено до наповнення порталу 15 територіальних громад
2.1.5.	Розвиток інфраструктури надання адміністративних та локальних послуг	2025 - 2027	департамент цифрової трансформації та суспільних комунікацій облдержадміністрації, районні державні адміністрації – районні військові адміністрації, виконавчі комітети сільських, селищних, міських рад, міжнародні донорські організації	відкрито ЦНАПів у територіальних громадах області – 5; відкрито відокремлених робочих місць та/або територіальних підрозділів – 10
2.1.6.	Облаштування безпечних умов в закладах освіти та охорони здоров'я	2025- 2027	департамент з питань будівництва та архітектури облдержадміністрації, районні державні адміністрації – районні військові адміністрації, виконавчі комітети сільських, селищних, міських рад	облаштовано укриттів у закладах охорони здоров'я - 7 (потужність - 1008 місць) та 7 укриттів у закладах загальної середньої освіти (потужність – 3780 місць)
2.1.6.	Впровадження енергозберігаючих матеріалів та обладнання в житловому секторі	2025	департамент житлово-комунального господарства, енергетики та енергоефективності облдержадміністрації, кредитно-фінансові установи, об'єднання співвласників багатоквартирних будинків	здійснено з обласного бюджету відшкодувань - 710; відшкодовано з обласного бюджету 3 млн гривень
2.1.7.	Модернізація систем водопостачання та водовідведення у м.Рівне	2025 - 2027	департамент житлово-комунального господарства, енергетики та енергоефективності облдержадміністрації, РОВКП ВКГ «Рівнеоблводоканал», кредитно-фінансові установи	побудовано очисні споруди потужністю 60 тис. куб м на добу
2.1.7	Будівництво водопроводу з підключенням до централізованого водопостачання в мікрорайоні «Тинне» у м. Рівному (I черга)	2025	департамент житлово-комунального господарства, енергетики та енергоефективності облдержадміністрації, РОВКП ВКГ «Рівнеоблводоканал», кредитно-фінансові установи, виконавчий комітет Рівненської міської ради	підключено мешканців мікрорайону Тинне до якісного централізованого водопостачання
2.1.7.	Стале управління	2025 -	управління міжнародного	взято участь в

Звіт про стратегічну екологічну оцінку проєкту плану заходів на 2025 - 2027 роки із реалізації Стратегії розвитку Рівненської області на період до 2027 року

	водними ресурсами: шлях до відродження Західної України та Східної Польщі	2027	співробітництва та європейської інтеграції облдержадміністрації	українсько-польських транскордонних заходах – 15 осіб; проведено транскордонних заходів – 1 (кількість учасників – 20 осіб); підготовлено спільно, розроблені рішення - 2
2.2.1.	Проведення щорічного обласного конкурсу проєктів розвитку територіальних громад Рівненщини	2026 - 2027	департамент економічного розвитку і торгівлі облдержадміністрації, районні державні адміністрації – районні військові адміністрації, виконавчі комітети сільських, селищних, міських рад, спеціалізовані установи	реалізовано проєктів – 10
2.2.2.	Підтримка самозайнятості сільського населення Рівненської області	2025 - 2027	Рівненська обласна служба зайнятості, Рівненський центр професійно-технічної освіти державної служби зайнятості, районні державні адміністрації – районні військові адміністрації, виконавчі комітети сільських, селищних, міських рад	створено нові робочі місця, збережено існуючі робочі місця
2.2.3.	Підвищення туристичної привабливості Рівненщини	2025 - 2027	управління культури і туризму облдержадміністрації, районні державні адміністрації – районні військові адміністрації, виконавчі комітети сільських, селищних, міських рад	проведено щорічний фестиваль в рамках туристичного форуму «Мандруй Рівненщиною»
2.2.3.	Збереження пам'яток культурної спадщини	2025 - 2027	управління культури і туризму облдержадміністрації, районні державні адміністрації – районні військові адміністрації, виконавчі комітети сільських, селищних, міських рад	проведено паспортизацію об'єктів та пам'яток культурної спадщини - 45
2.2.3.	Створення сприятливих умов для збереження та зміцнення локальної ідентичності, культурного розмаїття, згуртування та інтеграції у національний культурний простір	2025 - 2027	управління культури і туризму облдержадміністрації, районні державні адміністрації – районні військові адміністрації, виконавчі комітети сільських, селищних, міських рад	реалізовано творчих проєктів – 6; проведено обласних культурно-мистецьких заходів (фестивалі, форуми, виставки, концертні програми) – 30, всеукраїнських - 15
2.2.4.	Сприяння залученню та впровадженню програм міжнародної технічної допомоги, поглибленню співпраці з міжнародними донорами	2025 - 2027	департамент економічного розвитку і торгівлі облдержадміністрації, управління міжнародного співробітництва та європейської інтеграції облдержадміністрації, районні державні адміністрації – районні військові адміністрації, виконавчі комітети сільських, селищних, міських рад, спеціалізовані установи	проведено публічних заходів з питань залучення міжнародної технічної допомоги – 5; участь обласної державної адміністрації - обласної військової адміністрації в проєктах МТД – 2
Стратегічна ціль 3: Розвиток людського капіталу				
3.1.1.	Розбудова мережі закладів освіти	2025 – 2027	департамент з питань будівництва та архітектури облдержадміністрації, департамент освіти і науки облдержадміністрації, районні	збудовано (реконструйовано) заклади загальної середньої освіти – 3; створено навчальних

Звіт про стратегічну екологічну оцінку проєкту плану заходів на 2025 - 2027 роки із реалізації Стратегії розвитку Рівненської області на період до 2027 року

			державні адміністрації – районні військові адміністрації, виконавчі комітети сільських, селищних, міських рад	місць – 1400
3.1.1.	Розширення мережі обласного ліцею з посиленою військово-фізичною підготовкою в м. Острог імені Костянтина Івановича Острозького Рівненської обласної ради	2025 – 2027	департамент з питань будівництва та архітектури облдержадміністрації, департамент освіти і науки облдержадміністрації	здійснено будівельні роботи на 10 об'єктах, потужністю 420 місць
3.1.1.	Набуття цифрових навичок жителями Рівненської області, підвищення рівня цифрової грамотності	2025 – 2027	департамент цифрової трансформації та суспільних комунікацій облдержадміністрації, районні державні адміністрації – районні військові адміністрації, виконавчі комітети сільських, селищних, міських рад	залучено нових користувачів на вебплатформу Дія. Освіта - щороку 5000 осіб
3.1.1.	Створення освітньої платформи для розвитку та підтримки територіальних громад	2025 – 2027	департамент освіти і науки облдержадміністрації, районні державні адміністрації – районні військові адміністрації, виконавчі комітети сільських, селищних, міських рад, Національний університет водного господарств та природокористування	охоплено навчанням до 800 осіб; пройшли курси громадянської освіти та лідерства до 250 старшокласників; охоплено навчальними модулями до 150 внутрішньо переміщених осіб
3.1.1.	Простір моделювання та прототипування інноваційних продуктів	2025 – 2027	департамент освіти і науки облдержадміністрації, районні державні адміністрації – районні військові адміністрації, виконавчі комітети сільських, селищних, міських рад, Національний університет водного господарств та природокористування, експерти з міжнародних грантових проєктів та програм, Українського фонду стартапів, представники бізнесу, інші спеціалізовані установи	проведено тренінгів і воркшопів з прототипування – 18; взято участь у тренінгах із виготовлення прототипів – 1800 осіб, воркшопів зі створення презентацій стартапів – 24, стартап - презентацій - 1650 осіб; проведено семінарів/консультацій з питань патентування – 15; виготовлено 30 моделей /150 зразків; проведено виставок інноваційних продуктів – 2; представлено інноваційних продуктів на виставках – 600; зареєстровано нових інноваційних бізнесів – 3
3.1.2.	Розвиток сімейних та інших форм альтернативного догляду дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування	2025 – 2027	служба у справах дітей облдержадміністрації, райдержадміністрації, виконавчі комітети сільських, селищних, міських рад	охоплено сімейними формами виховання - 95 відсотків дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування
3.1.3.	Створення навчально-практичних центрів на базі закладів професійної (професійно-	2025 – 2027	департамент освіти і науки облдержадміністрації, районні державні адміністрації – районні військові адміністрації, виконавчі комітети сільських,	підготовлено для ринку праці – до 4000 кваліфікованих робітників; пройдено

Звіт про стратегічну екологічну оцінку проєкту плану заходів на 2025 - 2027 роки із реалізації Стратегії розвитку Рівненської області на період до 2027 року

	технічної), фахової передвищої освіти		селищних, міських рад, заклади професійної (професійно-технічної) освіти	перепідготовку або підвищення кваліфікації (у тому числі. ветерани, ВПО) - понад 4000 осіб; створено навчально-практичних центрів – 7 та центрів професійної досконалості – 1
3.1.3.	Реалізація експериментальних проєктів щодо організації професійного навчання учасників бойових дій та осіб з інвалідністю внаслідок війни в закладах професійно-технічної освіти Державної служби зайнятості, а також розширення доступу жінок до навчання за професіями, що традиційно вважаються «чоловічими»	2025	Рівненський обласний центр зайнятості, Рівненський центр професійно-технічної освіти державної служби зайнятості, інші заклади освіти	залучено до професійного навчання 260 учасників бойових дій та осіб з інвалідністю внаслідок війни та 105 жінок
3.2.1.	Створення та розвиток ветеранського хабу для інтеграції ветеранів та взаємодії з громадами	2025 – 2027	управління з питань ветеранської політики облдержадміністрації, районні державні адміністрації – районні військові адміністрації, виконавчі комітети сільських, селищних, міських рад	охоплено програмами соціальної підтримки та реабілітації 44799 ветеранів війни та членів їхніх сімей; отримано доступ до інклюзивних сервісів, послуг або інфраструктури - не менше 80 відсотків ветеранів
3.2.1.	Будівництво житла для різних категорій населення	2025 – 2027	департамент з питань будівництва та архітектури облдержадміністрації, районні державні адміністрації – районні військові адміністрації, виконавчі комітети сільських, селищних, міських рад	збудовано 540 кв. м житлової площі
3.2.1.	Впровадження соціальної послуги «Соціальна адаптація ветеранів війни та членів їхніх сімей»	2025 – 2027	департамент соціальної політики облдержадміністрації, комунальний заклад «Рівненський обласний центр комплексної реабілітації» Рівненської обласної ради, районні державні адміністрації – районні військові адміністрації, виконавчі комітети сільських, селищних, міських рад	отримано системну підтримку через послуги адаптації, реабілітації та ментального відновлення - не менше 50 ветеранів
3.2.1.	Проведення заходів таборів фізкультурно-спортивної та психологічної реабілітації для ветеранів війни, членів їхніх сімей та членів сімей загиблих (померлих) Захисників і Захисниць України	2025 – 2027	управління з питань ветеранської політики облдержадміністрації, управління молоді і спорту облдержадміністрації, районні державні адміністрації – районні військові адміністрації, виконавчі комітети сільських, селищних, міських рад	охоплено заходами з психологічного відновлення, згуртування та підтримки до 700 осіб щороку

Звіт про стратегічну екологічну оцінку проєкту плану заходів на 2025 - 2027 роки із реалізації Стратегії розвитку Рівненської області на період до 2027 року

3.2.1.	Створення навчального майданчика для осіб з інвалідністю, в тому числі ветеранів війни та членів їх сімей, членів сімей загиблих (померлих) Захисників і Захисниць України	2025 – 2027	управління з питань ветеранської політики облдержадміністрації, громадські організації, районні державні адміністрації – районні військові адміністрації, виконавчі комітети сільських, селищних, міських рад	охоплено заходами з фізкультурно-спортивної та соціально-психологічної реабілітації - 200 осіб на рік
3.2.2.	Відновлення та підтримання сприятливого гідрологічного режиму водних об'єктів області	2025 – 2027	департамент екології та природних ресурсів облдержадміністрації, регіональний офіс водних ресурсів у Рівненській області, Південне міжрайонне управління водного господарства, районні державні адміністрації – районні військові адміністрації, виконавчі комітети сільських, селищних, міських рад	здійснено заходи з очищення, поглиблення або розширення русла у 18 поверхневих водних об'єктів; збудовано та реконструйовано гідротехнічних споруд – 5; впорядковано джерел – 18
3.2.2.	Виконання природоохоронних заходів	2025-2027	департамент з питань будівництва та архітектури облдержадміністрації, департамент екології та природних ресурсів облдержадміністрації, виконавчі комітети сільських, селищних, міських рад	реконструкція очисних споруд зі збільшенням продуктивності до 450м3/добу в селищі Клевань; реконструкція очисних споруд продуктивністю 1000 м куб/доб в селищі Оржів; будівництво каналізаційного колектора від Дубровицької центральної лікарні до КНС-2 в м. Дубровиця
3.2.2.	Запровадження та функціонування державної системи моніторингу навколишнього природного середовища, автоматизованої геоінформаційної системи та приладів спостережень за якістю атмосферного повітря	2025 – 2027	департамент екології та природних ресурсів облдержадміністрації, Рівненський обласний центр з гідрометеорології, Державна установа «Рівненський обласний центр контролю та профілактики хвороб Міністерства охорони здоров'я України», виконавчі комітети Рівненської, Костопільської, Сарненської міських, Городоцької сільської рад	створено єдину автоматизовану геоінформаційну систему спостережень за якістю атмосферного повітря; встановлено автоматизовані пости спостереження за якістю атмосферного повітря - 3; створено і наповнено баз (банків) даних багаторічних спостережень системи моніторингу довкілля – 5; підготовлено персонал для роботи у системі автоматизованих спостережень – 10
3.2.2.	Створення нових і розширення існуючих територій та об'єктів природно-заповідного фонду	2025 – 2027	департамент екології та природних ресурсів облдержадміністрації, наукові установи, районні державні адміністрації – районні військові адміністрації, виконавчі комітети сільських, селищних, міських рад	створено або розширено території та об'єкти природно-заповідного фонду – 3; розроблено проєкти землеустрою з організації та встановлення меж

Звіт про стратегічну екологічну оцінку проєкту плану заходів на 2025 - 2027 роки із реалізації Стратегії розвитку Рівненської області на період до 2027 року

				територій і об'єктів природно-заповідного фонду, обмежень у використанні земель – 100; створено регіональних екологічних мереж територіальних громад – 30; стабілізовано стан біологічного та ландшафтного різноманіття
3.2.2.	Екологічно безпечне управління відходами	2025 – 2027	департамент екології та природних ресурсів облдержадміністрації, департамент житлово-комунального господарства, енергетики та енергоефективності облдержадміністрації, районні державні адміністрації – районні військові адміністрації, виконавчі комітети сільських, селищних, міських рад	вивезено ХЗЗР на утилізацію – 38,7 тонн; придбано контейнери для роздільного збору побутових відходів – 50; придбано спецтехніки для транспортування побутових відходів – 5; розроблено місцеві плани управління відходами - 64
3.2.2.	Інвентаризація самозаліснених земель та земель лісогосподарського призначення Рівненської області	2025 – 2027	департамент екології та природних ресурсів облдержадміністрації, Північно-Західне міжрегіональне управління лісового та мисливського господарства, районні державні адміністрації – районні військові адміністрації, виконавчі комітети сільських, селищних, міських рад	виявлено та обліковано самозаліснених ділянок - 6700 га; збільшено лісистість області на 0,3 відсотка
3.2.2.	Сприяння збереженню екосистем та сталому тваринництву	2025 – 2027	департамент агропромислового розвитку облдержадміністрації, сільськогосподарські товаровиробники, районні державні адміністрації – районні військові адміністрації, виконавчі комітети сільських, селищних, міських рад	відновлено торфовищ – 10; впроваджено сталих методів ведення тваринництва та рослинництва; реалізовано проєктів з інтегрованого управління ландшафтами – 3; знижено рівень викидів парникових газів з осушених торфовищ; поліпшено родючість ґрунтів, що знаходяться під загрозою зникнення; реалізовано заходи, спрямовані на пом'якшення наслідків зміни клімату

Джерело: проєкт Плану заходів

1.4. Зв'язок проєкту плану заходів на 2025-2027 роки із реалізації Стратегії розвитку Рівненської області на період до 2027 року з іншими документами державного планування

Проєкт плану заходів із реалізації Стратегії розвитку Рівненської області на період до 2027 року узгоджується із ЗУ «Про засади державної регіональної політики» №156-VIII від 05.02.2015, «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо засад державної регіональної політики та політики відновлення регіонів і територій» №2389-IX від 09 липня 2022 року, Державною стратегією регіонального розвитку на 2021-2027 роки, затвердженою постановою КМУ №695 від 5 серпня 2020 року із змінами, затвердженими постановою КМУ №940 від 13 серпня 2024 року, з постановою КМУ від 04.08.2023 №816 «Деякі питання розроблення регіональних стратегій розвитку і планів заходів з їх реалізації та проведення моніторингу реалізації зазначених стратегій і планів заходів».

План заходів є взаємоузгодженим у просторі та часі набором конкретних проєктів та заходів регіонального розвитку, сформованим на новій, інноваційній для української системи регіонального розвитку, основі.

Таким чином конкретним пропонованим Стратегією заходам відповідають проєкти Плану заходів, які, в свою чергу, для забезпечення їх виконання повинні бути включені у відповідні регіональні програми. Підставою для виконання Стратегії є саме План заходів, адже саме він деталізує, яким чином досягатимуться стратегічні та операційні цілі Стратегії.

При розробці проєкту Плану заходів необхідна узгодженість з Планом заходів з реалізації Державної стратегії регіонального розвитку на 2021-2027 роки, актуалізація якого сричинена перш за все необхідністю врахування:

- наслідків повномасштабної війни російської федерації проти України та їх впливу на територіальні громади та регіони, підвищення ролі безпеки та стійкості до зовнішніх чинників;
- набуття Україною статусу кандидата на членство в ЄС, поглиблення ступеня виконання положень Угоди про асоціацію між Україною і ЄС та її державами-членами та переходу до початку переговорів про вступ України до ЄС;
- рекомендацій Організації економічного співробітництва та розвитку щодо необхідності оновлення Стратегії для забезпечення її зв'язку з процесом відновлення України;
- внесення змін до Закону України «Про засади державної регіональної політики»;
- кліматичних зобов'язань України, зокрема щодо:
- загальноекономічного зниження викидів парникових газів на 65% до 2030 року порівняно з 1990 роком (Другий Національно визначений внесок України до Паризької угоди);
- відмови від використання вугілля на державних електростанціях до 2035 року (COP26, вступ до платформи Powering Past Coal Alliance (PPCA));
- скорочення викидів метану на 30% до 2030 року від рівня 2020 року (COP26, долучення до ініціативи Global Methane Pledge) та ін.

2. Характеристика поточного стану довкілля, у тому числі здоров'я населення, та прогнозі зміни цього стану, якщо документ державного планування не буде затверджено (за адміністративними даними, статистичною інформацією та результатами досліджень)

На сьогодні Рівненщина відноситься до територій з помірним рівнем забруднення довкілля, але з помітно вираженою тенденцією до зростання техногенного навантаження на нього.

Промислову спеціалізацію області визначають електроенергетика, хімічна та деревообробна промисловість, виробництво будівельних матеріалів, виробництво скловиробів, машинобудування і металообробка, текстильна, харчова та видобувна промисловості.

Клімат. Помірно континентальний: м'яка зима з частими відлигами, тепле літо, середньорічна кількість опадів – 600–700 мм. Зима настає наприкінці листопада, а стійкий сніговий покрив утворюється в останні дні грудня - першій декаді січня. Літо, що приходить наприкінці травня, триває до вересня. Це період найвищих температур повітря і ґрунту, опадів, дозрівання врожаю. Ясна, прохолодна ранньоосіння погода встановлюється на початку вересня.

При цьому просторовий розподіл техногенного навантаження на довкілля Рівненщини нерівномірний, що викликане концентрацією промислового потенціалу переважно в центральній частині області.

Атмосферне повітря За даними Головного управління статистики у області загальний обсяг викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря у 2023 році від стаціонарних джерел склав 7,6 тис. т, що на 2 тис. т більше ніж у 2022 році, в т.ч. 1554,464 т у вигляді твердих суспендованих частинок, 678,141 т діоксиду сірки, 2661,343 т діоксиду азоту та 1095,325 т оксиду вуглецю. З цієї кількості викидів 5994,7 т припадає на ПрАТ «Рівнеазот», філію «Волинь-цемент» ПрАТ «Дікергофф цемент Україна», ПрАТ «Вераллія Україна», ТОВ «Кроноспан Рівне», ПрАТ «Костопільський завод скловиробів», ТзОВ «Свиспан Лімітед», ТзОВ «ОДЕК Україна», ТзОВ «Оператор газотранспортної системи України Рівненське ЛВУМГ», ТзОВ «Укрмолпродукт», ТзОВ «Любомирське вапняно-сілікатне підприємство», ТзОВ «Вирівський кар'єр», ПрАТ «Рокитнівський скляний завод».

В галузі водокористування. Погіршенню якості поверхневих вод, що включають 149 річок довжиною понад 10 км, належать басейну Прип'яті і живляться, в основному, за рахунок талих снігових вод, у меншій мірі – ґрунтових вод та атмосферних опадів, сприяють скиди недостатньо очищених стічних вод комунальних підприємств області, які є їх найбільшими забруднювачами, зокрема, в містах Вараш, Острог, Костопіль, Сарни, Березне, Радивилів, Корець та селищах Володимирець, Рокитне, Зарічне, Демидівка, 151 озеро, 12 водосховищ та 1546 ставків. Найбільші з них – Стир з притокою Іква, Ствига з притокою Льва, Горинь та її притока Случ. Найбільші озера – Нобель (4,99 км²) та Біле (4,53 км²). Є також значна кількість озер у заплавах річок Горині, Стиру, Веселухи. Озера використовуються для рекреації, риболовлі.

Підприємства, що скидали забруднені зворотні води 2023 р., наведені в табл. 2.1.

РОВКП ВКГ «Рівнеоблводоканал» здійснює щомісячні спостереження за станом поверхневих вод в 2 пунктах спостережень – до і після скиду очисних споруд Гоцанської дільниці «Рівнеоблводоканал», де зафіксоване перевищення ГДК за показниками БСК₅ в 1,7 та 1,7 рази відповідно, спостерігався низький вміст розчиненого у воді кисню протягом року в межах 4,9-5,2 мг/дм³.

Для покращення ситуації протягом 2023 р. за рахунок коштів обласного та місцевих природоохоронних фондів проводились роботи з:

реконструкції очисних споруд продуктивністю 1000 м³/добу в смт Оржів Рівненського району в сумі 13388,63629 тис. грн. підрядною організацією РОВКП ВКГ «Рівнеоблводоканал», зокрема виконано загально-будівельні роботи на пісковловлювачах, аеротенках, вторинному

Таблиця 2.1. Скиди забруднених зворотних вод підприємствами Рівненщини, тис. м³

Адміністративно-територіальні одиниці, підприємства	Об'єм скидів забруднених вод, тис. м³
Вараський район	
КП «Добробут», смт Зарічне	36,9
ПАТ «Рафалівський кар'єр»	1334,2
ДП «Підприємство Державної кримінально-виконавчої служби України (№ 76)» (с. Полиці)	19,7
Дубенський район	
КП «Дубноводоканал»	1101,1
Мирогощанський аграрний коледж	48,7
КП «Благоустрій громади» Млинівської селищної ради	75,7
КП «Комунальник», м. Радивилів	80,3
Рівненський район	
Острозьке КП «Водоканал»	176,8
КП «Березневодоканал»	138,0
ТзОВ «Західкапіталінвест»	227,3
ТОВ «Папірінвест»	8,3
ДП «Зірненський спиртовий завод»	86,7
КП «Корецьжитловодоканал»	21,0
ДКП «Костопільводоканал»	472,0
ТОВ «Українські лісопильні»	46,8
«Волинь Цемент» філія ПАТ «Дікергофф Цемент Україна»	764,9
ОСББ «Центральна – 47-А»	3,7
ТОВ «Метро Кеш Енд Кері Україна» м. Рівне	11,2
ТОВ «Екватор-Р» м. Рівне	9,6
Комунальне Рівненське шляхо-експлуатаційне управління автомобільних доріг	1003,4
ТзОВ «Обарівінвест»	0,7
Підприємство Клевань «Комунсервіс» с.Зоря	151,0
Підприємство Клевань «Комунсервіс» смт Клевань	25,0
Оржівське ВУЖКГ	81,9
ТОВ «ОДЕК» Україна	74,4
КЗ «Ясининицький навчально-реабілітаційний центр»	0,5
Сарненський район	
ПП санаторій «Горинь»	4,8
КП «Обласна психіатрична лікарня «Рівненської обласної ради (с. Орлівка)»	21,0
КП «Екосервіс» м. Сарни	315,4
ДП «Підприємство Державної кримінально-виконавчої служби України (№ 46)» (с. Катеринівка)	39,6
ВПФ «Каменярдів»	3,4
КП «Рокитневодоканал»	18,2
ПАТ «Томашгородський щебеневий завод»	3,8
Томашгородське ВУЖКГ	10,6
ВП «Томашгородський кар'єр» філії «ЦУП» АТ «Укрзалізниця»	679,9
ВП «Клесівський кар'єр» філії «ЦУП» АТ «Укрзалізниця»	471,8

Джерело: Доповідь про стан навколишнього природного середовища в Рівненській області у 2023 р. – Рівне, 2024 – 229 с. іл. – [Електронний ресурс] – режим доступу: https://www.ecorivne.gov.ua/tmp/dopovid_2023.pdf.

відстійнику; змонтовано дизель-генератор; частково змонтована установка «КУБО» та частково виконано загально-будівельні роботи виробничої будівлі, але виконання усіх робіт з реконструкції на кінець року не завершено;

реконструкції каналізаційної насосної станції №2 на вул.Татарській в м.Острог в сумі 1437,677 тис. грн. підрядною організацією ТзОВ «Рівне - будмайстер», зокрема встановлено обладнання для захисту насосів, проводяться роботи щодо здачі об'єкту в експлуатацію;

реконструкції напірного каналізаційного колектора від КНС по вул.Нова до камери переключення в м.Здолбунів в сумі 112,9734 тис. грн. підрядною організацією ТОВ-фірма «Кортакоз», якою завершені будівельні роботи та об'єкт здано в експлуатацію;

придбання і встановлення насосного і технологічного обладнання для заміни такого, яке використало свої технічні можливості, в сумі 354,3988 тис. грн. на комунальній каналізаційній

Звіт про стратегічну екологічну оцінку проєкту плану заходів на 2025 - 2027 роки із реалізації Стратегії розвитку Рівненської області на період до 2027 року

системі м.Березне (2 насоси), м.Дубно (1 насос FZY. 1.41.11.2010 з двигуном на 3кВт), селища Зарічне (занурювальний насосний агрегат DTNR 30/25/4);

виготовлення проєктно-кошторисної документації «Реконструкція системи водовідведення в с.Бабин Рівненського району Рівненської області з улаштуванням споруди біологічного очищення стічних вод»;

придбання матеріалів для Здолбунівської міської громади для виконання заходів з відновлення санітарного стану р.Устя шляхом внесення вапнякових меліорантів тощо.

Радіологічні аналізи, в т.ч. гама-спектрометричні (на ^{137}Cs) та радіохімічні (на ^{90}Sr) в поверхневих водних об'єктах виконувалися радіологічною лабораторією Регіонального офісу водних ресурсів у Рівненській області (табл. 2.2).

Таблиця 2.2. Результати аналізу проб води на вміст ^{137}Cs і ^{90}Sr , пКі/л

№ з/ п	Найменування пунктів спостережень	Концентрація ¹³⁷ Cs				Концентрація ⁹⁰ Sr			
		середньоріч на		Max за 2023 р.	Min за 2023 р.	середньоріч на		Max за 2023 р.	Min за 2023 р.
		2022	2023			2022	2023		
Прикордонні пункти спостережень									
1	р. Стир, смт Зарічне	2,0	2,0	2,0	2,0	0,10	0,10	0,11	0,08
2	р. Горинь, с. Висоцьк	2,0	2,0	2,0	2,0	0,11	0,11	0,15	0,08
3	р. Прип'ять, с. Сенчиці	2,0	2,0	2,0	2,0	0,11	0,19	0,30	0,13
4	р. Льва, с. Переброди	2,01	2,0	2,0	2,0	0,18	0,20	0,28	0,15
5	р. Ствига, с. Познань	2,0	2,0	2,0	2,0	0,21	0,10	0,13	0,09

Джерело: Доповідь про стан навколишнього природного середовища в Рівненській області у 2023 р. – Рівне, 2024 – 229 с. іл. – [Електронний ресурс] – режим доступу: https://www.ecorivne.gov.ua/tmp/dopovid_2023.pdf.

Земельні ресурси та стан ґрунтів. За даними головного управління Держгеокадастру у області загальна площа земель становить 2005,1 тис. га, з них 922 тис. га (46,2%) займають сільськогосподарські угіддя, 806,1 тис. га (40,2%) - ліси та лісовкриті площі, забудовані землі – 60,2 тис. га (3,0%), відкриті заболочені землі – 106,3 тис. га (5,3%), 32,1 тис. га (1,6%) – відкриті землі без рослинного покриву або з незначним рослинним покривом (піски, яри, землі зайняті зсувами, щебенем, галькою, голими скелями), 30,1 тис. га (1,5%) – інші землі, 44,1 тис. га (2,2%) – території, покриті поверхневими водами.

В результаті інтенсивного землеробства сільськогосподарське освоєння території області становить 85,3%, а розораність сільськогосподарських угідь – 77,8%.

Ґрунтовий покрив області неоднорідний. Найбільш поширені дерново- підзолисті, опідзолені, дернові, торфові та торфоболотні ґрунти. Дерново-підзолисті, характерні для Полісся. Південь Полісся представляють дернові та торфоболотні ґрунти. На лесах Волинського плато сформувались світло-сірі ґрунти і опідзолені чорноземи, які майже всі розорані.

Надра. Розміщення Рівненщини на межі Східноєвропейської платформи і Карпатської геосинклінальної області зумовили бурхливий і неоднозначний перебіг геологічної історії, що відбилося у неоднорідності тектонічної структури і формуванні досить складного комплексу геологічних відкладів на більшій її частині.

Територія області розташована у межах двох крупних платформених структур – Українського щита та Волинсько-Подільської плити, і лише незначна ділянка на північно-східній окраїні Рівненщини лежить у межах Прип'ятського прогину.

Мінерально-сировинна база області складається з корисних копалин паливно-енергетичного напрямку (торф), дорогоцінного каменю (бурштин), базальтової сировини для виробництва мінеральної вати та волокна, сировини для виробництва будівельних матеріалів (сировина цементна, скляна, крейда будівельна, камінь будівельний тощо), прісних та мінеральних підземних вод.

Гідрологічно Рівненщина знаходиться у районі трьох артезіанських басейнів підземних вод: Волино-Подільського, Прип'ятського та Українського басейну тріщинуватих вод. Прогнозні

ресурси підземних вод області оцінюються 1314,9 млн. м³/рік. Затверджені запаси підземних вод – 165,7 млн. м³/рік.

Поводження з побутовими відходами. Основним способом видалення ПВ на сьогодні в громадах області є їх захоронення на полігонах і сміттєзвалищах. Складування відходів проводиться розрівнюванням, ущільненням, ізоляцією ґрунтом.

Територіальними громадами проводяться заходи зі збору, перевезення (транспортування), екологічно-безпечного захоронення побутових відходів (далі – ПВ) на своїх територіях.

Разом з тим, органи місцевого самоврядування та виконавчої влади визначаються з методами та засобами роздільного збирання компонентів ПВ з урахуванням їх морфологічного складу, річного обсягу утворення, потреб у вторинних енергетичних та матеріальних ресурсах, органічних добривах, наявності підприємств, які можуть переробляти окремі компоненти ПВ та інших економічних факторів.

Роздільне збирання ПВ контейнерним методом запроваджено у 116-и населених пунктах області. В основному компоненти ПВ, які збираються окремо, - це ПЕТ-пляшка та інші вироби з поліетилену, скло, папір.

Для забезпечення впровадження роздільного збирання ПВ, придбання відповідного обладнання та впровадження новітніх технологій в сфері поводження з відходами необхідні додаткові джерела та збільшення обсягів фінансування, а також підтримка з боку держави.

В громаді є нагальна проблема з впровадження інноваційних технологій у сфері охорони навколишнього природного середовища, зокрема у сфері управління твердими ПВ.

Питання будівництва сміттєпереробних комплексів (хоча б для економічно розвинутих територій) є досить актуальним, і його вирішення в певній мірі дало б вагомий поштовх для зменшення навантаження на довкілля та підвищення економічного потенціалу громади.

Системний підхід до вирішення питань у сфері управління твердими ПВ залишається одним із найважливіших пріоритетів стратегічного розвитку області, оскільки вирішення зазначеного питання є запорукою забезпечення екологічної безпеки навколишнього природного середовища.

В області сформовано чітке бачення організаційних заходів у цій сфері, які передбачають впровадження цілісної системи управління твердими ПВ.

Питання подальшого сміттєвидалення необхідно вирішувати у відповідності з регіональним планом управління відходами Рівненської області, який розробляється відповідно до Національного плану управління відходами до 2033 року, затвердженого розпорядженням КМУ від 27.12.2024 №1353-р, мета якого - створення та забезпечення належного функціонування комплексної регіональної системи управління відходами, яка забезпечить мінімізацію навантаження на довкілля, зумовленого утворенням відходів, шляхом дотримання ієрархії управління відходами, з урахуванням економічних можливостей як держави, області, громад, так і основних утворювачів відходів.

Основними напрямками, на яких необхідно сконцентрувати увагу, є:

- зменшення шкідливого впливу відходів на навколишнє природне середовище та здоров'я людини за рахунок впровадження нових сучасних вискоєфективних методів збирання, зберігання, перевезення, утилізації та захоронення твердих ПВ відповідно до сучасних вимог охорони довкілля;
- налагодження ефективних систем управління твердими ПВ в межах територіальних громад, запобігання утворенню несанкціонованих звалищ відходів;
- зменшення утворення й захоронення відходів шляхом впровадження роздільного збирання компонентів твердих ПВ;

- концентрація фінансових, матеріально-технічних та інших ресурсів для вирішення проблеми управління ПВ, особливо відходами руйнації, які з'являються під час бойових дій.

Пріоритетними етапами впровадження такої системи залишаються заходи щодо налагодження роздільного збору твердих ПВ, зокрема за місцем їх утворення.

Система роздільного збору твердих ПВ дозволяє найбільш якісно вилучати вторинну сировину з потоку твердих ПВ. Це зменшує кількість відходів, які підлягають захороненню, сприяє розв'язанню екологічних, соціальних проблем та ресурсозбереженню, підвищує рентабельність сфери управління твердими ПВ.

До обласного реєстру місць видалення відходів Рівненської області станом на 01.01.2024 року внесено 22 сміттєзвалища для промислових відходів загальною площею 242,24 га.

Станом на 01.01.2024 в населених пунктах області обліковується 434 полігони та звалища ПВ, з них 364 - паспортизовані та внесені до Реєстру місць видалення відходів у Рівненській області, з них діючі – 357 одиниць (2 полігони та 355 звалища побутових відходів). Закриті – 7 одиниць: полігон для складування побутових відходів ПрАТ «Рівнеазот», 2 звалища ПВ Вирівської сільської ради Сарненського району та 2 звалища ТПВ Городоцької, 1 звалище ТПВ Великоомелянської та 1 звалище – Олександрійської територіальних громад Рівненського району.

Еколого-небезпечні об'єкти. Потребують утилізації залишки непридатних та заборонених до використання хімічних засобів захисту рослин області в кількості 38,688 т.

Надзвичайно великої шкоди довкіллю області, зокрема її лісовим ресурсам і ґрунтам, завдає несанкціонований видобуток бурштину-сирцю в північних районах області, який значно зменшився останніми роками.

Унікальні природні та кліматичні умови області, вразливість екосистем викликають необхідність запровадження заходів щодо техногенної та екологічної безпеки:

Очищення та берегоукріплювальні роботи на річках та водосховищах області, у разі можливого прориву їх гребель може бути затоплено близько 40 населених пунктів, в яких проживає 52 тис. осіб;

Реалізація заходів із запобігання наслідків шкідливої дії вод (паводків, повеней), а також підтоплення території, так як понад 12 тис. км² території Рівненщини уражено процесами підтоплення (63,4% від її загальної площі), в зоні яких можуть потрапити до 190 населених пунктів області та 2,5 тис. будинків;

Проведення протипожежних заходів в місцях самозаймання торфовищ.

На території області знаходиться 2 об'єкти, що становлять підвищену екологічну небезпеку.

Відповідно до вимог Порядку ідентифікації об'єктів підвищеної небезпеки та їх обліку, затвердженого постановою КМУ від 13.09.2022 №1030 на даний час в області проведено ідентифікацію 177 об'єктів, з яких 65 визнано об'єктами підвищеної небезпеки, а саме:

об'єктами підвищеної небезпеки першого класу – 2;

об'єктами підвищеної небезпеки другого класу – 3;

об'єктами підвищеної небезпеки третього класу – 60.

Біологічне та ландшафтне різноманіття. Згідно фізико-географічного районування область поділяється на три частини: Полісся, Волинське лесове плато і Мале Полісся, що розташоване на півдні, між містами Радивилів і Острог, де у нього вклинюються відроги Подільської височини з висотами понад 300 м над рівнем моря.

Основний напрямок течії річок області – з півдня на північ – зумовлений загальним зниженням території від Волинського лесового плато до Поліської низовини. Найбільші серед озер області – Нобель (4,99 км²) та Біле (4,53 км²). Є також значна кількість озер у заплавах річок Горині, Стиру, Веселухи.

Болота поширені всією територією області, більшість з них низинні, менш поширені – перехідні та верхові. При цьому слід зауважити, що заболоченість дуже нерівномірна і коливається від 40% на півночі до 2–3% на півдні.

Площа лісів становить 839,8 тис. гектарів, лісистість – 36,4%.

Лісові масиви на території області розміщені нерівномірно, в основному зосереджені в її північній частині.

Площа земель, вкритих лісовою рослинністю, становить 641,5 тис. га, серед яких 23,8% - м'яколистяні насадження, 10,8% - твердолистяні насадження та 65,4% - хвойні насадження.

Середній вік насаджень – 54 роки.

Флора та фауна. Флора області нараховує понад 1,6 тисячі видів вищих рослин. У рослинному покриві переважають ліси та інші лісовкриті площі. На Поліссі найбільш поширені соснові та сосново-дубові ліси, на Волинському лесовому плато – здебільшого листяні ліси, а в Малому Поліссі – дубово-соснові ліси з більш багатим, ніж на Поліссі, трав'яним покривом.

За даними управління фітосанітарної безпеки Держпродспоживслужби в області розповсюджені карантинні організми: бур'ян *амброзія полинолиста* на площі 159,603 га, шкідники *золотиста картопляна нематода* на площі 428,824 га, *західний кукурудзяний жук* на площі 1960,62 га та *американський білий метелик* на площі 117,6 га.

Тваринний світ характерний для лісової зони і широко представлений ссавцями, птахами, плазунами, земноводними, круглоротими та рибами.

Поліська зона характеризується великим розмаїттям фауни, серед представників якої зустрічаються і рідкісні у сучасній Україні види хребетних (лось, рись, глухар, тетерук, рябчик тощо).

У лісостеповій зоні області зростає чисельність зайців, лисиць, мишовидних гризунів та землерийв, проте видовий склад лісової фауни тут значно бідніший, ніж у лісах Полісся (частіше зустрічаються лише білки, лісові куниці, дещо менше – вовки, дикі кабани тощо). Разом з тим, є чимало видів хребетних, які поширені всією територією області, не маючи певних регіональних ареалів. Серед таких представники орнітофауни – водоплавні, болотні та лучні птахи (качки, кулики, перепілки тощо).

Природно-заповідний фонд. Для забезпечення екологічного збалансованого розвитку, збереження популяцій видів рослин і тварин області створена мережа природно-заповідного фонду, до якої станом на 01.01.2024 віднесено 331 територію та об'єкт загальною площею 229,1 тис. га, що складає 11,4% площі області (у тому числі 29 об'єктів загальнодержавного значення площею 114,4 тис. га та 302 об'єкти місцевого значення площею 114,7 тис. га).

Основними об'єктами природно-заповідного фонду області є: Рівненський природний заповідник площею 42,3 тис. га, - природне ядро Поліського екологічного коридору національної екологічної мережі України. Найбільший в Україні заповідник, що складається з чотирьох масивів, розташованих у Вараському та Сарненському районах. У його складі чотири водно-болотні угіддя з переліку водно-болотних угідь міжнародного значення згідно Рамсарської конвенції; Національний природний парк «Дермансько-Острозький» площею 5,4 тис. га на території Рівненського району. Займає вузьку частину Малого Полісся між Мізоцьким кряжем та Кременецькою височиною; Національний природний парк «Нобельський» площею 25,3 тис. га на території Вараського району; Національний природний парк «Пуща Радзівіла» площею 24,3 тис. га на території Сарненського району; три регіональні ландшафтні парки: «Прип'ять-Стохід» площею 21,6 тис. га у Вараському районі; «Надслучанський» площею 17,2 тис. га та «Дермансько-Мостівський» площею 19,8 тис. га у Рівненському районі; Рівненський зоопарк загально-державного значення площею 11,6 га у м.Рівне; Дендрологічний парк загально-державного значення Березнівського лісового коледжу площею 29,5 га у м.Березне з типовими для нашої зони видами та екзотичними представниками Далекого Сходу, Сибіру, Криму, Кавказу, Середньої Азії, Америки, Японії і Китаю.

На півночі області на території ботанічної пам'ятки природи «Юзефінська дача» в Сарненському районі зростає Юзефінський дуб (дуб князя Ігоря), вік якого сягає 1350 років.

Під час здійснення стратегічної екологічної оцінки буде оцінено ймовірні наслідки для них.

Екологічна мережа. Рішенням Рівненської обласної ради від 17 червня 2016 року №225 затверджено Регіональну схему екологічної мережі Рівненської області (схвалену розпорядженням голови облдержадміністрації від 19 травня 2016 року №281).

Ним науково обґрунтована й розроблена система найважливіших складових регіональної екомережі – природних ядер та екокоридорів.

Виділені найважливіші ключові території (ядра) – переважно національного та макрорегіонального значення. Ці ядра узгоджені зі структурою Поліського екологічного коридору національної екологічної мережі України. Відповідно, ці ядра визначені на картографічному рівні в системі базових елементів регіональної екологічної мережі.

Крім того, в системі регіональної екомережі Рівненської області виділені річкові екокоридори, які відіграють важливу регіональну й міжрегіональну біокомунікативну роль в системі об'єктів водного та прибережно-водного середовища, об'єднуючи відповідні типи водних, прибережних та евтрофно-болотних типів оселищ.

Водно-болотні угіддя міжнародного значення. На території Рівненського природного заповідника розташовані 4 водно-болотних угіддя (далі - ВБУ) міжнародного значення (Рамсарські угіддя) – UA-2274 «Болотний масив Сира Погоня», UA-2275 «Болотний масив Сомине», UA-2281 «Біле озеро та болото Коза-Березина» та UA-1402 «Торфово-болотний масив Переброди», останній з яких є складовою транскордонного Рамсарського угіддя «Болота Ольман та Переброд»; на території заповідника розташоване одне ІВА-угіддя (територія міжнародного значення, важлива для птахів) – UA 008 «Болото Сира Погоня».

До складу водно-болотного угіддя міжнародного значення «Заплава р.Прип'ять» входить північна частина Нобельського національного природного парку загальною площею 9,98 тис. га, що складає 26,5% від загальної площі даного водно-болотного угіддя. Ця ж територія нацпарку входить і до транскордонних українсько-білоруських водно-болотних угідь «Стохід – Прип'ять – Простир».

Смарагдова мережа. Рівненський природний заповідник входить до Смарагдової мережі України (UA 0000023).

Північна частина території Нобельського національного природного парку входить до складу об'єкта Смарагдової мережі України Stokhid-Nobel UA 0000168 і межує на заході з об'єктом Смарагдової мережі Prypiat-Stokhid National Nature Park UA 0000044, а південна частина території Парку на півдні межує з об'єктом Смарагдової мережі Rivnenskyi Nature Reserve UA 0000023.

Національний природний парк «Дермансько-Острозький» є об'єктом Смарагдової мережі за № UA0000102 Dermansko-Ostrozkyi NNP.

Життєдіяльності та стан здоров'я населення. Екологічні проблеми області впливають на умови життєдіяльності та стан здоров'я населення, адже аналіз нозогеографічних карт розподілу рівнів забрудненості навколишнього середовища показує, що територіальний розподіл захворюваності населення тісно корелює з екологічними показниками ситуації на території України. У Північно-Західному соціально-економічному районі, який включає Рівненську область, нозогеографічна ситуація має певні особливості. Частина області постраждала від наслідків Чорнобильської катастрофи та має підвищений рівень забрудненості ґрунтів радіонуклідами.

Після катастрофи на ЧАЕС поширення захворювань в північній частині області зростає, особливо ендокринологічних захворювань та хвороб крові.

Онкологічна ситуація в області характеризується поширеністю злоякісних новоутворень, зростанням контингентів онкохворих.

Найбільше постраждали ті, хто в період Чорнобильської катастрофи був дитиною, адже хвороби проявляються вже у більш зрілому віці, відтак захворюваність серед населення, яке

Звіт про стратегічну екологічну оцінку проєкту плану заходів на 2025 - 2027 роки із реалізації Стратегії розвитку Рівненської області на період до 2027 року

постраждало від радіоактивного забруднення в результаті Чорнобильської катастрофи на порядок збільшилась.

Рівненська обл. займає площу 20051,0 км², а за даними Головного управління статистики в області станом на 01.01.2024 чисельність наявного населення становила 1141,8 тис. осіб, в т. ч. міське населення - 541,8 тис. осіб, сільське – 600,0 тис. осіб, що складає 2,7% населення України, в тому числі міського – 1,9%, сільського – 4,7% (табл. 2.3).

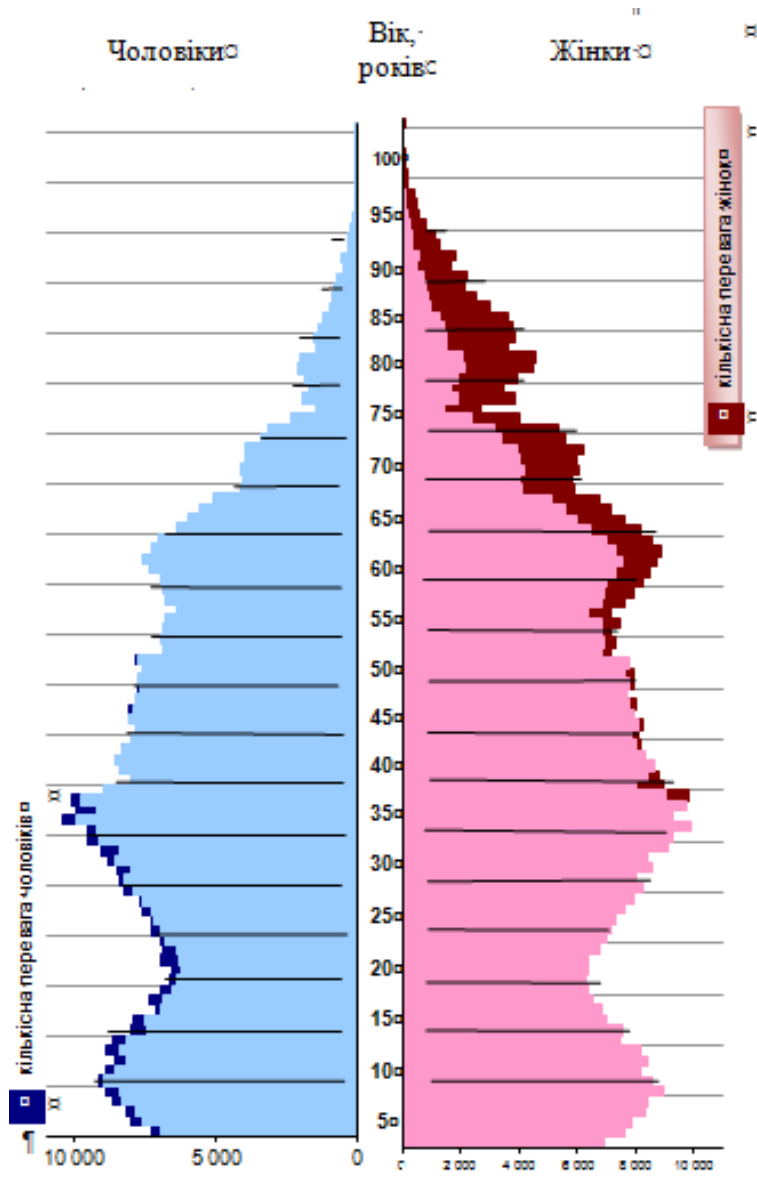
Таблиця 2.3. Порівняння показників Рівненської обл. із загальноукраїнськими показниками

Регіон	Площа, км ²	Площа у % до загальної площі України	Населення, млн. осіб	Населення у % до загального населення України	Густота населення, осіб/км ²
Область	20051,0	3,1%	1141,8	2,7%	56,94

Джерело: власні напрацювання

Демографічні процеси відзначаються великою інерційністю, а отже, якісь значні демографічні кризи, які відбуваються в певний історичний період, відбиваються на демографічних процесах впродовж наступних десятиліть. Такою демографічною кризою в Україні був різкий спад народжуваності з середини і до кінця 1990-х років, що був спричинений різким падінням рівня життя населення (рис. 2.1).

Рисунок 2.1. Розподіл постійного населення Рівненської області за статтю та віком

Джерело: Стратегія розвитку Рівненської області на період до 2027 р., затверджена рішенням Рівненської обласної ради від 28 березня 2025 року №1069.

На діаграмі виразно помітна так звана «демографічна яма» у віковій категорії 20-25 років. Вочевидь, ця «яма» впродовж наступного десятиліття переміститься по осі.

Це означає, що у період виконання Плану заходів буде відчуватися брак працездатного населення у віці 20-25 років.

Регіональний прогноз загальної чисельності населення показує негативну динаміку. На демографічну ситуацію в області суттєво впливають внутрішньо переміщені особи, трудові мігранти та біженці (зокрема, виїзд жителів області за межі території України); скорочення народжуваності. На Рівненщині офіційно перебувало до 87 тис. внутрішньо переміщених осіб.

Статистичними даними, що характеризують демографічні тенденції в Рівненській області, важливими для повного розуміння місцевої демографічної ситуації, є вікова структура населення, аналіз якої дозволяє зауважити, що демографічна структура Рівненської області вигідно відрізняється значною часткою населення молодше працездатного віку.

До лютого 2022 року спостерігався природний приріст населення у містах Рівне, Вараш та ТГ території бувшого Рокитнівського району.

У сільській місцевості області кількість осіб працездатного віку значно менша, ніж у міських поселеннях.

Останніми роками є тенденція до повільного зростання осіб молодших працездатного віку при скороченні групи економічно неактивного населення – людей пенсійного віку. Як наслідок, при незмінності вищезгаданої тенденції у короткостроковому періоді можна передбачати сталість показника навантаження на 1 працездатну особу.

Базовим є припущення незмінності умов та чинників впливу, котрі детермінують напрям розвитку подій.

В області функціонує 97 закладів охорони здоров'я (з них 42 стаціонарних), 36 центрів первинної медичної допомоги (до структури центрів входять 215 лікарських амбулаторій загальної практики – сімейної медицини, 473 фельдшерсько–акушерських пунктів та 81 пункт здоров'я), 2 самостійних лікарських амбулаторно–поліклінічних закладів.

Середня тривалість життя в області дещо вища ніж в Україні в цілому і становить 69,9 років (чоловіки – 64,9 років, жінки – 75,1 років).

Статеві-вікова піраміда населення області у молодших вікових групах відносно симетрична, зокрема відслідковується незначна кількісна перевага чоловіків у віковій групі від народження до 29 років. У старших вікових групах (понад 46 років) спостерігається дисбаланс між чисельністю чоловічого та жіночого населення за рахунок кількісної переваги жінок. Найбільше диспропорція між чоловічим і жіночим населенням помітна у віковій групі старше 59 років та понад 67 років. При цьому, у віці понад 67 років чисельність жінок перевищує чисельність чоловіків майже вдвічі. Відслідковується розширення діаграми у віковій групі 26–29 років (переважно за рахунок чоловічої частини населення), 52–55 років та 71–76 років – за рахунок жінок. Розподіл постійного населення Рівненської області за статтю та віком представлений на рис. 2.1 та в таблиці 2.4.

Таблиця 2.4. Розподіл постійного населення Рівненської області за віком

	Чисельність постійного населення (тис. осіб)				Частка населення (відсотків)		
	усього	0–17 років	18–59 років	60 років і старші	0–17 років	18–59 років	60 років і старші
область	1141,8	278,5	701,1	206,1	24,0	60,5	17,8

Джерело: Стратегія розвитку Рівненської області на період до 2027 р., затверджена рішенням Рівненської обласної ради від 28 березня 2025 року №1069

Область характеризується суттєвими відмінностями у віковій структурі населення від вікової структури населення України.

Зокрема, частка осіб 60 років і старших в області нижча від середньоукраїнського показника, водночас частка дітей віком до 18 років значно вища, ніж в середньому по Україні.

Звіт про стратегічну екологічну оцінку проєкту плану заходів на 2025 - 2027 роки із реалізації Стратегії розвитку Рівненської області на період до 2027 року

За даними КП «Обласний інформаційно-аналітичний центр медичної статистики» в цілому у 2023 році процес природного приросту набув вектору природного скорочення. В порівнянні з 2022 роком природний приріст та рівень народжуваності зменшилися, а рівні смертності та дитячої смертності навпаки зросли:

- природний приріст зменшився з -2,1 до -3,1 на 1000 осіб;
- рівень народжуваності зменшився з 8,9 до 8,3 дітей на 1000 осіб;
- показник смертності зріс з 11 до 11,4 на 1000 осіб;
- показник дитячої смертності зріс з 7,78 до 8,36 дітей на 1000 народжених живими.

Динаміка демографічних процесів в області за останні п'ять років наведена в табл. 2.5 [8].

Таблиця 2.5. Динаміка демографічних процесів в області

Показники, на 1000 осіб	Значення показників за роками					Зміни у 2023 р. (+/-) у порівнянні з 2022 р.
	2019	2020	2021	2022	2023	
Народжуваність	10,7	10,6	10,2	8,9	8,3	-0,6
Загальна смертність	12,3	13,5	13,5	11,0	11,4	+0,4
Природний приріст (скорочення)	-1,6	-2,9	-3,3	-2,1	-3,1	-1,0
Смертність дітей до 1 року на 1000 народжених живими	8,5	5,3	9,45	7,78	8,36	+0,58

Джерело: Доповідь про стан навколишнього природного середовища в Рівненській області у 2023 р. – Рівне, 2024 – 229 с. іл. – [Електронний ресурс] – режим доступу: https://www.ecorivne.gov.ua/tmp/dopovid_2023.pdf.

За останні п'ять років в області відмічається зменшення кількості народжених дітей. За рахунок збільшення рівня смертності природний приріст у 2023 році зменшився з -2,1 до -3,1 на 1000 осіб. Природне поновлення населення зберігається лише у Сарненському та Вараському районах.

Значно більшим середньо обласного показника смертність населення в Дубенському районі.

Показник смертності дітей віком до 1 року у 2023 році становив 8,36 на 1000 народжених живими (у 2022 році – 7,78 на 1000 народжених живими). Вищою середнього обласного показника смертність дітей до 1-го року - в Дубенському районі.

Структура смертності протягом останніх років залишається незмінною: на першому місці – хвороби органів дихання, на другому – хвороби системи кровообігу, на третьому – хвороби ендокринної системи, далі – новоутворення.

В 2023 році в порівнянні з 2022 роком в області відмічається збільшення рівнів поширеності хвороб з 1640,5 до 2039,7 на 1000 осіб серед всього населення.

На першому місці за поширеністю хвороб серед населення області лідирують хвороби органів дихання. Поширеність хвороб органів дихання у 2023 році становила 409,7 випадки на 1000 осіб, на другому місці знаходиться поширеність хвороб системи кровообігу – 380,6 випадки на 1000 осіб, поширеність хвороб ендокринної системи – 134 випадки на 1000 осіб, злоякісних новоутворень – 25,5 випадки на 1000 осіб.

Таблиця 2.6. Динаміка захворюваності та поширеності хвороб серед населення області (на 1000 осіб)

Категорії населення	2019 р.	2020 р.	2021 р.	2022 р.	2023 р.
Захворюваність всього населення області	693,5	591,1	793,2	759,6	
в т. ч. – дорослі	502,1	458,9	660,5	663,1	
- підлітки (15-17 років) та - діти (до 14 років)	1411,0	1258,6	1214,3	1066,8	
	1262,4	972,8			
Поширеність	1797,0	1384,4	1708,1	1640,5	2039,7

Джерело: Доповідь про стан навколишнього природного середовища в Рівненській області у 2023 р. – Рівне, 2024 – 229 с. іл. – [Електронний ресурс] – режим доступу: https://www.ecorivne.gov.ua/tmp/dopovid_2023.pdf.

На першому місці за поширеністю хвороб серед населення області лідирують хвороби органів дихання. Поширеність хвороб органів дихання у 2023 році становила 409,7 випадки на 1000 осіб, на другому місці знаходиться поширеність хвороб системи кровообігу – 380,6

Звіт про стратегічну екологічну оцінку проєкту плану заходів на 2025 - 2027 роки із реалізації Стратегії розвитку Рівненської області на період до 2027 року

випадки на 1000 осіб, поширеність хвороб ендокринної системи – 134 випадки на 1000 осіб, злоякісних новоутворень – 25,5 випадки на 1000 осіб.

Динаміка поширеності серед населення області хвороб системи кровообігу, органів дихання, органів травлення, ендокринної системи, крові та кровотворних органів, новоутворень за останні 5 років наведена в табл. 2.7 [8].

Таблиця 2.7. Поширеність хвороб (на 1000 осіб)

Класи хвороб	2019 р.	2020 р.	2021 р.	2022 р.	2023 р.
Система кровообігу	467,8	320,2	344,1	335,4	380,6
Органи дихання	361,7	335,8	368,0	349,7	409,7
Ендокринна система	140,8	130,3	130,1	126,5	134,0
Кров і кровотворні органи	16,3	13,9	13,7	13,1	н/д
Новоутворення (злоякісні)	48,4	21,5	22,7	23,9	25,5

Джерело: Доповідь про стан навколишнього природного середовища в Рівненській області у 2023 р. – Рівне, 2024 – 229 с. іл. – [Електронний ресурс] – режим доступу: https://www.ecorivne.gov.ua/tmp/dopovid_2023.pdf.

Зростання онкозахворюваності та захворюваності на туберкульоз залишається важливою медико-біологічною та соціально-економічною проблемою як в області, так і в цілому в державі.

Онкологічна ситуація в області характеризується значною поширеністю злоякісних новоутворень серед населення, зростанням контингентів онкохворих, яка протягом останніх років зростає. Станом на 01.01.2024 року поширеність злоякісних новоутворень становить 2518,4 на 100 тис. осіб, первинна захворюваність 272,4 на 100 тис. осіб. В порівнянні з 2022 роком поширеність злоякісних новоутворень серед населення області зросла на 5%.

Протягом останніх років спостерігаються позитивні зрушення щодо поширеності та захворюваності на активні форми туберкульозу. Разом з тим спостерігається зростання відсотку занедбаних та деструктивних форм туберкульозу серед вперше виявлених хворих.

Ситуація з онкологічними захворюваннями та туберкульозом в області наведена в табл. 2.8 [8].

Таблиця 2.8. Ситуація з онкологічними захворюваннями та туберкульозом (на 100 тис. осіб) в області за останні п'ять років

Назва показника	2019	2020	2021	2022	2023
Захворюваність на онкопатологію на 100 тис. ос.	266,1	224,3	244,5	252,5	272,4
Відсоток 4 стадії онкозахворювань (у вперше виявлених хворих)	13,3	13,1	13,4	13,5	13,9
Поширеність злоякісних новоутворень на 100 тис. осіб	2068,7	2148,4	2273,8	2385,8	2518,4
Захворюваність активним туберкульозом на 100 тис. осіб	41,5	30,6	31,7	37,5	39,5
Відсоток занедбаних форм туберкульозу (у вперше виявлених хворих)	31,2	35,4	33,2	32,6	23,4
Поширеність (хворобливості) активним туберкульозом на 100 тис. осіб	63,8	50,8	44,4	46,5	49,9

Джерело: Доповідь про стан навколишнього природного середовища в Рівненській області у 2023 р. – Рівне, 2024 – 229 с. іл. – [Електронний ресурс] – режим доступу: https://www.ecorivne.gov.ua/tmp/dopovid_2023.pdf.

Після Чорнобильської катастрофи радіацією уражено понад 11 тис. км² території області, або 56 відсотків від загальної її площі. Радіаційно забруднені сільськогосподарські угіддя займають 290 тис. гектарів (31 відсоток від загальної площі сільськогосподарських угідь області); лісові масиви – 654 тис. гектарів (82 відсотка лісів та лісовкритих площ області).

Згідно з експертними висновками про радіологічний стан населених пунктів 183 населені пункти Рівненського, Вараського та Сарненського районів області залишаються у зонах радіоактивного забруднення.

В зв'язку з забрудненістю північної частини території області радіонуклідами після Чорнобильської катастрофи важливе проведення радіологічного контролю сільськогосподарської продукції: молока, овочів, зерна.

В агропромисловому комплексі області ведеться постійний радіологічний контроль сільськогосподарської продукції. Протягом 2023 року досліджено продукцію 32 населених пунктів, відібрано 1169 проб продукції рослинництва та тваринництва, в 117 (10%

Звіт про стратегічну екологічну оцінку проєкту плану заходів на 2025 - 2027 роки із реалізації Стратегії розвитку Рівненської області на період до 2027 року досліджених проб) з яких виявлено перевищення допустимих рівнів ДР-2006. Результати проведених у 2023 році досліджень агропромислового комплексу Рівненської області наведені в таблиці 2.9.

Таблиця 2.9. Результати радіологічного контролю сільськогосподарської продукції Рівненській області

№ з/п	Назва населеного пункту	Кількість проб вище ДР-2006	Показники питомої активності (Бк/кг)
Молоко (ДР-2006 по ¹³⁷ Cs 100 Бк/кг)			
<i>Старосільська ТГ</i>			
1	с.Старе Село	30	101-365
2	с.Дроздинь	20	110-279
3	с.Вежиця	16	105-289
4	с.Переходичі	16	118-195
<i>Березівська ТГ</i>			
5	с. Хміль	1	160
<i>Рокитнівська ТГ</i>			
6	с.Блажове	2	140-230
7	с.Більськ	2	121-219
<i>Миляцька ТГ</i>			
8	с.Будимля	3	125-134
<i>Дубровицька ТГ</i>			
9	с.Великий Черемель	12	125-270
<i>Зарічненська ТГ</i>			
10	с.Борове	3	120-160
11	с.Лисичин	8	120-205
Свіжі дикоростучі ягоди та гриби (ДР-2006 по ¹³⁷ Cs 500 Бк/кг)			
<i>Рокитнівська ТГ</i>			
1	с.Блажове	2	510-825
2	с.Більськ	2	720-815

Джерело: Доповідь про стан навколишнього природного середовища в Рівненській області у 2023 р. – Рівне, 2024 – 229 с. ін. – [Електронний ресурс] – режим доступу: https://www.ecorivne.gov.ua/tmp/dopovid_2023.pdf.

Основним продуктом, що дає найбільшу кількість позитивних проб, є молоко з особистих господарств населення. При подвірному відборі з 442 досліджених проб перевищення виявлені в 113 пробах молока в селах Сарненського району, зокрема, у Старосільській ТГ: Старе Село, Вежиця, Дроздинь, Переходичі; у Рокитнівській ТГ: Блажове, Більськ; у Березівській ТГ: Хміль; Миляцькій ТГ: Будимля; Дубровицькій ТГ: Великий Черемель; та селах Зарічненського району у Зарічненській ТГ: Борове, Лисичин.

В зв'язку з цим в області постійно проводиться оздоровлення постраждалого населення внаслідок аварії на ЧАЕС шляхом амбулаторного, стаціонарного та санаторно-курортного лікування.

Таким чином, у випадку, якщо проєкт Плану заходів із реалізації Стратегії розвитку Рівненської області на період до 2027 року не буде затверджено, ризик погіршення екологічної ситуації в області та її негативний вплив на здоров'я мешканців області може зрости. Неприйняття проєкту Плану заходів з реалізації Стратегії призведе до низки проблем, які будуть причиною поступового зниження умов життєдіяльності та здоров'я населення. Зокрема:

- буде продовжуватись забруднення ґрунтів через несанкціоновані сміттєвалища та недосконалу систему управління відходами на місцевому рівні;
- недостатньо будуть оновлюватися існуючі та створюватися нові насадження у межах населених пунктів області на землях відповідного призначення;
- далі буде зменшуватися біорізноманіття флори та фауни, а також асиміляційна спроможність біоценозів через недостатню увагу до природоохоронних територій та об'єктів;
- зберігатиметься значна амортизація об'єктів житлово-комунальної інфраструктури громади, що не будуть модернізовані;

- фізичний знос мереж централізованого водопостачання та водовідведення в області спричинятиме значні витрати й втрати води, а також потрапляння стічних вод в ґрунти і поверхневі води;
- недостатні реновації та створення зелених зон, невідповідний санітарний та екологічний стан водних об'єктів не сприятиме адаптації населення до змін клімату;
- низькою залишатиметься енергоефективність комунальних будівель в області, в т. ч. закладів освіти і охорони здоров'я;
- погіршуватиметься якість дорожнього покриття та дорожньої інфраструктури доріг місцевого та регіонального значення, на цьому фоні зростатиме негативний вплив транспорту на атмосферне повітря і здоров'я населення, що в подальшому призведе до зниження рівня комфортності проживання.

В разі неприйняття проєкту Плану заходів інерційний характер розвитку ситуації в економіці та соціальному житті області сприятиме накопиченню екологічних проблем, що можуть спричинити загрози техногенного характеру. Може виникнути кумулятивний ефект з проблем, що загострять екологічну ситуацію в області.

Таким чином, якщо ДДП не буде затверджено, то в Рівненській області буде спостерігатися інерційний сценарій розвитку, який формується за комплексу припущень, що тривкий у часі (горизонті планування) баланс зовнішніх і внутрішніх факторів впливу на стан громади як соціально-економічної системи залишається незмінним, тобто послідовність станів системи змінюється за інерцією: громада рухається за інерцією, суспільно-економічний стан країни не сприяє розвитку, так як:

1. Триває війна російської федерації проти України;
2. Зростають видатки бюджету, викликані війною;
3. Продовжується інфляція;
4. Державні інвестиції у розвиток інфраструктури (дороги, транспортну інфраструктуру) не забезпечують необхідних обсягів;
5. Інвестиційна привабливість України залишається низькою, рівень залучення інвестицій не зростає;
6. В тіні продовжує залишатися значна частка малого і середнього бізнесу;
7. За суттєвої корекції тарифів на енергоносії підвищується вірогідність збільшення рівня неплатежів населення, що призводитиме до поглиблення кризи в ЖКГ.

Бізнес-клімат в області лишатиметься на тому ж рівні, рівень купівельної спроможності населення знижуватиметься, рівень реальної бюджетної забезпеченості області дещо покращуватиметься.

Населення області до 2027 року буде скорочуватися.

Малий і середній бізнес не розвиватиметься, доходів бюджету області буде недостатньо для суттєвого покращання інфраструктури громад.

Локальне покращання благоустрою спостерігатиметься лише на окремих територіях, сільські території надалі розвиватимуться мляво, фінансування відбуватиметься за залишковим принципом, що загалом залишить тенденції стану навколишнього природного середовища громади незмінними.

3. Характеристика стану довкілля, умов життєдіяльності населення та стану його здоров'я на територіях ймовірного впливу та їх прогностні зміни (за адміністративними даними, статистичною інформацією та результатами досліджень)

3.1. За станом атмосферного повітря

За даними Головного управління статистики в Рівненській області загальний обсяг викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря у 2023 році від стаціонарних джерел склав 7,6 тис. т, що на 2 тис. т більше ніж у 2022 році (таблиця 3.1, рис. 3.1) [8].

Таблиця 3.1. Динаміка викидів в атмосферне повітря в Рівненській області, тис. т

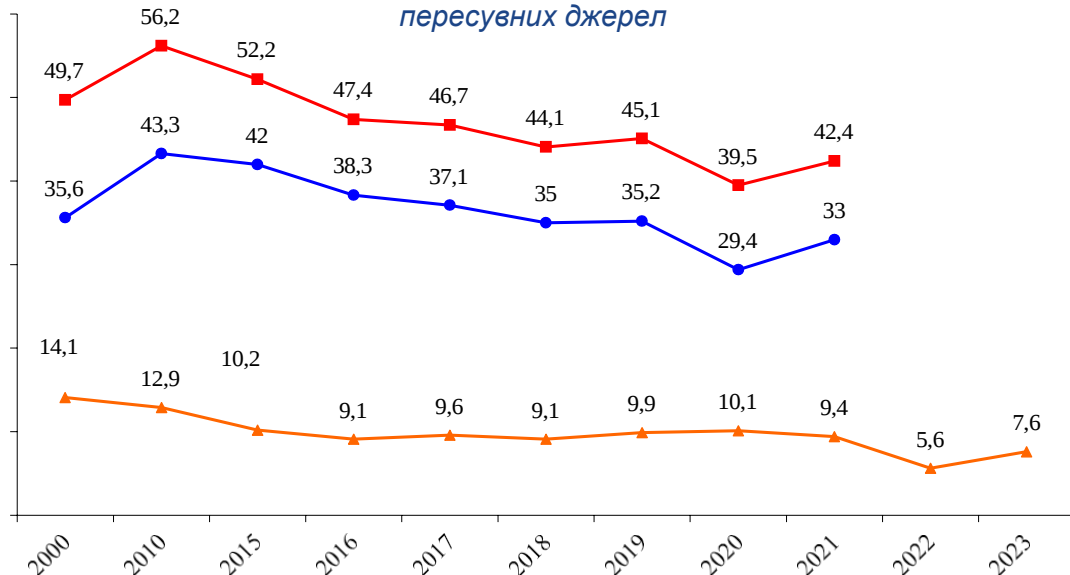
Роки	Викиди в атмосферне повітря, тис. т у тому числі			Щільність викидів у розрахунку на 1 км ² , кг	Обсяги викидів у розрахунку на 1 особу, кг
	Всього	стаціонарними джерелами	пересувними джерелами		
2000	49,7	14,1	35,6	2478,7	42,0
2005	57,7	17,3	40,4	2877,2	49,9
2010	56,2	12,9	43,3	2805,5	48,8
2015	52,2	10,2	42,0	2602,1	44,9
2016	47,4	9,1	38,3	454,2**	7,8**
2017	46,7	9,6	37,1	476,8**	8,2**
2018	44,1	9,1	35,0	455,4**	7,9**
2019	45,1	9,9	35,2	494,3**	8,6**
2020	39,5	10,1	29,4	506,1**	8,8**
2021	42,4	9,4	33,0	467,7**	8,2**
2022	*	5,6	*	278,5**	4,9**
2023	*	7,6	*	380,8**	6,7**

Примітка: * у 2022-2023 рр. інформація може бути надана після завершення встановленого Законом України «Про захист інтересів суб'єктів подання звітності та інших документів у період дії воєнного стану або стану війни» терміну для подання статистичної та фінансової звітності

** у 2016-2023 рр. показники «щільність викидів у розрахунку на 1 км²» та «обсяг викидів у розрахунку на 1 особу» наведено у значенні «щільність викидів від стаціонарних джерел у розрахунку на 1 км²» та «обсяг викидів від стаціонарних джерел у розрахунку на 1 особу»

Джерело: Доповідь про стан навколишнього природного середовища в Рівненській області у 2023 р. – Рівне, 2024 – 229 с. іл. – [Електронний ресурс] – режим доступу: https://www.ecorivne.gov.ua/tmp/dopovid_2023.pdf.

Рисунок 3.1. Динаміка викидів шкідливих речовин в атмосферу від стаціонарних та пересувних джерел

Джерело: Доповідь про стан навколишнього природного середовища в Рівненській області у 2023 р. – Рівне, 2024 – 229 с. іл. – [Електронний ресурс] – режим доступу: https://www.ecorivne.gov.ua/tmp/dopovid_2023.pdf.

Найбільш забрудненими є території міст Рівне (7132,7 кг/км²), Вараха (3035,3 кг/км²), Дубно (2544,3 кг/км²).

Найбільший обсяг викидів речовин у вигляді суспендованих твердих частинок в атмосферне повітря спостерігається в с.Городок, м.Здолбунів, м.Костопіль та с.Зоря Рівненського району,

Звіт про стратегічну екологічну оцінку проєкту плану заходів на 2025 - 2027 роки із реалізації Стратегії розвитку Рівненської області на період до 2027 року

с-ще Томашгород, с.Гранітне та селище Клесів Сарненського району, с.Злинець, смт Смига та м.Радивилів Дубенського району; діоксиду сірки – в м.Здолбунів та с.Зоря Рівненського району, м.Рівне; діоксиду азоту – в м.Здолбунів, с.Зоря, с.Городок Рівненського району; оксиду вуглецю – в с.Городок, м.Здолбунів та селищі Оржів Рівненського району.

Основними забруднювачами довкілля області є підприємства переробної промисловості (84,2% обсягу викидів у порівнянні з 2022 роком).

На території області знаходяться 2 об'єкти, які є найбільшими забруднювачами довкілля.

Таблиця 3.2. Перелік підприємств – найбільших забруднювачів довкілля Рівненської області

№ з/п	Назва екологічно небезпечного об'єкту	Вид економічної діяльності	Відомча належність (форма власності)	Примітка
1	ПрАТ «Рівнеазот»	Виробництво мінеральних добрив	Колективна	Екологічно небезпечний об'єкт загальнодержавного значення
2	Філія «Волинь–цемент» ПАТ «Дікергофф цемент Україна»	Виробництво цементу	Колективна	Екологічно небезпечний об'єкт загальнодержавного значення

Джерело: Доповідь про стан навколишнього природного середовища в Рівненській області у 2023 р. – Рівне, 2024 – 229 с. іл. – [Електронний ресурс] – режим доступу: https://www.ecorivne.gov.ua/tmp/dopovid_2023.pdf.

Крім того до основних забруднювачів атмосферного повітря області відносяться ПрАТ «Вераллія Україна», ПрАТ «Кроноспан Рівне», ТзОВ «ОДЕК Україна», ПрАТ «Костопільський завод скловиробів», ТзОВ «Свиспан Лімітед», ТзОВ «Укрмолпродукт», ТзОВ «Оператор газотранспортної системи України Рівненське ЛВУМГ, ТзОВ «Любомирське вапняно-силікатне підприємство», ТзОВ «Вирівський кар'єр», ПрАТ «Рокитнівський скляний завод».

Викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря за видами економічної діяльності наведені в табл. 3.3 [8].

Таблиця 3.3. Викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря за видами економічної діяльності у 2023 році

№ з/п	Види економічної діяльності	Обсяги викидів в області	
		т	% до загально-го підсумку
1	Усі види економічної діяльності у тому числі:	7636,3	100
1.1	Сільське, лісове та рибне господарство	277,6	3,6
1.2	Добувна промисловість і розроблення кар'єрів	345,5	4,5
1.3	Переробна промисловість	6427,6	84,2
1.4	Постачання електроенергії, газу, пари та кондиційованого повітря	261,9	3,4
1.5	Водопостачання, каналізація, поводження з відходами	9,6	0,1
1.6	Будівництво	19,7	0,3
1.7	Оптова та роздрібна торгівля; ремонт автотранспортних засобів і мотоциклів	27,5	0,4
1.8	Транспорт, складське господарство, поштова та кур'єрська діяльність	195,6	2,6
1.9	Тимчасове розміщування й організація харчування	0,2	0,0
1.10	Інформація та телекомунікації	1,0	0,0
1.11	Фінансова та страхова діяльність	0,7	0,0
1.12	Операції з нерухомим майном	8,9	0,1
1.13	Діяльність у сфері адміністративного та допоміжного обслуговування	0,5	0,0
1.14	Державне управління й оборона; обов'язкове соціальне страхування	8,4	0,1
1.15	Освіта	20,8	0,3
1.16	Охорона здоров'я та надання соціальної допомоги	30,8	0,4
1.17	Надання інших видів послуг	0,0	0,0

Джерело: Доповідь про стан навколишнього природного середовища в Рівненській області у 2023 р. – Рівне, 2024 – 229 с. іл. – [Електронний ресурс] – режим доступу: https://www.ecorivne.gov.ua/tmp/dopovid_2023.pdf.

Рівень забруднення атмосферного повітря згідно індексу забруднення (ІЗА) дещо збільшився в порівнянні з минулим роком і у 2023 році дорівнював 6,0 (у 2022 році – 5,75). Загальний рівень забруднення атмосферного повітря в м.Рівне оцінюється як підвищений (табл. 3.4) [8].

Таблиця 3.4. Рівень забруднення атмосферного повітря за значенням ІЗА

Рік	Міста, (значення ІЗА)	Забруднюючі речовини, які визначають високий рівень забруднення атмосферного повітря
2014	Рівне (7,4)	формальдегід, фенол, фтористий водень, діоксид азоту, оксид вуглецю
2015	Рівне (6,7)	формальдегід, фенол, фтористий водень, діоксид азоту, оксид вуглецю
2016	Рівне (6,52)	формальдегід, фенол, фтористий водень, діоксид азоту, пил
2017	Рівне (7,66)	формальдегід, фенол, фтористий водень, діоксид азоту, пил
2018	Рівне (6,25)	формальдегід, фенол, фтористий водень, діоксид азоту, оксид вуглецю
2019	Рівне (7,26)	формальдегід, фенол, фтористий водень, діоксид азоту, пил
2020	Рівне (5,74)	формальдегід, фенол, фтористий водень, діоксид азоту, пил
2021	Рівне (6,76)	формальдегід, фтористий водень, діоксид азоту, фенол, оксид азоту
2022	Рівне (5,75)	формальдегід, фтористий водень, діоксид азоту, фенол, оксид азоту
2023	Рівне (6,0)	формальдегід, фтористий водень, діоксид азоту, фенол, оксид азоту

Джерело: Доповідь про стан навколишнього природного середовища в Рівненській області у 2023 р. – Рівне, 2024 – 229 с. іл. – [Електронний ресурс] – режим доступу: https://www.ecorivne.gov.ua/tmp/dopovid_2023.pdf.

Значний вплив на атмосферне повітря, починаючи з 2022 року, чинить збройна агресія росії проти України на території Рівненської області, зокрема внаслідок ракетно-бомбового удару по нафтових базах у місті Дубно 26 березня 2022 року та селищі Клевани 28 березня 2022 року сума збитків внаслідок забруднення атмосферного повітря становить: у місті Дубно ТОВ «Гранд Термінал» – 94,0 млн. гривень; у селищі Клевани Рівненського району ТОВ «Гед Вілс» – 6,0 млн. гривень.

Внаслідок ракетного удару 28 серпня 2022 року на території ДП «Сарненський лісгосп» виникла лісова пожежа, а у місті Сарни утворилось дві вирви та відбулось забруднення атмосферного повітря на суму збитків 1,1 млн. гривень.

Внаслідок ракетного удару по електропідстанціях НЕК «Укренерго» 22 жовтня 2022 року виникли пожежі мастила та ізолюючої електропроводки. Сума збитків внаслідок забруднення атмосферного повітря становить: у місті Рівне – 4,6 млн. гривень; у селі Грабів Рівненського району – 1,6 млн. гривень.

Внаслідок ракетно-бомбового удару 10 серпня 2023 року на території ЛВДС 5-С у смт Смига Дубенського району АТ «Укртранснафта» відбувся витік нафтопродуктів з послідовним горінням. Сума збитків внаслідок забруднення атмосферного повітря становить 443860261,41 грн.

Внаслідок ракетного удару 21 вересня 2023 року по енергетичній та громадянській інфраструктурі виникла пожежа в підсобних приміщеннях станції технічного обслуговування ТОВ «Тачки» в м.Рівне на площі 100 м². Вогнем знищено п'ять автомобілів, ще три автівки та дві будівлі зазнали ушкоджень. Сума збитків внаслідок забруднення атмосферного повітря становить 50936,06 грн.

Внаслідок ракетних ударів відбулись лісові пожежі на території Малуського лісництва філії «Березнівське лісове господарство» ДП «Ліси України» та СВСК «Агроліс» Рівненського району. Сума збитків внаслідок забруднення атмосферного повітря становить: у Малуському лісництві – 2879197,36 грн.; у СВСК «Агроліс» – 3322150,79 грн.

Згідно Ю.С.Кушнірука динаміка кількості викидів в атмосферне повітря у порівнянні з показниками смертності з причин хвороб органів дихання свідчить, що за період з 1990 по 1999 р. рівень викидів по Рівненській області знизився на 82% при тенденції щорічного зниження на 10...30%. Поряд з цим спостерігається і зниження динаміки смертності з причин хвороб органів дихання, однак щорічне зменшення не перевищує значень 10...20%, а загальне зниження смертності з причин захворювань органів дихання за 10 років спостережень при зменшенні кількості викидів в 5,4 рази становить 2,05 рази, тобто 48,6% по відношенню до 1990 р.

Адаптація до змін клімату. Рівненщина характеризується сприятливим кліматом для життєдіяльності людини. Проте особливості місцеположення, розвиток атмосферних

процесів створюють умови для виникнення стихійних метеорологічних явищ, які приймають іноді катастрофічний характер і приносять значні збитки.

На Рівненщині протягом останнього десятиріччя середньорічна температура повітря зросла в середньому на 1°C. Найбільше підвищення температури відбувається в холодний період року. Суттєво скорочується імовірність дуже тривалих і холодних періодів, проте не зменшується імовірність короточасних сильних похолодань. Літнього періоду суттєво зростає імовірність підвищення температури до 30°C і більше. Тенденцією є те, що останніми роками весняне тепло настає із запізненням, а вересень стає майже літнім місяцем.

В теплий період відмічаються сильна спека, надзвичайна пожежна небезпека, а також явища, пов'язані з хмарами вертикального розвитку (інтенсивні дощі, грози, град, шквали). Ці явища носять досить часто локальний характер.

Загалом 2023 рік видався на 1^о теплішим від попередника та одним з найтепліших за період спостережень – середня температура повітря становила +10^о тепла, що на 2^о вище кліматичної норми.

Виходячи з цього, у випадку незатвердження проєкту Плану заходів з реалізації Стратегії розвитку Рівненської обл. на період до 2027 р. та збереження тенденції скорочення обсягів викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря, погіршення умов життєдіяльності населення та стану його здоров'я, пов'язаних із викидами забруднюючих речовин в атмосферне повітря, не очікується.

3.2. За екологічною ситуацією в галузі водокористування

Водний потенціал Рівненської області дозволяє забезпечувати водними ресурсами всі галузі економіки регіону, у яких у процесі виробництва використовуються підземні та поверхневі води, та стимулює розвиток рибогосподарських підприємств, туристично-рекреаційної сфери.

Територією Рівненської області протікає 149 річок довжиною понад 10 км, знаходяться 151 озеро, 12 водосховищ, 1546 ставків.

Річки області належать до басейну правої притоки Дніпра – р.Прип'ять і живляться в основному за рахунок талих, снігових вод, у меншій мірі – ґрунтових вод та атмосферних опадів.

Основний напрямок течії рік з півдня на північ зумовлений загальним зниженням у цьому напрямку висотних відміток поверхні.

Найбільшими споживачами водних ресурсів у Рівненській області є промисловість, при цьому в енергетичній галузі споживається близько 82 відс. спожитої води галузі. У сільському господарстві основним споживачем є ставкове рибне господарство, частка сільськогосподарського водопостачання є порівняно незначною.

За узагальненими даними державної статистичної звітності за формою 2-ТП (водгосп) 2023 р. водокористувачами області забрано з природних водних об'єктів 116,136 млн. м³ прісної води, в т.ч. 78,987 млн. м³ з поверхневих джерел і 37,149 млн. м³ з підземних водоносних горизонтів. Показники використання і відведення наведені в табл. 3.5 та на рис. 3.2 [8].

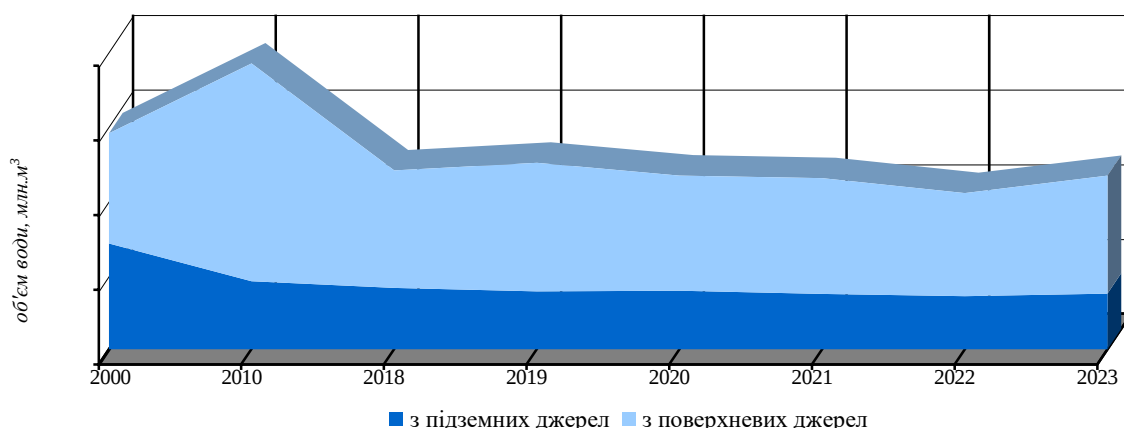
В 2023 році у поверхневі водні об'єкти області скинуто 55,504 млн. м³ зворотних вод. [8].

Погіршенню якості поверхневих вод області сприяють скиди недостатньо очищених та неочищених стічних вод її комунальних підприємств, які є найбільшими забруднювачами її поверхневих вод, зокрема міст Дубно, Сарни, Костопіль, Корець, Острог, Березне, Радивилів та селищ Володимирець, Рокитне, Зарічне, Млинів, Демидівка, Оржів, Клесів, Клевани та с.Зоря.

Внаслідок тривалої експлуатації систем водопостачання і каналізації стан більшості водопровідно-каналізаційних мереж та споруд незадовільний.

Найбільшого антропогенного впливу зазнають:

Рисунок 3.2. Забір води з поверхневих і підземних джерел Рівненської обл., млн. м³

Джерело: Доповідь про стан навколишнього природного середовища в Рівненській області у 2023 р. – Рівне, 2024 – 229 с. іл. – [Електронний ресурс] – режим доступу: https://www.ecorivne.gov.ua/tmp/dopovid_2023.pdf.

- річка Стир, в яку здійснюються скиди стічних вод з очисних споруд м.Вараш та смт Зарічне, РОК «Біле озеро» ДП НАЕК «Енергоатом» та промислово-злизових вод ВП «Рівненська АЕС»;

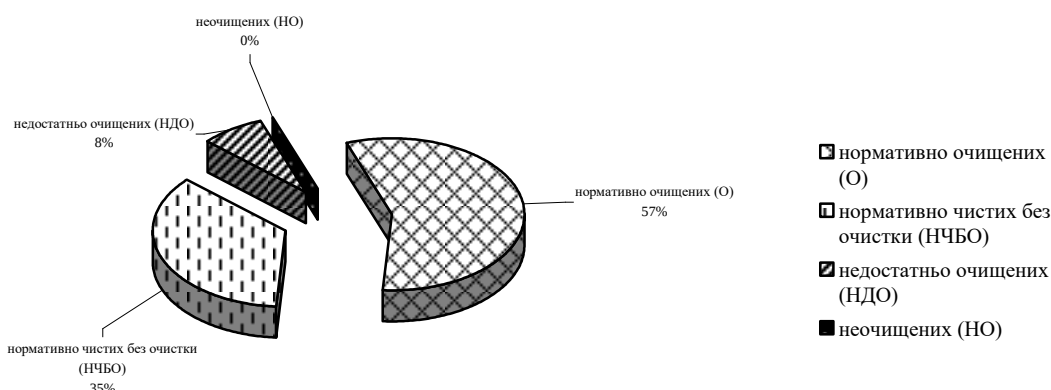
Таблиця 3.5. Використання та відведення води в розрізі адміністративно-територіальних одиниць області, млн. м³

Адміністративно-територіальна одиниця	Використано води	з неї на:		Відведено зворотних вод у поверхневі водні об'єкти		
		побутово-питні потреби	виробничі потреби	всього	у т.ч. забруднених	з них без очищення
Вараський	54,74	2,135	52,604	19,756	1,391	-
Дубенський	3,845	1,402	2,304	3,878	1,306	-
Рівненський	26,989	11,802	14,647	25,58	3,079	0,838
Сарненський	1,393	0,641	0,752	6,289	1,800	-

Джерело: Доповідь про стан навколишнього природного середовища в Рівненській області у 2023 р. – Рівне, 2024 – 229 с. іл. – [Електронний ресурс] – режим доступу: https://www.ecorivne.gov.ua/tmp/dopovid_2023.pdf.

- річка Іква (скиди стічних вод з комунальних очисних споруд м.Дубно та смт Млинів);

Рисунок 3.3. Розподіл скиду зворотних вод в поверхневі водні об'єкти в 2023 році, %

Джерело: Доповідь про стан навколишнього природного середовища в Рівненській області у 2023 р. – Рівне, 2024 – 229 с. іл. – [Електронний ресурс] – режим доступу: https://www.ecorivne.gov.ua/tmp/dopovid_2023.pdf.

- річка Горинь (скиди стічних вод з комунальних очисних споруд м.Острогож, смт Гоща та Оржів, м.Дубровиця, підприємств ТзОВ «ОДЕК Україна», Городищенської виправної колонії, ПАТ «Рівнеазот» та дренажні води з території його відвалів фосфогіпсів);
- річка Замчисько (скиди стічних вод з комунальних очисних споруд м.Костопіль та підприємств ЗАТ «Костопільський завод скловиробів», ТзОВ «Хмизи сервіс» (Костопільський молокозавод) та ТзОВ «Свиспан Лімітед»);

Звіт про стратегічну екологічну оцінку проєкту плану заходів на 2025 - 2027 роки із реалізації Стратегії розвитку Рівненської області на період до 2027 року

- річка Устя (скиди стічних вод з комунальних очисних споруд смт Квасилів, с.Зоря, м.Рівне і зливові води м.Рівне);
- річка Случ (скиди стічних вод з комунальних очисних споруд міст Березне та Сарни, КП «Обласна психіатрична лікарня» с.Орлівка Сарненського району та підприємств ТзОВ «Папірінвест» с.Моквин Костопільського району, ТОВ «Свиспан Лімітед», ДП «Зірненський спиртовий завод», ТОВ «Завод металевих виробів» м.Сарни).

В області забезпечення населення питною водою здійснюється виключно із джерел підземних водоносних горизонтів. Поверхневі водні об'єкти використовуються для організованого відпочинку, купання та заняття спортом.

Постійний лабораторний контроль за якістю питної води комунальних, відомчих, сільських та локальних централізованих водопроводів здійснюється ДУ «Рівненський обласний центр контролю та профілактики хвороб МОЗ України».

Протягом 2023 року кабораторно обстежено 493 об'єкти централізованого водопостачання, з яких 23 комунальних водопроводів, 106 відомчих, 192 сільських та 172 локальних водопроводів. За результатами проведених досліджень на 270-и об'єктах, що становить 54,8%, якість питної води не відповідала вимогам ДСанПіНу 2.2.4-171-10 «Гігієнічні вимоги до води питної, призначеної для споживання людиною».

Всього з об'єктів централізованого господарсько-питного водопостачання відібрано та досліджено на санітарно-хімічні показники 6922 проби води, 1000 з них не відповідала вимогам ДСанПіНу, що становить 14,4% досліджених проб.

На комунальних водопроводах області відсоток невідповідності за санітарно-хімічними показниками у 2023 р. становить 3,1%; відомчих водопроводах – 28,6%; сільських – 32,4%; локальних – 50,2%. Найбільший відсоток невідповідності за санітарно-хімічними показниками із водопровідних мереж спостерігається на об'єктах водопостачання у Сарненському (Рокитнівська ТГ, Сарненська ТГ, Клесівська ТГ); Вараському (Зарічненська ТГ) та Рівненському (Березнівська ТГ, Корецька ТГ, Клеванська ТГ) районах.

На мікробіологічні показники у 2023 р. досліджено 7728 проб, у 534 випадках мало місце відхилення від нормативних значень, що становить 6,9%.

Забезпечення населення м.Рівне централізованою системою каналізації становить 95,5%. Частково відсутня каналізаційна мережа в районах «Басів кут», «Тинне», «Новий двір», «Червоні гори».

2023 р. на власних каналізаційних очисних спорудах підприємства було очищено 6630,38 тис. м³, передано на очистку на каналізаційні очисні споруди ПрАТ «Рівнеазот» –5643,3 тис. м³.

В зв'язку з недостатньою потужністю каналізаційних очисних споруд м.Рівне підприємство несе значні збитки на перекачку та очистку стоків на каналізаційні очисні споруди «Рівнеазот». На перекачку стоків на очисні споруди ПрАТ «Рівнеазот» щорічно витрачається орієнтовно 2,0 млн. кВт*год. електроенергії.

З огляду на вище викладене та враховуючи той факт, що перекачування стоків на ПрАТ «Рівнеазот» надзвичайно енергозатратне, першочерговим питанням для м.Рівне є будівництво каналізаційних очисних споруд.

Існуючі каналізаційні споруди міста амортизовані (каналізаційні очисні споруди збудовані ще в 1964 році), є нагальна необхідність в реконструкції та розширенні діючих очисних споруд з доведенням їх потужності до 60 тис. м³/добу для забезпечення якісної очистки стічних вод та дотримання норм ГДС.

Погіршенню якості поверхневих вод області сприяють скиди недостатньо очищених та неочищених стічних вод її комунальних підприємств, які є найбільшими забруднювачами її поверхневих вод, зокрема міст Дубно, Сарни, Костопіль, Корець, Острог, Березне, Радивилів та селищ Володимирець, Рокитне, Зарічне, Млинів, Демидівка, Оржів, Клесів, Клевань та с.Зоря.

Вимоги постанови КМУ від 09.06.2021 №590 «Про затвердження Порядку виконання повноважень Державною казначейською службою в особливому режимі в умовах воєнного стану» (зі змінами) обмежують можливості використання коштів природоохоронних фондів. У зв'язку з цим Перелік природоохоронних заходів, які фінансувалися з обласного природоохоронного фонду в 2022 році не затверджувався. Відповідно заходи щодо охорони і раціонального використання водних ресурсів, які передбачені Обласною програмою охорони навколишнього природного середовища на 2022-2026 роки за рахунок коштів обласного природоохоронного фонду в 2022 році не виконувались.

РОВКП ВКГ «Рівнеоблводоканал» запустив власне виробництво гіпохлориту. Установка із виробництва цієї хімічної сполуки необхідної для забезпечення міста якісною питною водою, тепер працює на одній з водопровідно-насосних станцій (ВНС). Ця установка на 20% забезпечує потреби підприємства у гіпохлориті, який використовується для знезараження питної води.

При цьому динаміка якості питної води в середньому по області негативна як по джерелам постачання питної води, так і в водопровідних мережах.

Дослідження Кушнірука Ю.С. та Волкової Л.А. показують кореляційні розрахунки якості питної води за інтегральними показниками з загальною первинною захворюваністю, а також з комплексом нозологічних одиниць за поширеністю хвороб та первинною захворюваністю, що означає, що якість питної води має вплив на загальну первинну захворюваність.

Рейтингова оцінка Кушнірука Ю.С. та Волкової Л.А. за шкалою від -2 (критичний), -1 (незадовільний), 0 (нейтральний), 1 (задовільний) до 2 (сприятливий) з визначенням величини медико-екологічного ризику в системі «якість питної води – індикаторні нозологічні одиниці» визначає частину громад Сарненського та Рівненського районів як критичні; Вараського, Рівненського й Дубенського як нейтральні та Дубенського та Рівненського як задовільні.

Значний ступінь зносу та моральна застарілість житлово-комунальної інфраструктури, недостатньо ефективна діяльність у сфері поводження з відходами, а також незадовільний стан річок області не можуть бути виправлені у рамках сценарію, коли область рухається по інерції, зовнішні та внутрішні фактори впливу залишаються незмінними (активні військові дії продовжуються в умовах поступового зниження зовнішньої бюджетної та військової підтримки України, прискорюється скорочення чисельності населення за рахунок військових втрат та еміграції, гальмується проведення реформ, деградуєть системи управління, інтеграція в ЄС гальмується).

Виходячи з цього, у випадку незатвердження проєкту Плану заходів з реалізації Стратегії розвитку Рівненської обл. на період до 2027 р. та збереження наявного високого рівня забруднення поверхневих вод області, буде спостерігатися погіршення умов життєдіяльності населення та стану його здоров'я, пов'язаних із станом поверхневих та підземних вод та джерел водопостачання.

3.3. За земельними ресурсами та станом ґрунтів

За даними головного управління Держгеокадастру у області загальна площа земель становить 2005,1 тис. га, з них 922 тис. га (46,2%) займають сільськогосподарські угіддя, 806,1 тис. га (40,2%) - ліси та лісовкриті площі, забудовані землі – 60,2 тис. га (3,0%), відкриті заболочені землі – 106,3 тис. га (5,3%), 32,1 тис. га (1,6%) – відкриті землі без рослинного покриву або з незначним рослинним покривом (піски, яри, землі зайняті зсувами, щебенем, галькою, голими скелями), 30,1 тис. га (1,5%) – інші землі, 44,1 тис. га (2,2%) – території, покриті поверхневими водами.

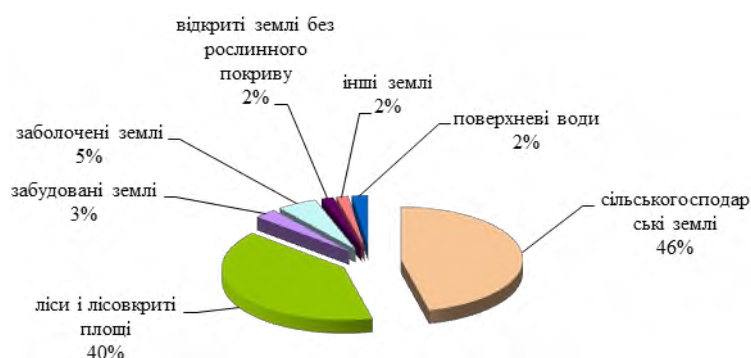
Структура земельного фонду області наведена на рис. 3.4 [8].

За кислотністю ґрунти області розподіляються на дуже сильнокислі та сильнокислі (pH_{KCl} менше 4,5) – 27,7 тис. га (9,6%), середньокислі (pH_{KCl} 4,6–5,0) – 31,8 тис. га (11,0%), слабокислі (pH_{KCl} 5,1–5,5) – 34,8 тис. га (12,0%), близькі до нейтральних (pH_{KCl} 5,6–6,0) – 31,9 тис. га (11,0%), нейтральні (pH_{KCl} 6,1–7,0) – 90,1 тис. га (31,0%), слаболужні (pH_{KCl} 7,1–7,5) –

Звіт про стратегічну екологічну оцінку проєкту плану заходів на 2025 - 2027 роки із реалізації Стратегії розвитку Рівненської області на період до 2027 року

56,0 тис. га (19,3%), середньолужні (pH_{KCl} 7,6–8,0) – 17,4 тис. га (6,0%), сильно- та дуже сильнолужні (pH_{KCl} більше 8,0) – 0,1 тис. га (0,1%). Середньозважений показник pH_{KCl} по області становить 6,1.

Рисунок 3.4. Структура земельного фонду області

Джерело: Доповідь про стан навколишнього природного середовища в Рівненській області у 2023 р. – Рівне, 2024 – 229 с. іл. – [Електронний ресурс] – режим доступу: https://www.ecorivne.gov.ua/tmp/dopovid_2023.pdf.

Останніми роками площі з кислими ґрунтами істотно збільшуються. Причому це зростання відбувається за рахунок збільшення середньо кислих, сильно кислих і дуже сильно кислих ґрунтів. Причинами зростання цих площ є техногенне забруднення ґрунтів, використання фізіологічно кислих мінеральних добрив, зменшення внесення органічних добрив, а також тривале нехтування заходами хімічної меліорації, що в свою чергу спричиняє трансформації слабо кислих ґрунтів в середньо- і сильно кислі. Зростання цих площ підтверджує не виконання сільськогосподарськими виробниками заходів з вапнування ґрунтів і підбору сівозмін.

Останніми роками площа кислих ґрунтів значно не змінилася і складає 32,6%, в т.ч. в зоні Полісся, і становить переважно більше 70%. Найбільше кислих ґрунтів знаходиться у Вараському та Сарненському районах.

У зоні лісостепу області площа кислих ґрунтів зменшилася на 8,3% і складає 8,9%.

За забезпеченістю гумусом ґрунти області розподіляються на з дуже низьким вмістом (менше 1,1%) – 0,8 тис. га (0,3%), низьким (1,1–2,0%) – 86,3 тис. га (31,1%), середнім (2,1–3,0%) – 139,4 тис. га (50,2%), підвищеним (3,1–4,0%) – 41,0 тис. га (14,8%), високим (4,1–5,0%) – 8,7 тис. га (3,1%), дуже високим (більше 5,1%) – 1,7 тис. га (0,5%) [8].

Спостерігається перерозподіл площ ґрунтів поліської зони з підвищеним вмістом гумусу в сторону збільшення на 6,3%, з дуже низьким та середнім – в сторону зменшення відповідно на 2,2% та 4,3%. В лісостеповій зоні площа ґрунтів з середнім та підвищеним вмістом гумусу збільшилася відповідно на 9,4 та 4,2%, а з низьким – зменшилася на 16,4%. В цілому в ґрунтах області середній та підвищений вміст гумусу збільшився відповідно на 4,8 та 4,9%, низький – зменшився на 11,1%.

Середньозважений показник вмісту гумусу у ґрунтах області становить 2,48%.

Спостерігається процес стабілізації вмісту гумусу в ґрунтах області. Це пояснюється широким застосуванням елементів біологізації землеробства, зокрема значне збільшення в структурі посівних площ кукурудзи на зерно, приорювання соломи, сидератів, за рахунок чого в ґрунт надходить велика кількість поживних решток.

Вміст загального азоту в орному шарі різних ґрунтів коливається від 0,05 до 0,3% і знаходиться в прямій залежності від наявності в них органічних речовин. Найбільш практичне значення у живленні рослин має азот, що легко гідролізується.

За вмістом азоту, що легко гідролізується, ґрунти області розподіляються на групи з дуже низьким вмістом (менше 101 мг/кг ґрунту) – 102,1 тис. га (35,2%), низьким (101–150 мг/кг) – 136,6 тис. га (47,2%), середнім (151–200 мг/кг) – 29,9 тис. га (10,3%), підвищеним (більше 200 мг/кг ґрунту) – 21,2 тис. га (7,3%).

Спостерігається перерозподіл площ по групах забезпеченості: площі ґрунтів з дуже низьким вмістом азоту, що легко гідролізується, в поліській зоні збільшилися на 7,5%, з підвищеним вмістом - зменшилися на 6,3%. Площі ґрунтів лісостепової зони з дуже низьким вмістом зменшилися на 6,7%, з низьким вмістом збільшилися на 11,0%.

Середньозважений показник вмісту азоту, що легко гідролізується, в ґрунтах області становить 121 мг/кг ґрунту.

Спостерігається тенденція до стабілізації вмісту в ґрунтах області азоту, що легко гідролізується, завдяки запровадження мінімального обробітку ґрунту, збільшенням у структурі посівних площ сої, яка є азотофіксуючою культурою, застосуванням засобів біологізації в землеробстві, в першу чергу, заорюванням солом, стебел та інших пожнивних решток, сидератів.

За забезпеченістю рухомими фосфатами ґрунти області розподіляються на групи з дуже низьким вмістом (менше 26 мг/кг) – 5,7 тис. га (2,0%), низьким (26–50 мг/кг) – 20,3 тис. га (7,0%), середнім (51–100 мг/кг) – 73,1 тис. га (25,2%), підвищеним (101–150 мг/кг) – 69,1 тис. га (23,8%), високим (151–250 мг/кг) – 104,6 тис. га (36,1%), дуже високим (більше 250 мг/кг) – 17,0 тис. га (5,9%).

Спостерігається перерозподіл площ ґрунтів по групах забезпеченості. Зокрема площі ґрунтів поліської зони з дуже низьким вмістом рухомих фосфатів останніми роками зменшилися на 5,1%, з низьким - на 7,0%, площі з підвищеним та високим вмістом рухомих фосфатів збільшилися відповідно на 3,3% та 8,3%. Подібна динаміка відбувається і в лісостеповій зоні. В цілому в ґрунтах області також спостерігається тенденція зменшення площ з дуже низьким і низьким вмістом рухомих фосфатів, а збільшення - з їх високим вмістом на 7 мг/кг ґрунту. Середньозважений показник по області становить 138 мг рухомих фосфатів на 1 кг ґрунту.

Відбувається стабілізації вмісту рухомих форм фосфору в ґрунтах області. Це пояснюється запровадженням мінімального обробітку ґрунту, збільшенням внесення мінеральних добрив, зокрема фосфорних в 1,8 рази, застосуванням засобів біологізації в землеробстві, в першу чергу, заорювання солом, стебел та інших пожнивних решток, сидератів.

За забезпеченістю ґрунтів області рухомими сполуками калію вони розподіляються на групи з дуже низьким його вмістом (менше 41 мг/кг) - 46,1 тис. га (15,9%), низьким (41–80 мг/кг) – 102,5 тис. га (35,4%), середнім (81–120 мг/кг) – 67,7 тис. га (23,4%), підвищеним (121–170 мг/кг) – 45,0 тис. га (15,5%), високим (171–250 мг/кг) – 26,1 тис. га (9,0%), дуже високим (більше 250 мг/кг) – 2,4 тис. га (0,8%).

Спостерігається перерозподіл площ ґрунтів по забезпеченості рухомими сполуками калію поліської зони з дуже низьким вмістом, яка зменшилася на 9,3%, з низьким - збільшилися на 10,2%. В лісостеповій зоні області площі з дуже низьким і низьким вмістом рухомих сполук калію зменшились відповідно на 6,2 та 2,8%, а з підвищеним та високим - збільшились відповідно на 4,3 та 3,3%. В цілому в ґрунтах області також спостерігається тенденція зменшення площ з дуже низьким вмістом рухомих сполук калію.

Найнижчі середньозважені показники вмісту рухомих сполук калію спостерігаються у поліських районах – від 47 до 53 мг/кг ґрунту. В структурі такого ґрунтового покриття домінують дерново-підзолисті ґрунти, які бідні на вміст обмінного калію.

Найвищі середньозважені показники вмісту рухомих сполук калію спостерігаються в лісостеповій зоні області – від 128 до 140 мг/кг ґрунту.

Основними чинниками антропогенного впливу на земельні ресурси області є сільське господарство, промисловість та транспорт.

А з початком загарбницької війни РФ проти України ще й наслідки ведення бойових дій. Так, протягом 2022 р. внаслідок збройної агресії Росії проти України на території Рівненської області були завдані збитки земельним ресурсам області, зокрема внаслідок ракетного удару по нафтових базах у місті Дубно 26 березня 2022 р. та селищі Клевани 28 березня 2022 р. відбувся витік нафтопродуктів з послідувачим горінням. Сума збитків внаслідок забруднення земельних ділянок становить: у місті Дубно на території ТОВ «Гранд Термінал»

7,6 млн. гривень; у селищі Клевани Рівненського району на території ТОВ «Гед Вілс» – 45,0 млн. гривень.

Внаслідок ракетного удару 28 серпня 2022 року на території ДП «Сарненський лісгосп» виникла лісова пожежа, а у місті Сарни утворилось дві вирви та відбулось забруднення земель без подальшого загорання на території інфраструктури військової частини. Сума збитків внаслідок забруднення земель становить на території ДП «Сарненський лісгосп» – 4,2 тис. гривень; у місті Сарни на території військової частини – 444,2 тис. гривень.

Внаслідок ракетного удару по електропідстанціях НЕК «Укренерго» 22 жовтня 2022 р. виникли пожежі мастила та ізолюючої електропроводки. Сума збитків внаслідок забруднення земельних ділянок становить: у місті Рівне – 5,5 млн. гривень; у селі Грабів Рівненського району – 24,2 тис. гривень.

Внаслідок ракетно-бомбового удару 10.08.23 на території ЛВДС 5-С у смт Смига Дубенського району АТ «Укртранснафта» відбувся витік нафтопродуктів з послідовним горінням. Сума збитків внаслідок забруднення земельної ділянки становить 108591592,82 грн. [8].

В результаті інтенсивного землеробства сільськогосподарське освоєння території області становить 85,3%, а розораність сільськогосподарських угідь – 77,8%. За низької культури сільськогосподарського природокористування, недосконалості й відсутності спеціальної сільськогосподарської техніки, посилюються несприятливі процеси у ландшафтних комплексах. Це призводить до того, що природне середовище втрачає притаманні йому властивості до саморегуляції. Через частий обробіток землі розпилюється поверхня ґрунту, здійснюється його ущільнення колесами важких тракторів і комбайнів. Нормальна об'ємна маса структурного ґрунту становить 1,1-1,2 г/см³, а на багатьох полях до 1,6-1,7 г/см³, що значно перевищує критичні величини. У таких ґрунтах майже вдвоє зменшується загальна пористість, різко знижується водопроникна і водотримуюча здатність, зменшується опірність ґрунту до ерозійних процесів.

Територія Рівненщини перетинається трубопроводними, газовими та нафтовими магістралями. Недоліки у технології перекачування та стихійні витіки нафтопродуктів на поверхню землі спричиняють забруднення ґрунтів. Зокрема, ситуація на пункті перекачки нафтопроводу «Дружба» в районі смт Смига Дубенського району, де протягом багатьох років формуються ареали забруднення ґрунтів продуктами нафтопродуктування. Високий вміст нафтопродуктів спостерігається в ґрунтах на узбіччях автошляхів та на ділянках, прилеглих до залізничних полотен.

Надра. В області обліковується 384 родовища з 18 видів різноманітних корисних копалин, з яких 121 розробляється. Мінерально-сировинна база області складається з твердих корисних копалин паливно-енергетичного напрямку – торфу (29,1%), сировини для виробництва будівельних матеріалів (41,5%), питні, технічні та мінеральні підземні води (14,7%), гірничорудні (4,1%) та гірничо-хімічні (10,2%) корисні копалини.

Основні родовища торфу Рівненщини пов'язані з низинними болотами і зосереджені у північній частині області, де за запасами виділяються родовища Морочне, Дубняки, Кремінне. Значні торфові масиви знаходяться у басейні р.Веселуха (Радно, Коза-Березіна), на Случ-Горинському межиріччі (Чемерне), у басейні р.Ствиги (Вілія, Стеризівка). Потужність торфу в окремих родовищах Рівненського Полісся сягає 7-8 метрів. Дещо менші за масштабами і запасами торфу родовища Малого Полісся (Верба, Майдан у Дубенському районі). Торф використовується як паливо для комунальних потреб та, частково, як добриво для сільського господарства.

Видобуток торфу здійснює 4 підприємства з 11, які володіють спецдозволами на видобування торфу на родовищах, зокрема: ТОВ «Торф Ленд Україна» на родовищах Морочно-1 та Морочно-2, ТОВ «Рівнеенергоальянс» - родовищі Вілія, ДП «Рівнеторф» - родовищі Старники та ВКФ «Несподіваний шанс» – Кутянка - Вілія; два перших з них в обмеженій кількості, у зв'язку з розташуванням родовищ в безпосередній близькості до кордону з Білоруссю.

Звіт про стратегічну екологічну оцінку проєкту плану заходів на 2025 - 2027 роки із реалізації Стратегії розвитку Рівненської області на період до 2027 року

На Рівненщині обліковуються 37 родовищ сапропелю із запасами 7,65 млн. т, які зосереджені в північних районах області. Сапропель – цінний природний, екологічно чистий планктонний біостимулятор, який тисячоліттями формувався на дні прісних водойм (озер) з рештків планктонних і бентосових організмів в процесі бактеріальних перетворень при недостатці кисню. Основна сфера використання сапропелю: добрива, мінерально-вітамінні добавки для харчування птиці, ВРХ, лікувальні грязі. Жодне з родовищ не розробляється.

У Рівненському районі, в межах Здолбунівського вузла було виявлено і оцінено шість ділянок з неглибоким (до 20 м) заляганням покладів зернистих фосфоритів із сумарними запасами 81,1 млн. т руди або 4,9 млн. т P_2O_5 . Розвідане Милятинське родовище зернистих фосфоритів експлуатується ПрАТ «Західноукраїнська гірнича компанія», фосфорити якого є унікальним комплексним добривом і меліорантом одночасно, що відновлюють родючість ґрунтів і покращують якість врожаїв. Однак, тривалий час родовище не розробляється.

Рівненщина володіє унікальною сировинною базою таких корисних копалин як базальт і бурштин, видобуток яких здійснюється в області і складає: базальтів – 100%, бурштину – до 80% від загального видобутку в Україні.

Єдиним постачальником базальтової сировини (щебінь, крихта) для виробництва мінеральної вати та волокон і виготовлення на їх основі широкого асортименту ефективних теплоізоляційних виробів на підприємствах України, є ПрАТ «Івано-Долинський спецкар'єр», яке розробляє однойменне родовище базальтів. Проте, розвиток цього виробництва в області відсутній.

Станом на 01.01.2023 року Державним балансом обліковуються вісім родовищ бурштину, з яких 5 експлуатуються – Золоте, Клесівське (ділянки: Пугач та Федорівська) та Томашгородське у Сарненському, Володимирець Східний та Каноничі – Вараському районах.

Видобуток бурштину на родовищах здійснювали два підприємства: ТОВ «Технобуд» на Федорівській ділянці Клесівського родовища та ТОВ «Центр «Сонячне ремесло» на родовищі Володимирець Східний, який відповідно склав 4116 та 8845 кг.

На 5-и ділянках проводилися геологорозвідувальні роботи та дослідно-промисловий видобуток бурштину, який в загальному склав 2142 кг.

З 2020 року спостерігаються позитивні результати у легальному видобутку бурштину, зокрема, видобуток бурштину в області зріс в рази: у 2019 році він склав 948,7 кг, у 2020 році – 3448,4 кг, у 2021 році – 8102,9 кг, у 2022 році – 15103 кг, тобто майже в 16 разів у порівнянні з 2019 роком.

Пошуковими роботами визначений крупний Рівненсько-Волинський міднорудний район загальною площею 98 км², який охоплює частину Рівненської області (Володимирецький та Костопільський), де знаходиться Рафалівський міднорудний вузол. За прогнозною оцінкою району в його надрах зосереджено до 25 млн. т самородної міді, а в окремих вузлах – до 4-5 млн. т. Через відсутність фінансування, геологорозвідувальні роботи в межах Рафалівського вузла припинені.

Будівельна індустрія області спирається, в основному, на власну сировинну базу, головними напрямками якої є розробка родовищ крейди, цементної та цегельної сировини, каменю будівельного і облицювального, піску будівельного.

На території області налічується понад 150 родовищ різноманітних корисних копалин, які застосовуються у будівництві, з них більше 60 розробляється.

Видобуток будівельної сировини у порівнянні з попереднім роком скоротився в середньому на 30%.

Основні водоносні горизонти підземних питних і технічних вод родовищ приурочені до верхньокрейдяних відкладів, силурійських вапняків та пісковиків, верхньопротерозойських пісковиків та тріщинної зони кристалічних порід докембрію.

За хімічним складом води сульфатно-гідрокарбонатні магнієво-кальцієві, хлоридно-сульфатно-гідрокарбонатні кальцієві.

З мінеральних вод найбільше поширення в області мають хлоридно-гідрокарбонатно-натрієві пит.ні води миргородського типу, запаси яких розвідані в селах Малий Мидськ, Жобрин, і Олександрія - Рівненського, селищі Степань – Сарненського районів та містах Березне і Остріг.

На 6-ти родовищах: Жобринське (діл. Жобринська та Водограйна), Маломидське, Острозьке, Острозьке-1 та Степанське здійснюється видобуток та промисловий розлив мінеральних лікувально-столових вод в скляний посуд і поліетиленову тару для внутрішнього застосування.

У випадку незатвердження проєкту Плану заходів з реалізації Стратегії розвитку Рівненської обл. на період до 2027 р., що також передбачає і заходи раціонального використання надр, та збереження тенденції скорочення розробки схем землеустрою, ТЕО використання і охорони земель та впровадження таких заходів з охорони земель та відновлення родючості ґрунтів в даний період як проєктів землеустрою, що забезпечують еколого-економічне обґрунтування сівозмін та впорядкування угідь, створення захисних лісових насаджень, полезахисних лісових смуг, будівництво земляних валів (валів-рівчаків, валів-терас, валів-доріг), будівництво водоскидних споруд, лотків, перепадів, загат тощо, створення протиерозійних ставків–мулонакопичувачів, берегоукріплення для захисту сільгоспугідь, в умовах зростання попиту на глобальному ринку на продукти харчування обсяги аграрного виробництва в області не зростатимуть, однак відбуватиметься поступове заміщення традиційних видів рослинництва (пшениця, кукурудза) на культури, які розширюватимуть можливості їх переробки та експорту. В умовах високої вартості кредитних коштів модернізація галузі та запровадження сучасних технологій відбуватимуться повільно й буде спостерігатися погіршення умов життєдіяльності населення та стану його здоров'я, пов'язаних із станом ґрунтів.

3.4. За утворенням та накопиченням відходів

Все більшої гостроти для області набуває забруднення навколишнього природного середовища відходами виробництва і споживання.

Відсутність ефективної системи поводження з відходами на рівні регіону зумовлює накопичення їх значної кількості у місцях видалення, що призводить до антропогенного навантаження на довкілля, забруднення його основних компонентів: землі, водних ресурсів та атмосферного повітря, погіршення умов проживання населення області.

На території області більше 1000 підприємств, установ і організацій, що утворюють промислові та побутові відходи.

Відповідно до державного статистичного спостереження №1 - відходи «Поводження з відходами» обсяг накопичення промислових відходів I-IV класів небезпеки станом на 01.01.2024 становить 18,429 тис. т, у тому числі II класу небезпеки – 0,012 тис. т, III класу небезпеки – 0,0077 тис. т, IV класу небезпеки – 18,405 тис. т (табл. 3.6).

Таблиця 3.6. Накопичення відходів у Рівненській обл. (станом на 01.01.2024 р.)

№ з/п	Показник	Одиниця виміру	Кількість
1	Суб'єкти підприємницької діяльності, виробнича діяльність яких пов'язана з утворенням відходів	од	302
2	Накопичено відходів, усього	т	18428,925
3	у тому числі: відходи 1 класу небезпеки	т	3,706
4	відходи 2 класу небезпеки	т	12,415
5	відходи 3 класу небезпеки	т	7,698
6	відходи 4 класу небезпеки	т	18405,106

Джерело: Доповідь про стан навколишнього природного середовища в Рівненській області у 2023 р. – Рівне, 2024 – 229 с. іл. – [Електронний ресурс] – режим доступу: https://www.ecorivne.gov.ua/tmp/dopovid_2023.pdf.

Звіт про стратегічну екологічну оцінку проєкту плану заходів на 2025 - 2027 роки із реалізації Стратегії розвитку Рівненської області на період до 2027 року

2023 р. в області утворилось разом з відходами, одержаними зі сторони, 487,9 тис. т відходів 1-4 класів небезпеки, з них утилізовано (перероблено) – 37,5 тис. т, спалено – 56,3 тис. т.

Підприємства, основні утворювачі відходів, наведені в табл. 3.7.

Таблиця 3.7. Підприємства, основні утворювачі відходів Рівненської області

№ з/п	Назва підприємства	Найменування відходу	Клас небезпеки	Наявність відходів на початок року, т	Фактично утворилось відходів на підприємстві за 2023, т	Наявність відходів на кінець року, т
1	ПрАТ «РІВНЕАЗОТ»	Лампи люмінесцентні та відходи, які містять ртуть, інші зіпсовані або відпрацьовані	I	0	0,866	0
		Батареї свинцеві зіпсовані або відпрацьовані	I	4,150	1,050	1,050
		Залишки кубові від розгонки моноетаноламіну під час виробництва аміаку	II	0	3,0	0
2	ТзОВ «Кроноспан Рівне»	Масла та мастила моторні трансмісійні інші зіпсовані або відпрацьовані	II	0	12,520	0
		Брухт чорних металів дрібний	IV	0	463,544	0
		Макулатура паперова та картонна	IV	0	21,619	0
3	ПрАТ «Дубномолоко»	Лампи люмінесцентні та відходи, які містять ртуть, інші зіпсовані або відпрацьовані	I	0,01	0,04	0,01
4	ТзОВ «Завод металевих виробів»	Лампи люмінесцентні та відходи, які містять ртуть, інші зіпсовані або відпрацьовані	I	0	0,051	0
		Розчини травильні кислі, відпрацьовані у процесі оброблення металів та нанесення покриття на метали	III	0	371,794	0
5	ТзОВ «Клесівський кар'єр нерудних копалин «ТЕХНОБУД»	Батареї свинцеві зіпсовані або відпрацьовані	I	0	0,614	0
		Лампи люмінесцентні та відходи, які містять ртуть, інші зіпсовані або відпрацьовані	I	0,041	0,042	0

		Масла та мастила моторні трансмісійні інші зіпсовані або відпрацьовані	II	0	4,680	0
6	ТзОВ «Вирівський кар'єр»	Лампи люмінесцентні та відходи, які містять ртуть, інші зіпсовані або відпрацьовані	I	0,593	3,696	0,949
		Масла та мастила моторні трансмісійні інші зіпсовані або відпрацьовані	II	0	5140,0	5140,0
7	ТзОВ «ОДЕК» Україна	Шпон-розривина	IV	4300,001	74415,621	7099,729
		Відструги та вирізки	IV	0	6494,313	0
8	ТзОВ «Свиспан Лімітед»	Лампи люмінесцентні та відходи, які містять ртуть, інші зіпсовані або відпрацьовані	I	0,034	0,006	0
		Батареї свинцеві зіпсовані або відпрацьовані	I	0,920	0,680	0,400
		Масла та мастила моторні трансмісійні інші зіпсовані або відпрацьовані	II	7,174	8,446	1,550

Джерело: Доповідь про стан навколишнього природного середовища в Рівненській області у 2023 р. – Рівне, 2024 – 229 с. іл. – [Електронний ресурс] – режим доступу: https://www.ecorivne.gov.ua/tmp/dopovid_2023.pdf.

Основним утворювачем радіоактивних відходів в області є ВП «Рівненська АЕС».

Серед основних екологічних проблем, пов'язаних з утворенням та розміщенням небезпечних відходів:

1. Відвал 15,4 млн. т фосфогіпс-дигідрату ПрАТ «Рівнеазот» площею 58 га;
2. Відвал 116,455 тис. т азбестоцементних відходів ТОВ «Волинь-шифер» площею 2,5 га;
3. Залишок непридатних до застосування та заборонених до використання хімічних засобів захисту рослин (далі – ХЗЗР) на території області масою 38,688 т (32,188 т - в Рівненському, 4,5 т - в Дубенському та 2,0 т - в Сарненському районах).

Основним способом видалення побутових відходів (далі – ПВ) на сьогодні в області є їх захоронення на полігонах і сміттєзвалищах. Складування відходів проводиться за схемою: розрівнювання, ущільнення, ізоляція ґрунтом.

Органами місцевого самоврядування та виконавчої влади здійснюються заходи із запровадження роздільного збирання ПВ за видами окремих компонентів.

Роздільне збирання побутових відходів контейнерним методом запроваджено у 93-х населених пунктах області. В основному компоненти ПВ, які збираються окремо - це ПЕТ-пляшка та інші вироби з поліетилену, скло, папір.

Для забезпечення впровадження роздільного збирання побутових відходів, придбання відповідного обладнання та впровадження новітніх технологій в сфері поводження з відходами необхідні додаткові джерела та збільшення обсягів фінансування, а також підтримка з боку держави.

Інформація про кількість сміттєзвалищ (полігонів) наведена в табл. 3.8.

Таблиця 3.8. Інформація про кількість сміттєзвалищ (полігонів) ПВ згідно обласного реєстру місць видалення відходів станом на 01.01.2024

№ з/п	Назва одиниці адміністративно-територіального устрою регіону	Кількість	Площі під твердими побутовими відходами, га
Сміттєзвалища, полігони			
1.	Рівненська ТГ	1	21,15
2.	Дубенська ТГ	1	5,0
3.	Острозька ТГ	23	28,01
4.	Вараська ТГ	7	8,8354
5.	Березнівська ТГ	30	32,8
6.	Малинська ТГ	5	5,4
7.	Соснівська ТГ	5	4,2
8.	Володимирецька ТГ	11	10,2465
9.	Антонівська ТГ	2	1,6
10.	Кононицька ТГ	4	3,19
11.	Полицька ТГ	2	1,6
12.	Рафалівська ТГ	4	5,5
13.	Бабинська ТГ	3	2,37
14.	Бугринська ТГ	2	8,5
15.	Гощанська ТГ	17	12
16.	Боремельська ОТГ	2	2,2
17.	Демидівська ОТГ	5	6,0
18.	Варковицька ТГ	3	3,8
19.	Вербська ТГ	3	1,6
20.	Мирогощанська ТГ	2	2,6
21.	Привільненська ТГ	4	1,64
22.	Повчанська ТГ	3	1,2
23.	Тараканівська ОТГ	4	3,65
24.	Семидубська ОТГ	4	3,2
25.	Смизька ОТГ	3	3,4
26.	Висоцька ТГ	3	5,0
27.	Дубровицька ТГ	18	24,05
28.	Миляцька ТГ	4	3,9
29.	Зарічненська ТГ	14	15,7
30.	Локницька ОТГ	8	7,9
31.	Здолбунівська ТГ	3	6,3523
32.	Здовбицька ТГ	2	1,2
33.	Мізоцька ТГ	6	4,9
34.	Корецька ТГ	19	25,4172
35.	Великомежирицька ТГ	7	5,52
36.	Костопільська ТГ	18	23,55
37.	Головинська ОТГ	8	5,7
38.	Деражненська ОТГ	4	4,0
39.	Малолюбашівська ОТГ	7	21,9
40.	Млинівська ТГ	7	5,2431
41.	Бокіймівська ТГ	5	3,1
42.	Острожецька ТГ	3	1,2
43.	Підлозцівська ТГ	0	0
44.	Ярославицька ТГ	2	0,7
45.	Радивилівська ОТГ	4	5,8
46.	Козинська ОТГ	5	2,48
47.	Крупецька ОТГ	8	4,4
48.	Білокриницька ТГ	0	0

Джерело: Доповідь про стан навколишнього природного середовища в Рівненській області у 2023 р. – Рівне, 2024 – 229 с. іл. – [Електронний ресурс] – режим доступу: https://www.ecorivne.gov.ua/tmp/dopovid_2023.pdf.

Звіт про стратегічну екологічну оцінку проєкту плану заходів на 2025 - 2027 роки із реалізації Стратегії розвитку Рівненської області на період до 2027 року

У 2023 році в населених пунктах області утворилось 1239,5 тис.м³ ТПВ, що становить 216,8 тис. т. Із них:

- захоронено на полігонах, звалищах – 1205,1 тис. м³ (97,2% від загального обсягу зібраних ТПВ);
- відправлено на заготівельні пункти вторинної сировини – 33,7 тис. м³ (2,7% від загального обсягу зібраних ТПВ);
- відправлено на ділянки компостування – 0,7 тис. м³ (0,1% від загального обсягу зібраних ТПВ).

Станом на 01.01.2024 в населених пунктах області обліковується 434 полігонів та звалищ ПВ, з них 364 – паспортизовані та внесені до Реєстру місць видалення відходів у Рівненській області, з них діючі – 357 одиниць (2 полігони та 355 звалища побутових відходів). Закриті – 7 одиниць: полігон для складування ПВ ПрАТ «Рівнеазот», 2 звалища ПВ Вирівської територіальної громади Сарненського району, 2 звалища ПВ Городоцької, 1 звалище ПВ Великоомелянської та 1 звалище – Олександрійської територіальних громад Рівненського району.

На об'єктах урядування ПВ від початку їх експлуатації захоронено 38,87 млн. м³ відходів та їх компонентів.

Перелік підприємств, що утилізують відходи, наданий в табл. 3.9.

Таблиця 3.9. Перелік підприємств, що здійснюють утилізацію відходів у Рівненській обл.

№ з/п	Назва підприємства, адреса	Спеціалізація (види відходів, що утилізуються)	Потужність, т /рік	Утилізовано відходів за звітний рік, т
1	ПрАТ «РІВНЕАЗОТ» с.Городок, вул. Штейнгеля барона, 139А Рівненського району	Утилізація відпрацьованих емульсій та мастильно-охолоджувальних матеріалів (мастила зіпсовані, забруднені або неідентифіковані, їх залишки, які не можуть бути використані за призначенням)	15 м ³ /добу; 4500 т/рік	42,377
2	Костопільська філія ДП «Укрветсанза-вод», с.Лісопіль, Рівненського району	Перероблено м'ясовідходів для виробництва кісткової муки для потреб сільського господарства (труп тварин, кістки тощо)	12000	1236,416
3	ТзОВ «Свиспан Лімітед», м.Костопіль, вул. Степанська, 9	Утилізація відходів деревообробки в котлоагрегатах	13840	1071,393
4	ТзОВ ОДЕК «Україна», смт Оржів, вул. Заводська, 9 Рівненського району	Утилізація відходів деревообробки в котлоагрегатах товариства	63500	15281,635
5	ТзОВ «Папірінвест» с.Моквин, Рівненського району	Переробка вторинної (паперової) сировини та випуск паперової продукції	6500	3094,0
6	ТзОВ «Костопільський фанерний завод», м.Костопіль, вул. Бурова, 9	Утилізація відходів деревообробки в котлоагрегатах товариства: - тирса деревини - шпон розривна - обрізки деревини	12000	141,328 3211,569 1783,146

Джерело: Доповідь про стан навколишнього природного середовища в Рівненській області у 2023 р. – Рівне, 2024 – 229 с. іл. – [Електронний ресурс] – режим доступу: https://www.ecorivne.gov.ua/tmp/dopovid_2023.pdf.

Виходячи з того, що проєкт Плану заходів з реалізації Стратегії розвитку Рівненської обл. на період до 2027 р. містить цілі і завдання, що передбачають зменшення утворення та удосконалення безпечного управління відходами, незатвердження проєкту Плану заходів з

реалізації Стратегії призведе до збереження існуючого стану управління відходами в області, який вимагає як зменшення їх утворення, так і удосконалення управління ними, що буде сприяти погіршенню умов життєдіяльності населення та стану його здоров'я, пов'язаних із утворенням та управлінням відходами.

3.5. Щодо еколого небезпечних об'єктів області

Унікальні природні та кліматичні умови області, вразливість екосистем викликають необхідність запровадження заходів щодо техногенної та екологічної безпеки, серед яких:

1.Захист екологічно небезпечних об'єктів області від руйнування внаслідок військової агресії РФ та ліквідація наслідків таких руйнувань;

2.Очищення та берегоукріплювальні роботи на річках та водосховищах області. У разі можливого прориву гребель водосховищ може бути затоплено близько 40 населених пунктів, в яких проживає 52 тис. осіб;

3.Реалізація заходів із запобігання наслідків шкідливої дії вод (паводків, повеней), а також підтоплення території. Понад 12 тис. км² території Рівненщини уражено процесами підтоплення (63,4% від її загальної площі). В зони підтоплення можуть потрапити до 190 населених пунктів області та 2,5 тис. будинків;

4.Захист водних об'єктів від засмічення і забруднення промисловими та побутовими стоками, реконструкція і капітальний ремонт діючих очисних споруд, будівництво нових очисних споруд у населених пунктах та на підприємствах, де вони відсутні або малопотужні;

5.Розробка і запровадження ефективного механізму збереження родовищ прісних і мінеральних вод, забезпечення населення якісною питною водою, особливо у сільських населених пунктах;

6.Забезпечення оптимальної лісистості в межах водозборів, заліснення непридатних до сільськогосподарського використання земель, зменшення навантаження на луки. Проведення заходів з метою послаблення дії природних несприятливих чинників (буревіїв) на екосистеми лісових масивів;

7.Запровадження консервації змитої ріллі і ріллі на схилах ухилом більше 10 градусів шляхом залуження, виведення її із сільськогосподарського обігу та оздоровлення з метою запобігання розвитку ерозійних процесів, збереження і відтворення родючості змитих земель;

8.Проведення протипожежних заходів в місцях самозаймання торфовищ;

9.Утилізація залишків накопичених в області непридатних та заборонених до використання хімічних засобів захисту рослин (ХЗЗР);

10.Вирішення проблем з утилізації накопичених промислових відходів на території підприємств ПрАТ «Рівнеазот» та «Волинь-цемент» філії ПАТ «Дікергофф цемент Україна»;

11.Вирішення проблеми переробки та зберігання ПВ, створення нових сміттєзвалищ, облаштованих згідно із вимогами екологічної безпеки та санітарно-гігієнічними нормами, особливо у сільській місцевості; будівництво та введення в експлуатацію підприємств з переробки промислових та ПВ в найбільших містах області (Рівне та Вараш).

Крім представлених в таблиці 3.8 утворювачів відходів, в області розміщені інші потенційно небезпечні об'єкти, зміни під час експлуатації яких (наднормативні викиди небезпечних речовин, пожежі, вибухи тощо) можуть спричинити загибель людей чи створити загрозу життю і здоров'ю людей та довкіллю на його території і/або за його межами.

На даний час в області ідентифіковано 177 об'єктів, з яких 65 визнано об'єктами підвищеної небезпеки, а саме:

- першого класу – 2;
- другого класу – 3;
- третього класу – 65;

За результатами ідентифікації, проведеної за методикою, затвердженою постановою КМУ від 13.09.2022 №956, 184 об'єкти віднесені до об'єктів підвищеної небезпеки, з них 18 об'єктів не провели повторну ідентифікацію до 13.09.2023 року відповідно до вимог законодавства.

На території області знаходиться 8 хімічно небезпечних об'єктів, якими використовується близько 10,8 тис. т небезпечних хімічних речовин.

Територією області проходять дві гілки магістральних нафтопроводів «Дружба» загальною протяжністю 124,5 кілометра, продуктопровід довжиною 177 кілометрів, газопровідна мережа високого тиску довжиною 333 кілометри.

Радіацією уражено понад 11 тис. км² території області після Чорнобильської катастрофи, або 56% від загальної її площі. Радіаційно забруднені сільськогосподарські угіддя займають 290 тис. га (31% від загальної площі сільськогосподарських угідь області); лісові масиви – 654 тис. га (82% лісів та лісовкритих площ області).

Упродовж 36-и років Рівненщина залишається однією із найбільш постраждалих від наслідків Чорнобильської катастрофи. Згідно з експертними висновками про радіологічний стан 183-х населених пунктів північної частини області залишаються у зонах радіоактивного забруднення.

Частина території області знаходиться у межах 30-кілометрових зон спостереження Рівненської та Хмельницької АЕС, на якій проживає понад 159,8 тис. населення.

45 км на південний схід від м.Рівне розташована Хмельницька АЕС. Загальна площа території Рівненської області, яка входить до 30-кілометрової зони спостереження ХАЕС, складає 1030 км², на якій розташовані м.Острог та ще 82 населені пункти Рівненського району. Загальна чисельність постійно проживаючого в зоні спостереження населення становить 58,5 тис. осіб.

Особливістю радіоактивного забруднення агроландшафтів внаслідок аварії на Чорнобильській АЕС є нерівномірний характер випадіння, а внаслідок цього велика строкатість забруднення ґрунтового покриву. Так, зона Лісостепу області характеризується відносно невисокими рівнями радіологічного забруднення сільськогосподарських угідь у порівнянні із зоною Полісся.

До пуску РАЕС забрудненість ґрунту ¹³⁷Cs була в межах 444÷5070 Бк/м², ⁹⁰Sr - в межах 185÷2920 Бк/м². Основний внесок в питому активність ґрунту в зоні спостереження формує радіонуклід техногенного походження ¹³⁷Cs.

До пуску РАЕС забрудненість рослинності ¹³⁷Cs була в межах 7,2-17,0 Бк/кг, ⁹⁰Sr - в межах 29,6÷105 Бк/м². В пробах хвої не відслідковується залежність активності ¹³⁷Cs від відстані до РАЕС, що підтверджує «чорнобильське» походження вмісту даного радіонукліду.

Багаторічні дослідження свідчать про те, що сформоване в даний час забруднення ¹³⁷Cs «постчорнобильського» походження. З огляду на накопичення радіонуклідів рослинами, найбільше забрудненими залишаються болота, а найвища концентрація їх міститься у мохові, грибах, дещо менше – у журавлині та чорниці. Тому слід з обережністю використовувати лісову продукцію, зокрема, гриби. Величина забруднення радіонуклідами чорниці може значно коливатись в залежності від локальних умов, тому її слід ретельно контролювати на вміст радіонуклідів під час збору та закупівлі.

В продукції сільського господарства техногенних радіонуклідів не фіксується, крім радіонукліду «чорнобильського» походження ¹³⁷Cs. Його вміст в сільськогосподарських продуктах пояснюється швидкою міграцією ланцюжком «ґрунт – розчин – рослина».

Через забрудненість області радіонуклідами після Чорнобильської катастрофи виділити внесок РАЕС на фоні постчорнобильського забруднення неможливо, але важливе проведення радіологічного контролю сільськогосподарської продукції: молока, овочів, зерна, адже у харчовому ланцюзі наявність довготривалих, біологічно значимих радіонуклідів чорнобильського походження ¹³⁷Cs та ⁹⁰Sr спричинює внутрішнє опромінення людини і

тварини ще протягом багатьох десятиріч після забруднення. На сучасному етапі після аварійного періоду радіаційний вплив на довкілля, передусім агропромислове виробництво, зумовлений довготривалою дією саме цих радіонуклідів.

Основним продуктом, що дає найбільшу кількість позитивних проб, є молоко з особистих господарств населення. При подвірному відборі з 442 досліджених проб перевищення виявлені в 113 пробах молока в селах Сарненського району, зокрема, у Старосільській ТГ: Старе Село, Вежиця, Дроздинь, Переходичі; у Рокитнівській ТГ: Блажове, Більськ; у Березівській ТГ: Хміль; Миляцькій ТГ: Будимля; Дубровицькій ТГ: Великий Черемель та селах Зарічненського району у Зарічненській ТГ: Борове, Лисичин.

При проведенні досліджень продукції лісу (свіжі дикоростучі ягоди і гриби) з 319 досліджених проб в 4 пробах виявлено перевищення ДР-2006 в 2 селах Сарненського району, зокрема, у Рокитнівській ТГ: Більськ, Блажове.

Виходячи з того, що головним об'єктом спрямування стратегічних зусиль області згідно проєкту Плану заходів з реалізації Стратегії розвитку Рівненської обл. на період до 2027 р. є людина і якість її життя, План заходів з реалізації Стратегії передбачає її нове стратегічне бачення розвитку як лідера Північно-Західного регіону України, як територія із сприятливим інвестиційним кліматом, розвиненою інфраструктурою та унікальними природними ресурсами, де створено рівні можливості для ведення бізнесу та гармонійного розвитку людини.

Незатвердження Проєкту Плану заходів з реалізації Стратегії призведе до збереження існуючих тенденцій щодо техногенної та екологічної безпеки в області, в т. ч. ситуацій на об'єктах, що становлять підвищену екологічну небезпеку, що буде сприяти погіршенню умов життєдіяльності населення та стану його здоров'я.

3.6. За біологічним та ландшафтним різноманіттям

Згідно фізико-географічного районування область поділяється на Полісся, Волинське лесове плато і Мале Полісся, що розташоване на півдні, між містами Радивилів і Острог, де у нього вклинюються відроги Подільської височини з висотами понад 300 м над рівнем моря.

Основний напрямок течії річок області – з півдня на північ – зумовлений загальним зниженням території від Волинського лесового плато до Поліської низовини. Найбільші серед озер області – Нобель (4,99 км²) та Біле (4,53 км²). Є також значна кількість озер у заплавах річок Горині, Стиру, Веселухи.

Болота поширені всією територією області, більшість з них низинні, менш поширені – перехідні та верхові. При цьому слід зауважити, що заболоченість дуже нерівномірна і коливається від 40% на півночі до 2–3% на півдні.

Площа лісів становить 839,8 тис. гектарів, лісистість – 36,4%.

З них площа лісів філій ДП «Ліси України» – 719 тис. га (85,6% загального лісового фонду області), решта – у користуванні інших лісокористувачів.

Лісові масиви на території області розміщені нерівномірно, в основному зосереджені в її північній частині.

Запас деревини в лісах Рівненського обласного управління лісового та мисливського господарства становить 133166,82 тис. куб. м.

Площа земель, вкритих лісовою рослинністю, становить 641,5 тис. га, серед яких 23,8% - м'яколистяні насадження, 10,8% - твердолистяні насадження та 65,4% - хвойні насадження.

Середній запас на 1 га лісовкритих площ – 160 куб. м. Середній вік насаджень – 54 роки.

Разом з тим, потребують постійної уваги та фінансування відтворення лісів та рекультивації земель, порушених внаслідок незаконного видобутку бурштину, піску та інших корисних копалин, запобігання поширенню осередків усихання соснових насаджень.

Флора та фауна. Флора області нараховує понад 1,6 тисячі видів вищих рослин. У рослинному покриві переважають ліси та інші лісовкриті площі. На Поліссі найбільш

поширені соснові та сосново-дубові ліси, на Волинському лесовому плато – здебільшого листяні ліси, а в Малому Поліссі – дубово-соснові ліси з більш багатим, ніж на Поліссі, трав'яним покривом.

За даними управління фітосанітарної безпеки Держпродспоживслужби в області розповсюджені карантинні організми: бур'ян *амброзія полинолиста* на площі 159,603 га, шкідники *золотиста картопляна нематода* на площі 428,824 га, *західний кукурудзяний жук* на площі 1960,62 га та *американський білий метелик* на площі 117,6 га.

Станом на 31.12.2023 в Рівненській області розроблено та впроваджено 13 програм з локалізації та ліквідації шкідливих організмів: 2 – борщівник Сосновського (Великоомелянська, Корнинська сільські ради Рівненського району), 3 – американський білий метелик (Гоцанський та Сарненський райони), 7 – амброзія полинолиста (Олександрійська, Білокриницька та Оженинська сільські ради, Острозька міська рада Рівненського району, Миляцька сільська рада Сарненського району, Зарічненська сільська рада Вараського району, Радивилівська міська рада Дубенського району). На проведення заходів по програмах впродовж 2023 року виділено та освоєно 52,1 тис. грн.

Тваринний світ характерний для лісової зони і широко представлений ссавцями, птахами, плазунами, земноводними, круглоротими та рибами.

Поліська зона характеризується великим розмаїттям фауни, серед представників якої зустрічаються і рідкісні у сучасній Україні види хребетних (лось, рись, глухар, тетерук, рябчик тощо).

У лісостеповій зоні області зростає чисельність зайців, лисиць, мишовидних гризунів та землеріїв, проте видовий склад лісової фауни тут значно бідніший, ніж у лісах Полісся (частіше зустрічаються лише білки, лісові куниці, дещо менше – вовки, дикі кабани тощо). Разом з тим, є чимало видів хребетних, які поширені всією територією області, не маючи певних регіональних ареалів. Серед таких представники орнітофауни – водоплавні, болотні та лучні птахи (качки, кулики, перепілки тощо).

Природно-заповідний фонд. Для забезпечення екологічного збалансованого розвитку, збереження популяцій видів рослин і тварин області створена мережа природно-заповідного фонду, до якої станом на 01.01.2024 віднесено 331 територію та об'єкт загальною площею 229,1 тис. га, що складає 11,4% площі області (у тому числі 29 об'єктів загальнодержавного значення площею 114,4 тис. га та 302 об'єкти місцевого значення площею 114,7 тис. га).

Основними об'єктами природно-заповідного фонду області є: Рівненський природний заповідник площею 42,3 тис. га, - природне ядро Поліського екологічного коридору національної екологічної мережі України. Найбільший в Україні заповідник, що складається з чотирьох масивів, розташованих у Вараському та Сарненському районах. У його складі чотири водно-болотні угіддя з переліку водно-болотних угідь міжнародного значення згідно Рамсарської конвенції; Національний природний парк «Дермансько-Острозький» площею 5,4 тис. га на території Рівненського району. Займає вузьку частину Малого Полісся між Мізоцьким кряжем та Кременецькою височиною; Національний природний парк «Нобельський» площею 25,3 тис. га на території Вараського району; Національний природний парк «Пуща Радзівіла» площею 24,3 тис. га на території Сарненського району; три регіональні ландшафтні парки: «Прип'ять-Стохід» площею 21,6 тис. га у Вараському районі; «Надслучанський» площею 17,2 тис. га та «Дермансько-Мостівський» площею 19,8 тис. га у Рівненському районі; Рівненський зоопарк загально-державного значення площею 11,6 га у м.Рівне; Дендрологічний парк загально-державного значення Березнівського лісового коледжу площею 29,5 га у м.Березне з типовими для нашої зони видами та екзотичними представниками Далекого Сходу, Сибіру, Криму, Кавказу, Середньої Азії, Америки, Японії і Китаю.

На півночі області на території ботанічної пам'ятки природи «Юзефінська дача» в Сарненському районі зростає Юзефінський дуб (дуб князя Ігоря), вік якого сягає 1350 років.

Під час здійснення стратегічної екологічної оцінки буде оцінено ймовірні наслідки для них.

Звіт про стратегічну екологічну оцінку проєкту плану заходів на 2025 - 2027 роки із реалізації Стратегії розвитку Рівненської області на період до 2027 року

Екологічна мережа. Рішенням Рівненської обласної ради від 17 червня 2016 року №225 затверджено Регіональну схему екологічної мережі Рівненської області (схвалену розпорядженням голови облдержадміністрації від 19 травня 2016 року №281).

Ним науково обґрунтована й розроблена система важливіших складових регіональної екомережі – природних ядер та екокоридорів.

Виділені важливіші ключові території (ядра) – переважно національного та макрорегіонального значення. Ці ядра узгоджені зі структурою Поліського екологічного коридору національної екологічної мережі України. Відповідно, ці ядра визначені на картографічному рівні в системі базових елементів регіональної екологічної мережі.

Крім того, в системі регіональної екомережі Рівненської області виділені річкові екокоридори, які відіграють важливу регіональну й міжрегіональну біокомунікативну роль в системі об'єктів водного та прибережно-водного середовища, об'єднуючи відповідні типи водних, прибережних та евтрофно-болотних типів оселищ.

Водно-болотні угіддя міжнародного значення. На території Рівненського природного заповідника розташовані 4 водно- болотних угіддя (далі - ВБУ) міжнародного значення (Рамсарські угіддя) – UA-2274 «Болотний масив Сира Погоня», UA-2275 «Болотний масив Сомине», UA-2281 «Біле озеро та болото Коза-Березина» та UA-1402 «Торфово-болотний масив Переброди», останній з яких є складовою транскордонного Рамсарського угіддя «Болота Ольман та Переброд»; на території заповідника розташоване одне ІВА-угіддя (територія міжнародного значення, важлива для птахів) – UA 008 «Болото Сира Погоня».

До складу водно-болотного угіддя міжнародного значення «Заплава р.Прип'ять» входить північна частина Нобельського національного природного парку загальною площею 9,98 тис. га, що складає 26,5% від загальної площі даного водно-болотного угіддя. Ця ж територія нацпарку входить і до транскордонних українсько-білоруських водно-болотних угідь «Стохід – Прип'ять – Простир».

Смарагдова мережа. Рівненський природний заповідник входить до Смарагдової мережі України (UA 0000023).

Північна частина території Нобельського національного природного парку входить до складу об'єкта Смарагдової мережі України Stokhid-Nobel UA 0000168 і межує на заході з об'єктом Смарагдової мережі Prypiat-Stokhid National Nature Park UA 0000044, а південна частина території Парку на півдні межує з об'єктом Смарагдової мережі Rivnenskyi Nature Reserve UA 0000023.

Національний природний парк «Дермансько-Острозький» є об'єктом Смарагдової мережі за № UA0000102 Dermansko-Ostrozkyi NNP.

3.7. Ймовірні наслідки впливу на довкілля і здоров'я населення проєкту Плану заходів на 2025-2027 роки із реалізації Стратегії розвитку Рівненської області на період до 2027 року

Враховуючи те, що при незатвердженні проєкту Плану заходів на 2025-2027 роки із реалізації Стратегії розвитку Рівненської області на період до 2027 р. економічний потенціал та структура її економіки суттєво не зміняться; обсяги реалізації промислової продукції дуже повільно зростатимуть; підприємства поступово продовжуватимуть нарощувати випуск нових видів продукції, які відповідатимуть стандартам Європейського Союзу, а також працюватимуть над розширенням ринків збуту в Європі та інших частинах світу; зростання капітальних інвестицій відбуватиметься вкрай повільними темпами, кардинально не впливаючи на зміну ситуації в економіці області, необхідна експертна оцінка ймовірного негативного впливу від впровадження проєкту Плану заходів на складові навколишнього середовища відповідно до переліку факторів, прийнятих з точки зору доцільності застосування саме до проєкту Плану заходів.

Експертні висновки СЕО з впливу затвердження проєкту Плану заходів на існуючі тенденції скорочення обсягів викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря; збереження наявного рівня чи зменшення забруднення поверхневих, підземних вод та джерел

Звіт про стратегічну екологічну оцінку проєкту плану заходів на 2025 - 2027 роки із реалізації Стратегії розвитку Рівненської області на період до 2027 року

водопостачання громади; збільшення розробок схем землеустрою та ТЕО використання і охорони земель та впровадження таких заходів з охорони земель і відновлення родючості ґрунтів як розробка проєктів землеустрою, що забезпечують еколого-економічне обґрунтування сівозмін та впорядкування угідь, створення захисних лісових насаджень, полезахисних лісових смуг, будівництво земляних валів (валів-рівчаків, валів-терас, валів-доріг), водоскидних споруд, лотків, перепадів, загат, протиерозійних ставків–мулонакопичувачів, берегоукріплення для захисту сільгоспугідь; цілей і завдань, що передбачають зменшення утворення ПВ, удосконалення управління безпечним поведінням з відходами; техногенної та екологічної безпеки, в т.ч. ситуацій на об'єктах, що становлять підвищену екологічну небезпеку, що буде сприяти поліпшенню стану довкілля, умов життєдіяльності населення та стану його здоров'я представлена в таблиці 3.10.

Оцінка ймовірності негативного впливу виконувалася присвоєнням однієї з трьох оцінок (ймовірно так – «+», напевно так – «++», ймовірно ні – «-», напевне ні – «--») на питання: «Чи може реалізація проєкту Плану заходів з реалізації Стратегії спричинити негативний вплив?» за кожним з досліджуваних параметрів, які наведені нижче в таблиці.

Таблиця 3.10. Ймовірні наслідки впливу на довкілля і здоров'я населення проєктів плану заходів на 2025 – 2027 роки із реалізації Стратегії розвитку Рівненської області на період до 2027 року

Стратегічні цілі Стратегії та проєкти Плану заходів	Компоненти довкілля, що зазнають впливу								
	Людина і здоров'я	Біорізноманіття і ПЗФ	Ґрунт	Поверхневі і підземні води	Повітря	Образ ландшафту	Шум	Культурна і природна спадщина	Кліматичні фактори
Стратегічна ціль 1. Розвиток конкурентної економіки									
1.1.1. Сприяння у розбудові та розвитку деревообробного та меблевого кластеру	-	-	-	-	-	-	-	-	-
1.1.1. Розвиток переробної промисловості області в частині виробництва харчових продуктів шляхом розширення потужностей з поглибленої переробки сільськогосподарської продукції	+	0	-	-	-	0	-	0	-
1.1.1. Розвиток молочного скотарства	+	-	-	-	0	0	0	+	-
1.1.1. Сприяння залученню інвестицій у виробництва з високою доданою вартістю та експортоорієнтовані галузі	+	0	0	-	-	0	-	+	0
1.1.1. Сприяння інноваціям та розвитку технологічного бізнесу	0	0	0	0	0	0	0	0	0
1.1.2. Сприяння розвитку органічного ягідництва та садівництва	+	0	-	+	+	0	0	0	0

Стратегічні та оперативні цілі	Компоненти довкілля, що зазнають впливу								
	Людина і здоров'я	Біорізноманіття і ПЗФ	Ґрунт	Поверхневі і підземні води	Повітря	Образ ландшафту	Шум	Культурна і природна спадщина	Кліматичні фактори
1.1.3. Підтримка малого і середнього підприємництва Рівненської області, які залучені до виготовлення товарів оборонного призначення	+	0	0	-	-	0	0	0	0
1.1.4. Дослідження з визначення якості харчових продуктів	+	0	0	0	0	0	0	0	0
1.2.1. Залучення регіональних спеціалізованих установ для забезпе-ення сталого розвитку економіки регіону	+	0	0	-	-	0	0	0	0
1.2.2. Компенсація відсотків за кредитами бізнесу	+	0	0	0	0	0	0	0	0
1.2.3. Відродження коноплярської галузі	+	0	0	0	0	0	0	0	0
1.3.1. Підготовка інвестиційних продуктів для просування потенціалу Рівненської області та залучення інвестицій	+	0	0	0	0	0	0	0	0
1.3.2. Оновлення інвестиційних продуктів для підвищення ефективності залучення інвестицій	+	0	0	0	0	0	0	0	0
1.3.3. Сприяння створенню та розвитку прогресивних форм інституційного забезпечення інвестиційної діяльності (промислово-технологічних зон, індустріальних та наукових парків, кластерів)	+	0	0	0	0	0	0	0	0
Стратегічна ціль 2. Збалансований розвиток територій області									
2.1.1. Створення транспортно-логістичного комплексу на базі обласного комунального підприємства "Міжнародний аеропорт Рівне"	+	0	0	-	-	0	0	0	0
2.1.1. Будівництво північного автомобільного обходу м.Рівне	+	-	-	-	+	-	+	+	0
2.1.1. Будівництво автомобільного обходу м. Дубно	+	-	-	-	+	-	+	+	0

Стратегічні та оперативні цілі	Компоненти довкілля, що зазнають впливу								
	Людина і здоров'я	Біорізноманіття і ПЗФ	Ґрунт	Поверхневі і підземні води	Повітря	Образ ландшафту	Шум	Культурна і природна спадщина	Кліматичні фактори
2.1.1. Модернізація ділянки дороги місцевого значення на території Клеванської селищної та Зорянської сільської	+	-	-	-	0	0	0	0	0
2.1.2. Розбудова мережі закладів охорони здоров'я	+	-	-	-	0	0	0	0	0
2.1.2. Будівництво лікувально-реабілітаційного корпусу для ветеранів війни та внутрішньо переміщених осіб	+	0	0	+	+	0	+	0	0
2.1.3. Будівництво та реконструкція об'єктів фізичної культури і спорту	+	0	0	0	0	0	-	0	0
2.1.4. Розроблення комплексних планів просторового розвитку територій територіальних громад, у т.ч. генеральних планів населених пунктів, детальних планів територій/	+	0	0	0	0	0	-	0	0
2.1.5. Сприяння впровадженню систем електронного документообігу в місцевих органах виконавчої влади та в органах місцевого самоврядування	+	0	0	0	0	0	0	0	0
2.1.5. Розвиток Геоінформаційної системи "Аналітичний портал Рівненщини" шляхом формування єдиного електронного регіонального реєстру	+	+	+	+	+	+	+	+	+
2.1.5. Розвиток інфраструктури надання адміністративних та локальних послуг	+	0	0	0	+	0	0	0	0
2.1.6. Облаштування безпечних умов в закладах освіти та охорони здоров'я	+	0	-	0	+	-	-	0	0
2.1.6. Впровадження енергозберігаючих матеріалів та обладнання в житловому секторі	+	0	0	0	+	0	0	0	0
2.1.7. Модернізація систем водопостачання та водовідведення у м.Рівне	+	0	0	-	-	0	-	0	0
2.1.7. Будівництво водопроводу з підключенням до централізованого водопостачання в мікрорайоні «Тинне» у м. Рівному (І черга)	+	0	0	-	-	0	-	0	0

Стратегічні та оперативні цілі	Компоненти довкілля, що зазнають впливу								
	Людина і здоров'я	Біорізноманіття і ПЗФ	Ґрунт	Поверхневі і підземні води	Повітря	Образ ландшафту	Шум	Культурна і природна спадщина	Кліматичні фактори
2.1.7. Стале управління водними ресурсами: шлях до відродження Західної України та Східної Польщі	+	0	0	-	-	0	-	0	0
2.2.1. Проведення щорічного обласного конкурсу проєктів розвитку територіальних громад Рівненщини	+	0	0	0	0	0	-	0	0
2.2.2. Підтримка самозайнятості сільського населення Рівненської області	+	-	-	0	0	0	-	+	0
2.2.3. Підвищення туристичної привабливості Рівненщини	+	0	0	0	0	0	0	+	0
2.2.3. Збереження пам'яток культурної спадщини	+	0	0	-	-	0	-	0	0
2.2.3. Створення сприятливих умов для збереження та зміцнення локальної ідентичності, культурного розмаїття, згуртування та інтеграції у національний культурний простір	+	0	0	0	0	0	-	0	0
2.2.4. Сприяння залученню та впровадженню програм міжнародної тех.-нічної допомоги, поглибленню співпраці з міжнародними донорами	+	-	-	0	0	0	+	+	0
Стратегічна ціль 3. Розвиток людського капіталу									
3.1.1. Розбудова мережі закладів освіти	+	-	-	0	0	0	-	+	0
3.1.1. Розширення мережі Обласного ліцею з посиленою військово-фізичною підготовкою в м. Острог імені Костянтина Івановича Острозького Рівненської обласної ради	+	0	0	0	0	0	0	+	0
3.1.1. Створення освітньої платформи для розвитку та підтримки територіальних громад	+	0	0	0	0	0	0	+	0
3.1.1. Простір моделювання та прототипування інноваційних продуктів	+	0	0	0	0	0	0	+	0
3.1.2. Розвиток сімейних та інших форм альтернативного догляду дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування	+	0	0	0	0	0	0	+	0

Стратегічні та оперативні цілі	Компоненти довкілля, що зазнають впливу								
	Людина і здоров'я	Біорізноманіття і ПЗФ	Ґрунт	Поверхневі і підземні води	Повітря	Образ ландшафту	Шум	Культурна і природна спадщина	Кліматичні фактори
3.1.3. Створення навчально-практичних центрів на базі закладів професійної (професійно-технічної), фахової передвищої освіти	+	0	0	0	0	0	-	+	0
3.1.3. Реалізація експериментальних проєктів щодо організації професійного навчання учасників бойових дій та осіб з інвалідністю внаслідок війни в закладах професійно-технічної освіти Державної служби зайнятості, а також розширення доступу жінок до навчання за професіями, що традиційно вважаються «чоловічими»	+	0	0	0	0	0	0	0	0
3.2.1. Створення та розвиток ветеранського хабу для інтеграції ветеранів та взаємодії з громадами	+	0	0	0	0	0	0	0	0
3.2.1. Будівництво житла для різних категорій населення	+	0	0	0	0	0	0	0	0
3.2.1. Впровадження соціальної послуги «Соціальна адаптація ветеранів війни та членів їхніх сімей»	+	0	0	0	0	0	0	0	0
3.2.1. Проведення таборів фізкультурно-спортивної та психологічної реабілітації ветеранів війни, членів їх сімей та членів сімей загиблих (померлих) Захисників і Захисниць України	+	0	0	0	0	0	0	0	0
3.2.1. Створення навчального майданчика для осіб з інвалідністю, в тому числі ветеранів війни та членів їх сімей, членів сімей загиблих (померлих) Захисників і Захисниць України	+	0	0	0	0	0	0	0	0
3.2.2. Виконання природоохоронних заходів	+	0	0	0	0	0	0	0	0
3.2.2. Відновлення та підтримання сприятливого гідрологічного режиму водних об'єктів області	+	0	0	0	0	0	0	0	0

Стратегічні та оперативні цілі	Компоненти довкілля, що зазнають впливу								
	Людина і здоров'я	Біорізноманіття і ПЗФ	Ґрунт	Поверхневі і підземні води	Повітря	Образ ландшафту	Шум	Культурна і природна спадщина	Кліматичні фактори
3.2.2. Запровадження та функціонування державної системи моніторингу навколишнього природного середовища, автоматизованої геоінформаційної системи та приладів спостережень за якістю атмосферного повітря	+	0	0	0	0	0	0	0	0
3.2.2. Створення нових і розширення існуючих територій та об'єктів природно-заповідного фонду	+	0	0	0	0	0	0	0	0
3.2.2. Екологічно безпечне управління відходами	+	0	0	0	0	0	0	0	0
3.2.2. Інвентаризація самозаліснених земель та земель лісгосподарського призначення Рівненської області	+	0	0	0	0	0	0	0	0
3.2.2. Сприяння збереженню екосистем та сталому тваринництву	+	0	0	0	0	0	0	0	0

Оцінка представлена у трьох категоріях: (-) – негативний вплив, (0) – нейтральний вплив, (+) – позитивний вплив

За результатами проведеної оцінки можливого негативного впливу на довкілля від реалізації проєкту Плану заходів можна зробити висновок, що незатвердження проєкту Плану заходів призведе до збереження існуючих тенденцій щодо техногенної та екологічної безпеки в громаді, в т.ч. ситуацій на об'єктах, що становлять підвищену екологічну небезпеку, що буде сприяти погіршенню умов життєдіяльності населення та стану його здоров'я через водовідведення з комунальних мереж, освітніх закладів, закладів первинної медицини, від населення; джерел неприємних запахів комунальної інфраструктури; змін в кількості видів рослин або чисельності будь-якого їх виду (включаючи дерева, кущі, трав'яні та водні рослини) та зменшення кількості будь-яких унікальних, рідкісних або зникаючих видів рослин (зокрема, видів, занесених до Червоної книги України) тощо.

4. Екологічні проблеми, у тому числі ризики впливу на здоров'я населення, які стосуються документа державного планування, зокрема щодо територій з природоохоронним статусом (за адміністративними даними, статистичною інформацією та результатами досліджень)

Для забезпечення екологічного збалансованого розвитку, збереження популяцій видів рослин і тварин в області створена та існує мережа природно-заповідного фонду, до якої станом на 01.01.2024 віднесено 331 територію та об'єкт загальною площею 229,1 тис. га, що складає 11,4% площі області (у тому числі 29 об'єктів загальнодержавного значення площею 114,4 тис. га та 302 об'єкти місцевого значення площею 114,7 тис. га).

Найбільш визначні об'єкти природно-заповідного фонду області:

Рівненський природний заповідник загальною площею 42,3 тис. га – найбільший в Україні і складається з чотирьох масивів, розташованих на територіях Сарненського та Вараського районів. До складу заповідника входять найкрасивіші озера українського Полісся – Сомине та Біле та водно-болотні угіддя міжнародного значення «Переброди», «Сира Погоня», «Сомине», «Біле озеро та Коза-Березина».

З метою підвищення ефективності збереження водно-болотних комплексів триває процедура приєднання до складу заповідника ще 6395 га водно-болотних територій, які є функціональними частинами болотних масивів «Переброди» та «Сомине», а також підготовлене наукове обґрунтування для підвищення ефективності охорони болотних масивів «Сира Погоня» та «Білоозерський» шляхом приєднання до складу заповідника частин боліт, а також створення охоронної зони та відповідних ландшафтних заказників по периметру. Роботи зупинились на рівні погодження з боку КМУ, а також погодження з боку землекористувачів [8].

Гостро стоїть питання активізації намірів щодо надрокористування на суміжних територіях заповідника, що впливає на процес його розширення та збереження, припинення та пом'якшення впливу суміжних користувачів, а також створення охоронної зони заповідника та дотримання режиму його охорони в умовах військового стану.

Національний природний парк «Дермансько-Острозький» площею 5448,3 га знаходиться на територіях бувших Острозького та Здолбунівського (нині Рівненського) районів, займає вузьку частину Малого Полісся, затиснуту між Мізоцьким кряжем та Кременецькою височиною, найбільшою перепорою повноцінного функціонування якого є проблема з передачею земель від існуючих землекористувачів, а саме лісгосподарських підприємств через законодавчу неврегульованість, відсутність чіткого механізму вилучення земель, що перебувають у користуванні державних підприємств, та передачі установам природно-заповідного фонду.

Згідно Указу Президента України від 11 грудня 2009 р. №1039/2009 «Про створення національного природного парку «Дермансько-Острозький» підготовлене обґрунтування його розширення у відповідності до наукового еколого-економічного обґрунтування.

Національний природний парк «Нобельський» площею 25,3 тис. га на території бувшого Зарічненського (нині Вараського) району, до складу якого входять типові та унікальні природні комплекси Західного Полісся, які мають природоохоронну, оздоровчу, історико-культурну, наукову, освітню та естетичну цінність.

Створений 01.01.2022 Національний природний парк «Пуца Радзівіла» площею 24,3 тис. га земель державної власності на території Сарненського району. До складу парку входять типові та унікальні для українського Полісся природні комплекси в басейні річки Ствига з сукупністю лісових озер, ставків та боліт, на території яких знаходяться рідкісні види рослин та тварин, що занесені до Червоної книги України. На території парку зростають 1350-річний дуб-патріарх обхватом понад 8 м та групи молодших дубів віком 600-700 років з розміщеними на них бортьми, старі віковічні ялини європейські та сосни Веймутова.

Парки створені з метою збереження цінних природних територій та історико-культурних комплексів; створення умов для організованого туризму, відпочинку та інших видів рекреаційної діяльності в природних умовах з додержанням режиму охорони заповідних

Три регіональні ландшафтні парки:

«Прип'ять-Стохід» площею 21,6 тис. га, знаходиться на території бувшого Зарічненського (нині Вараського) району, представляє один з унікальних природних комплексів як в Україні, так і у Східній Європі, адже тут, зливаючись, річки Прип'ять та Стохід нагадують дельту Дунаю.

«Надслучанський» площею 17,2 тис. га, знаходиться на території бувшого Березнівського (нині Рівненського) району з унікальними краєвидами «Надслучанської Швейцарії».

«Дермансько-Мостівський» площею 19,8 тис. га, знаходиться на території бувшого Здолбунівського (нині Рівненського) району. Створення парку дозволило при збереженні традиційного господарювання одночасно розвивати нові види діяльності – рекреацію та туризм, а також сприяти збереженню унікальних типових природних комплексів, історико-культурних пам'яток старовинного Дерманя та інших населених пунктів.

Дендрологічний парк загальнодержавного значення Березнівського лісового коледжу площею 29,5 га в м.Березне, де зростає 750 видів рослин, з яких 18 видів - з Червоної книги України. Окрім характерних для цієї зони рослин, тут ростуть екзотичні представники Далекого Сходу, Сибіру, Криму, Кавказу, Середньої Азії, Америки, Японії і Китаю.

Рівненський зоологічний парк загальнодержавного значення площею 11,6 га в м.Рівне – особливий природний комплекс в системі міста, що поєднує в собі природне середовище і штучні споруди та служить для утримання різних видів тварин в умовах неволі. Основними завданнями зоопарку є утримання та демонстрація живих представників дикої фауни, освітня та виховна робота, збереження і розведення рідкісних, зникаючих видів тварин, науково-дослідницька робота з вивчення біології диких тварин. В зоопарку утримується 175 видів тварин, з яких 10 видів занесені до Червоної книги України [8].

Структура природно-заповідного фонду області на 01.01.2023 наведена в табл.4.1 [8].

Рішенням Рівненської обласної ради від 17.06.2016 №225 затверджено Регіональну схему екологічної мережі Рівненської області (схвалено розпорядженням голови облдержадміністрації від 19.05.2016 №281).

Екологічна мережа області включає:

- природні регіони, де зосереджені наявні та плановані природно-заповідні території:
 - Кременецького горбогір'я та прилеглих територій,
 - Малого Полісся,
 - Волинської височини,
 - Надслучанських дислокацій,
 - Поліської низовини з унікальними екосистемами боліт та лісових комплексів,
 - річкові екосистеми;
- широтні природні коридори, що забезпечують природні зв'язки зонального характеру:
 - долини Прип'яті (міжнародний),
 - Волинської височини (міжнародний),
 - Малополіський (Малополісько-Горинський),
 - Північно-Подільський (як складова Галицько-Слобожанського національного екокоридору);

Таблиця 4.1. Структура природно-заповідного фонду області станом на 01.01.2024

№ з/п	Найменування об'єктів ПЗФ	Об'єкти природно-заповідного фонду					
		Загальнодержавного значення		Місцевого значення		Всього	
		К-кість	Площа	К-кість	Площа	К-кість	Площа
1	Природні заповідники	1	42289	-	-	1	42289
2	Національні природні парки	3	55032	-	-	2	30767,11
3	Регіональні ландшафтні парки	-	-	3	58708	3	58708
4	Заказники – всього,	13	16720	114	50789	127	67509
	в т. ч.: - загальнозоологічні	1	100	5	3129	6	3228
	- ботанічні	8	12301	38	32372	46	44673
	- ландшафтні	1	905	11	2852	12	3757
	- лісові	1	110	18	2353	19	22463
	- гідрологічні	2	3304	11	2442	13	5746
	- орнітологічні	-	-	9	1556,3	9	1556,3
	- ентомологічні	-	-	16	344	16	344
	- геологічні	-	-	4	2460	4	2460
	- іхтіологічні	-	-	2	3255	2	3255
5	Пам'ятки природи – всього,	8	420,1	76	1604	84	2024,1
	в т. ч. : - комплексні	1	91	14	131	15	222
	- ботанічні	4	243,2	33	218	37	461,2
	- зоологічні	1	13	-	-	1	13
	- гідрологічні	2	73	14	59	16	132
	- геологічні	-	-	2	2,8	2	2,8
	- пралісові			13	1192,9	13	1192,2
6	Дендрологічні парки	1	29,5	-	-	1	29,5
7	Зоологічні парки	1	11,6	-	-	1	11,6
8	Парки-пам'ятки садово-паркового мистецтва	2	39	13	137,19 62	15	176,1962
9	Державні заповідні урочища	-	-	96	3329	96	3329
	Всього в області	29	114407	302	114701	331	229108

Джерело: Доповідь про стан навколишнього природного середовища в Рівненській області у 2023 р. – Рівне, 2024 – 229 с. іл. – [Електронний ресурс] – режим доступу: https://www.ecorivne.gov.ua/tmp/dopovid_2023.pdf.

- меридіальні природні коридори, просторово обмежені долинами середніх і малих річок:

- Стиру,
- Горині,
- Ікви,
- Случа та інші,

які об'єднують водні та заплавні території – шляхи міграції численних видів рослин і тварин;

- природні ядра:
1. Прип'ять-Стохідське,
 2. Білоозерсько-Черемське,
 3. Перебродське,
 4. Сиро-Погонське,
 5. Соминське,

6. Надслучанське,

7. Дермансько-Острозьке (Буцанське),

8. Демидівське,

- екокоридори національного (у т. ч. й міжнародного), міжрегіонального та регіонального рівнів:

1. Любешівсько-Зарічненський,

2. Зарічненсько-Дубровицький,

3. Соминсько-Перебродський,

4. Сиропогонсько-Соминський,

5. Сиропогонсько-Олевський,

6. Соминсько-Надслучанський,

7. Цумансько-Дубровицький,

8. Любешівсько-Черемський,

9. Черемсько-Білозерсько-Маневицький,

10. Цумансько-Надслучанський,

11. Дермансько-Горинський,

12. Північноподільсько-Кременецький (Гологоро-Кременецький),

13. Малополіський,

з них перших три регіонального рівня формують Любешівсько-Перебродський екокоридор національної екомережі у складі Поліського екокоридору макрорівня; Сиропогонсько-Олевський, Любешівсько-Черемський, Черемсько-Білозерсько-Маневицький, Цумансько-Надслучанський, Північно-Подільсько-Кременецький (Гологоро-Кременецький) та Малополіський екокоридори відіграють міжрегіональне значення;

- річкові екокоридори, які відіграють важливу регіональну й міжрегіональну біокомунікативну роль в системі об'єктів водного та прибережно-водного середовища, об'єднуючи відповідні типи водних, прибережних та евтрофно-болотних типів оселищ:

14. Іквянський,

15. Стирський південний,

16. Горинський південний,

17. Горинський північний,

18. Случанський,

19. Стирський північний,

20. Велико-Горинський;

- Рівненський природний заповідник - найбільший природний заповідник України, що входить до Смарагдової мережі України (UA 0000023), всі чотири масиви якого - водно-болотні угіддя міжнародного значення (Рамсарські угіддя) – UA-2274 «Болотний масив Сира Погоня», UA-2275 «Болотний масив Сомине», UA-2281 «Біле озеро та болото Коза-Бережина» та UA-1402 «Торфово-болотний масив Переброди».

Останній - складова транскордонного Рамсарського угіддя «Болота Ольман та Переброд».

Також в заповіднику розташоване ІВА-угіддя (територія міжнародного значення, важлива для птахів) – UA-008 «Болото «Сира Погоня».

До Смарагдової мережі відноситься також і Національний природний парк «Дермансько-Острозький» (UA 0000102 Dermansko-Ostrozkyi NNP).

Серед специфічних рослинних угруповань області слід згадати своєрідні «крейдянні ліси» (соснові та дубово-соснові асоціації на відслоненнях крейди), фрагменти яких зустрічаються у лісостеповій частині області, а також сусідні з ними рослинні угруповання «наскельних степів» (вишня степова, ковила волосиста, осока низька, люцерна розпростерта та інші). Старі дуби віком понад 250 років ростуть на площі 54 га в урочищі «Острожчин» Острозького району, на площі 14 га в урочищі «Олександрівка» Дубенського району. Дубові насадження збереглися в урочищі «Нетреба» Рокитнівського району на площі 52 га.

Серед рослин є чимало рідкісних, що охороняються законом. 81 вид судинних рослин та грибів області занесено до Червоної книги України. Значну групу серед охоронних рослин становлять види з цікавою біологією – орхідеї та комахоїдні, взяті під охорону в багатьох країнах світу.

Тундрові й тайгові види у флорі України є залишками тих часів, коли північна частина її території була вкрита льодовиком. У флорі Рівненщини близько двох десятків таких видів. Наприклад, плавуни – їхні повзучі стебла, що утворюють зелене плетіння, рясно вкриті вузькими жорсткими листками і схожі на волохатих звірів.

Перелік видів судинних рослин, водоростей, грибів мохів, лишайників та представників фауни Рівненської обл., яким загрожує небезпека, зростає.

Відповідно до 4 видання Червоної книги України на території Рівненського природного заповідника зареєстровано більше 50-и видів рослин та 3 види грибів, занесених до Червоної книги України. До Європейського червоного списку занесено 19 видів судинних рослин (згідно IUCN Red List of Threatened Species, Version 2021.3), до Додатку 1 Бернської конвенції – 4 види, регіонально рідкісних – 52 види (відповідно до «Переліку регіонально рідкісних і таких, що перебувають під загрозою зникнення, видів рослин на території Рівненської області» від 7 грудня 2018 р. №1229).

Раритетна фауна Рівненського природного заповідника включає близько 300 видів тварин, що охороняється згідно державного законодавства та міжнародних договорів. Серед них – більше 100 видів із Червоної книги України, більше 50-и – з Європейського червоного списку, близько 40 – з червоного списку МСОП, більше 180-и – із Додатку 2 Бернської конвенції, більше 60-и – зі списку CITES, близько 30-и – зі списку AEWA, 16 – зі списку EUROBATS, близько 100 – зі списку CMS.

Флора національного природного парку «Дермансько-Острозький» нараховує близько 160-и видів судинних рослин, 5 видів мохів та 2 види грибів, які підлягають охороні на різних рівнях, серед яких види, занесені до Додатку №1 Бернської конвенції (8 видів), списку CITES (18 видів) та Європейського Червоного списку (2 види – міжнародний рівень охорони), Червоної книги України (більше 50-и видів – державний рівень) та списку рослин, які охороняються у Рівненській області (більше 100-а видів – регіональний рівень).

Список фауни, що охороняється в національному природному парку «Дермансько-Острозький», включає більше 250 видів: близько 70-и видів, занесених до Червоної книги України, 40 - до Європейського Червоного списку, більше 230-и - до додатків 2 та 3 Бернської конвенції, близько 30-и – охороняються Вашингтонською конвенцією, близько 90 - Боннською конвенцією, біля 30 видів тварин занесено до Червоної книги МСОП (IUSN).

Флора Нобельського національного природного парку за попередніми даними складає більше 440-а вид вищих судинних рослин із близько 300-т родів і 80-и родин, серед яких 14 видів занесено до Червоної книги України (2 рідкісні, 9 – вразливі, 3 – неоцінені). За категоріями раритетності в межах Рівненської області 2 види дуже рідкісні, 6 видів – рідкісні, 4 види - потенційно вразливі.

З видів тварин Нобельського національного природного парку охороняється близько 350-и видів, серед яких до Червоної книги України занесено близько 40-а видів, до Європейського Червоного списку – 10, до додатків Бернської конвенції – більше 160-и видів, до додатків Боннської конвенції (CMS) – 65 видів, 23 види – зі списку CITES, близько 30-и видів

Звіт про стратегічну екологічну оцінку проєкту плану заходів на 2025 - 2027 роки із реалізації Стратегії розвитку Рівненської області на період до 2027 року

охороняється відповідно до Угоди про збереження афро-євразійських мігруючих водно-болотних птахів (зі списку AEWA).

За попередніми даними флора національного природного парку «Пуца Радзівіла» складає більше 450-и видів вищих судинних рослин, серед яких 12 видів занесено до Червоної книги України.

Загальна кількість видів фауни, що охороняються на території національного природного парку «Пуца Рідзівіла», складає близько 230-и, серед яких 27 видів, занесених до Червоної книги України, 16 видів - до Європейського Червоного списку, 14 видів - до додатків Бернської конвенції, 7 видів - до додатків Боннської конвенції (CMS), 7 видів – зі списку CITES, 3 види охороняються відповідно до Угоди про збереження афро-євразійських мігруючих водно-болотних птахів (зі списку AEWA).

У жовтні 2010 року в Нагої (префектура Аїті, Японія) був прийнятий переглянутий і оновлений Стратегічний план зі збереження та сталого використання біорізноманіття. Місія цього плану полягає в прийнятті ефективних і термінових заходів щодо запобігання втрати біорізноманіття для забезпечення резистентності екосистем і постійного надання ними основних послуг, гарантуючи тим самим різноманітність життя на планеті і внесок у добробут людей і викорінення бідності. Концепцією цього Стратегічного плану є світ, який «живе у гармонії з природою».

Одним з важливих напрямів подальшої діяльності у сфері збереження біорізноманіття в області залишається впровадження вище зазначеного Стратегічного плану з біорізноманіття, зокрема, в частині включення питань збереження біорізноманіття в галузеві національні та місцеві стратегічні документи розвитку та просторового планування, зменшення навантаження на біорізноманіття, здійснення заходів з відновлення екосистем, забезпечення використання біоресурсів у сталий спосіб, проведення оцінки цінності біорізноманіття та прийняття рішень на основі надійних наукових даних і обережного підходу.

Розпорядженням голови облдержадміністрації - начальника обласної військової адміністрації №165 від 27.06.2022 р. затверджена «Обласна програма охорони навколишнього природного середовища на 2022-2026 роки», до якої включено розділ «Збереження біорізноманіття, розвиток природно-заповідного фонду та формування екологічної мережі».

Загальна площа лісів Рівненської області становить 841 тис. га. З них у користуванні Державного агентства лісових ресурсів України – 716,7 тис. га, Міністерства оборони України – 12,4 тис. га, землі спеціалізованих кооперативів – 59,4 тис. га. Відомості про землі лісогосподарського призначення області наведені в табл. 4.2.

Таблиця 4.2. Характеристика земель лісогосподарського призначення Рівненської обл.

№ з/п	Показники	Одиниця виміру	Кількість
1.	Загальна площа земель лісогосподарського призначення, у т.ч.:	тис. га	787,9
1.1	площа земель лісогосподарського призначення державних лісогосподарських підприємств	тис. га	716,7
1.2	площа земель лісогосподарського призначення комунальних ССВК	тис. га	59,4
1.3	площа земель лісогосподарського призначення Міноборони	тис. га	11,8
2.	Площа земель лісогосподарського призначення, що вкрита лісовою рослинністю л/г підприємств ДАЛРУ	тис. га	641,5

Джерело: Доповідь про стан навколишнього природного середовища в Рівненській області у 2023 р. – Рівне, 2024 – 229 с. іл. – [Електронний ресурс] – режим доступу: https://www.ecorivne.gov.ua/tmp/dopovid_2023.pdf.

Протягом 2022 року внаслідок збройної агресії проти України на території Рівненської області були завдані збитки внаслідок пошкодження лісів у сумі 597,1 тис. гривень.

Внаслідок ракетних ударів відбулись лісові пожежі на території Малуського лісництва філії «Березнівське лісове господарство» ДП «Ліси України» та СВСК «Агроліс» Рівненського

Звіт про стратегічну екологічну оцінку проєкту плану заходів на 2025 - 2027 роки із реалізації Стратегії розвитку Рівненської області на період до 2027 року району. Сума збитків внаслідок пошкодження лісів становить: у Малуському лісництві – 57070 грн.; у СВСК «Агроліс» – 32925 грн.

Виходячи одночасно з того, що:

- площа ПЗФ Рівненської області складає 229,1 тис. га, що складає 11,4% від загальної площі Рівненської області, в т.ч. включає 29 об'єктів загально-державного значення площею 114,4 тис. га (в т.ч. Рівненський природний заповідник, Національні природні парки «Дермансько-Острозький», «Нобельський» та «Пуща Радзівіла») і 302 об'єкти місцевого значення площею 114,7 тис. га (в т.ч. регіональні ландшафтні парки «Прип'ять – Стохід», «Надслучанський» та «Дермансько-Мостівський»), мета і завдання яких передбачають збереження видів флори та фауни, яким загрожує небезпека,
- територія Рівненської області включає природні регіони Поліської низовини з унікальними екосистемами боліт та лісових комплексів, річкові екосистеми, широтні та меридіальні природні коридори, що забезпечують природні зв'язки зонального характеру, просторово обмежені долинами середніх і малих річок, які відіграють важливу регіональну й міжрегіональну біокомунікативну роль в системі об'єктів водного та прибережно-водного середовища, об'єднуючи відповідні типи водних, прибережних та евтрофно-болотних типів оселищ, шляхи міграції численних видів рослин і тварин, екологічні ядра, регіональні екокоридори, які формують Любешівсько-Перебродський екокоридор національної екомережі у складі Поліського екокоридору макрорівня;
- Рівненська область включає об'єкти Смарагдової мережі;
- створення мережі Емеральд є підготовкою України до євроінтеграції та переходу на європейське екологічне законодавство;
- на території області розташовані збережені природні комплекси Українського Полісся й Європи - ВБУ міжнародного значення (Рамсарські угіддя);
- проект Плану заходів з реалізації Стратегії розвитку Рівненської області на період до 2027 р. містить завдання 3.2.2 «Створення нових і розширення існуючих територій та об'єктів природно-заповідного фонду»,

у випадку незатвердження проєкту Плану заходів Стратегії погіршення умов життєдіяльності населення та стану його здоров'я, пов'язаних із створенням та функціонуванням природоохоронних територій не очікується, а у випадку затвердження прогнозується поліпшення умов життєдіяльності населення та стану його здоров'я, пов'язаних із створенням та функціонуванням природоохоронних територій.

5. Зобов'язання у сфері охорони довкілля, у тому числі пов'язані із запобіганням негативному впливу на здоров'я населення, встановлені на міжнародному, державному та інших рівнях, що стосуються проєкту документа державного планування, а також шляхи врахування таких зобов'язань під час підготовки документа державного планування

Національні екологічні цілі визначені Законом України «Про Основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2030 року» №2697-VIII від 28.02.2019 р. на основі:

Базового плану адаптації екологічного законодавства України до законодавства Європейського Союзу (Базового плану апроксимації), затвердженого Наказом Міністерства екології та природних ресурсів України №659 від 17.12.2012 р.,

Економічної частини «Угоди про асоціацію між Україною та ЄС», підписаної 27 червня 2014 р., що передбачає наближення законодавства України до законодавства ЄС з питань довкілля,

Національної доповіді 2017 р. «Цілі сталого розвитку: Україна», яка визначає базові показники для досягнення Цілей сталого розвитку (ЦСР),

Закону України «Про стратегічну екологічну оцінку» від 20 березня 2018 р. (Відомості Верховної Ради (ВВР), 2018, №16, ст. 138) :

Національна екологічна ціль 1. Формування в суспільстві екологічних цінностей і засад сталого споживання та виробництва:

Завдання:

впровадження освіти в інтересах збалансованого (сталого) розвитку, екологічної освіти та виховання, просвітницької діяльності з метою формування в суспільстві екологічних цінностей і підвищення його екологічної свідомості;

оцінка ставлення та підвищення рівня поінформованості суспільства щодо значення, переваг та інструментів сталого споживання і виробництва, стану і цінностей біорізноманіття та заходів, які необхідно здійснити для його збереження, відновлення і сталого використання;

забезпечення практичної реалізації результатів сучасних та фундаментальних екологічних досліджень та безперервної взаємодії між науковцями та державними органами;

врахування рекомендацій наукових установ екологічного спрямування при прийнятті управлінських рішень та підготовці проєктів нормативно-правових актів;

розвиток партнерства між секторами суспільства з метою залучення до планування і реалізації природоохоронної політики усіх заінтересованих сторін;

забезпечення участі громадськості у прийнятті управлінських рішень у сфері охорони навколишнього природного середовища та природокористування;

забезпечення дотримання екологічних прав та обов'язків громадян, доступу громадськості до правосуддя з питань охорони навколишнього природного середовища та природокористування.

Національна екологічна ціль 2. Забезпечення сталого розвитку природно-ресурсного потенціалу України:

Завдання:

підготовка та впровадження Основних засад (стратегії) державної екологічної політики в збалансоване лісоуправління;

упровадження інструментів сталого споживання і виробництва;

вдосконалення системи кадастрів природних ресурсів, державної статистичної звітності з використання природних ресурсів та забруднення навколишнього природного середовища;

Звіт про стратегічну екологічну оцінку проєкту плану заходів на 2025 - 2027 роки із реалізації Стратегії розвитку Рівненської області на період до 2027 року

створення екологічно та економічно обґрунтованої системи платежів за спеціальне використання природних ресурсів, у т.ч. природних ресурсів з асиміляційним потенціалом;

зменшення втрат біологічного та ландшафтного різноманіття, зокрема шляхом вдосконалення принципів формування екологічної мережі, її розширення і невиснажливого використання, а також збереження унікальних природних ландшафтів;

збереження та відновлення чисельності видів природної флори та фауни, у т.ч. мігруючих видів тварин, середовищ їх існування, рідкісних і таких, що перебувають під загрозою зникнення, видів тваринного і рослинного світу та типових природних рослинних угруповань, що підлягають охороні;

протидія незаконному обігу та торгівлі об'єктами дикої фауни і флори, у т.ч. введення заборони використання диких тварин у цирках, а також у будь-якій іншій комерційній діяльності публічного характеру, крім стаціонарних зоопарків;

збільшення та розширення територій ПЗФ, створення на суходолі і в акваторії Чорного та Азовського морів і збереження та функціонування репрезентативної та керованої системи територій та об'єктів ПЗФ, у т.ч. транскордонних та міжнародного значення;

зменшення негативного впливу процесів урбанізації на навколишнє природне середовище, припинення руйнування навколишнього природного середовища у межах міст, зокрема, недопущення необґрунтованого знищення зелених насаджень у межах міст під час виконання будівельних чи інших робіт, незаконного відведення земельних ділянок, зайнятих зеленими насадженнями, під будівництво;

забезпечення збереження, відновлення та збалансованого використання рослинного світу;

забезпечення сталого управління водними ресурсами за басейновим принципом;

забезпечення сталого використання та охорони земель, покращення стану уражених екосистем та сприяння досягненню нейтрального рівня деградації земель, підвищення рівня обізнаності населення, землевласників і землекористувачів щодо проблем деградації земель;

перетворення сфери надрокористування в максимально прозору та інвестиційно привабливу галузь, що відповідає кращим міжнародним стандартам;

впровадження екологічного управління на підприємствах одночасно з поліпшенням екологічних характеристик продукції, у т.ч. на основі міжнародних систем сертифікації та запровадження в Україні системи зелених закупівель;

наукові дослідження зони відчуження і зони безумовного (обов'язкового) відселення;

стимулювання розвитку інфраструктури управління відходами;

упровадження технологій електронного урядування в екологічній сфері;

стимулювання оновлення зношених основних фондів промислової і транспортної інфраструктури та об'єктів житлово-комунального господарства шляхом прямих державних дотацій, здешевлення кредитів, часткової компенсації відсоткових ставок за кредитами тощо.

Національна екологічна ціль 3. Забезпечення інтеграції екологічної політики у процес прийняття рішень щодо соціально-економічного розвитку України:

Завдання:

розвиток галузевих стратегій щодо:

покращення якості повітря, води та управління водними ресурсами, включаючи морське середовище. Повне поступове припинення скидання у водні об'єкти неочищених та недостатньо очищених стічних вод і забезпечення відповідності ступеня очищення стічних вод установленим нормативам та стандартам, запобігання забрудненню підземних вод;

збереження озонового шару;

запобігання зміні клімату та адаптація до неї;

управління відходами та ресурсами, повернення у господарський обіг ресурсоцінних матеріалів;

поступового обмеження використання окремих виробів з пластику у харчовій промисловості;
забезпечення охорони та захисту природи;
зменшення промислового забруднення та ризиків промислових аварій;
збереження біорізноманіття та ландшафтів;
контролю та запобігання біологічному забрудненню;
поводження з небезпечними хімічними речовинами;
забезпечення обов'язковості інтеграції екологічної складової до політик та/або програм загально-державного, галузевого (секторального), регіонального та місцевого розвитку, створення податкового, кредитного та інвестиційного клімату для залучення коштів міжнародних донорів та приватного капіталу у природоохоронну діяльність;
усунення прямої залежності економічного зростання від збільшення використання природних ресурсів і енергії та підвищення рівня забруднення навколишнього середовища;
стимулювання впровадження суб'єктами господарювання більш екологічно чистого, ресурсоефективного виробництва та екологічних інновацій, зокрема екологічної модернізації промислових підприємств шляхом зниження ставки екологічного податку або у формі фіксованої річної суми компенсації (відшкодування податку);
упровадження в Україні сталого низьковуглецевого розвитку всіх галузей економіки;
включення питань щодо цінності біорізноманіття в національні, місцеві, стратегічні, програмні документи та плани розвитку економіки та її галузей;
упровадження систем екологічного управління, розвитку добровільної екологічної сертифікації, маркування продукції, екологічного аудиту.

Національна екологічна ціль 4. Зниження екологічних ризиків з метою мінімізації їх впливу на екосистеми, соціально-економічний розвиток та здоров'я населення:

Завдання:

зниження рівня забруднення атмосферного повітря та вод;
регулювання промислового вилову водних живих ресурсів у межах територіальних вод виключної (морської) економічної зони, континентального шельфу і внутрішніх водоймах;
зменшення антропогенного впливу на екосистеми Чорного та Азовського морів;
покращення якості ґрунтів та впровадження ефективної системи підвищення їх родючості;
запровадження управління екологічним ризиком на основі його моделювання в режимі реального часу із залученням новітніх інформаційних технологій з метою захисту природних екосистем, здоров'я та благополуччя населення;
запобігання розповсюдженню інвазійних видів та контроль за появою та розповсюдженням таких видів у природних екосистемах, у т.ч. морських;
забезпечення та сприяння використанню сучасних пестицидів та агрохімікатів з мінімальним негативним впливом на флору, фауну та здоров'я людини;
зменшення обсягу винесення радіонуклідів за межі зони відчуження і зони безумовного (обов'язкового) відселення;
запобігання неконтрольованому вивільненню генетично модифікованих організмів у навколишнє природне середовище;
формування екологічної складової державної системи захисту критичної інфраструктури;
стимулювання заміщення первинних природних ресурсів за рахунок використання відходів виробництва чи побічних продуктів, у т. ч. шлаків;
упровадження сталої системи управління відходами та небезпечними хімічними речовинами;

Звіт про стратегічну екологічну оцінку проєкту плану заходів на 2025 - 2027 роки із реалізації Стратегії розвитку Рівненської області на період до 2027 року
розв'язання екологічних проблем, відновлення та збереження навколишнього природного середовища Донбасу.

Національна екологічна ціль 5. Удосконалення та розвиток державної системи природоохоронного управління:

Завдання:

впровадження принципів належного екологічного врядування, підтримка постійного діалогу із заінтересованими сторонами щодо підготовки та прийняття стратегічних рішень;

укріплення інституційної спроможності щодо планування, моніторингу та оцінки ефективності впровадження екологічної політики;

запровадження екологічного обліку для оцінки ефективності політики та управління;

розвиток і вдосконалення природоохоронного законодавства та підвищення рівня його дотримання, включаючи наближення законодавства України до права (acquis) ЄС;

посилення відповідальності за шкоду, заподіяну довкіллю, відповідно до міжнародних зобов'язань України;

забезпечення науково-інформаційної та інноваційної підтримки процесу прийняття управлінських рішень;

кіберзахист відповідних екологічних інформаційних ресурсів, систем, баз даних;

посилення спроможностей природоохоронного управління у проведенні комплексного моніторингу стану навколишнього природного середовища та державного контролю у сфері охорони навколишнього природного середовища, раціонального використання, відтворення і охорони природних ресурсів;

розмежування функцій з охорони навколишнього природного середовища та господарської діяльності з використання природних ресурсів;

забезпечення чіткого розподілу повноважень у сфері охорони навколишнього природного середовища на державному, регіональному та місцевому рівнях;

забезпечення цільового бюджетного фінансування природоохоронних заходів та недержавного інвестування природоохоронних проєктів;

удосконалення кадрової політики та професійної підготовки фахівців у системі охорони навколишнього природного середовища та природокористування.

В СЕО проаналізована відповідність стратегічним цілям Державної екологічної політики України на період до 2030 року проєктів Плану заходів з реалізації Стратегії розвитку Рівненської області (табл. 5.1).

Виконання проєктів Плану заходів з реалізації Стратегії розвитку громади обов'язково здійснюватиметься з дотриманням норм природоохоронного законодавства.

Оскільки у вересні 2014 р. була ратифікована Угода про асоціацію між Україною та ЄС, то під час аналізу відповідності стратегічних цілей Стратегії розвитку Рівненської області національним екологічним цілям враховуються положення Угоди щодо розвитку та зміцнення співробітництва між Україною та ЄС з питань охорони навколишнього природного середовища (стаття 360, додаток XXX).

Проєкти Плану заходів з реалізації Стратегії не суперечать зобов'язанням у сфері охорони довкілля, визначених на міжнародному та державному рівнях, серед яких міжнародні обов'язки у сфері збереження та збалансованого використання біорізноманіття, зокрема:

- Конвенція про біологічне різноманіття, ратифікована Верховною Радою України 29.11.1994;
- Конвенція про водно-болотні угіддя, що мають міжнародне значення головним чином як середовище існування водоплавних птахів (Рамсарська конвенція, м.Рамсар, Іран, 1971 р.);

Таблиця 5.1. Узгодженість проєкту Плану заходів на 2025-2027 роки із реалізації Стратегії розвитку Рівненської області на період до 2027 року стратегічним цілям Державної екологічної політики України на період до 2030 року

Заходи проєкту Плану заходів на 2025-2027 роки із реалізації Стратегії розвитку Рівненської області на період до 2027 року	Стратегічні цілі Державної екологічної політики				
	Формування в суспільстві екологічних цінностей і засад сталого споживання та виробництва	Забезпечення сталого розвитку природно-ресурсного потенціалу України	Забезпечення інтеграції екологічної політики у процес прийняття рішень щодо соціально-економічного розвитку України	Зниження екологічних ризиків з метою мінімізації їх впливу на екосистеми, соціально-економічний розвиток та здоров'я населення	Удосконалення та розвиток державної системи природоохоронного управління
Стратегічна ціль 1. Розвиток конкурентної економіки					
1.1.1. Сприяння у розбудові та розвитку деревообробного та меблевого кластеру	+	+	0	+	0
1.1.1. Розвиток переробної промисловості області в частині виробництва харчових продуктів шляхом розширення потужностей з поглибленої переробки сільськогосподарської продукції	+	+	0	+	0
1.1.1. Розвиток молочного скотарства.	+	+	0	0	0
1.1.2. Сприяння розвитку органічного ягідництва та садівництва	-	-	-	-	0
1.1.3. Підтримка малого і середнього підприємництва Рівненської області, які залучені до виготовлення товарів оборонного призначення	0	0	0	0	0
1.1.4. Дослідження з визначення якості харчових продуктів	0	0	0	0	0
1.2.1. Залучення регіональних спеціалізованих установ для забезпечення сталого розвитку економіки регіону	0	0	0	0	0
1.2.2. Компенсація відсотків за кредитами бізнесу	0	0	0	0	0
1.2.3. Відродження коноплярської галузі	0	0	0	0	0
1.3.3. Сприяння створенню та розвитку прогресивних форм інституційного забезпечення інвестиційної діяльності (промислово-технологічних зон, індустріальних та наукових парків, кластерів	0	0	0	0	0

Заходи проєкту Плану заходів на 2025-2027 роки із реалізації Стратегії розвитку Рівненської області на період до 2027 року	Стратегічні цілі Державної екологічної політики				
	Формування в суспільстві екологічних цінностей і засад сталого споживання та виробництва	Забезпечення сталого розвитку природно-ресурсного потенціалу України	Забезпечення інтеграції екологічної політики у процес прийняття рішень щодо соціально-економічного розвитку України	Зниження екологічних ризиків з метою мінімізації їх впливу на екосистеми, соціально-економічний розвиток та здоров'я населення	Удосконалення та розвиток державної системи природоохоронного управління
Стратегічна ціль 2. Збалансований розвиток територій області					
2.1.1. Створення транспортно-логістичного комплексу на базі обласного комунального підприємства "Міжнародний аеропорт Рівне"	0	0	0	0	0
2.1.1. Будівництво північного автомобільного обходу м. Рівне	+	+	+	+	0
2.1.1. Будівництво автомобільного обходу м. Дубно	0	0	0	0	0
2.1.2. Розбудова мережі закладів охорони здоров'я	-	-	-	-	0
2.1.2. Будівництво лікувально-реабілітаційного корпусу для ветеранів війни та внутрішньо переміщених осіб	+	+	+	+	0
2.1.2. Будівництво лікувально-реабілітаційного корпусу для ветеранів війни та внутрішньо переміщених осіб	0	0	0	0	0
2.1.3. Будівництво та реконструкція об'єктів фізичної культури і спорту	0	0	0	0	0
2.1.4. Розроблення комплексних планів просторового розвитку територій територіальних громад, у т.ч. генеральних планів населених пунктів, детальних планів територій/	0	0	0	0	0
2.1.5. Сприяння впровадженню систем електронного документообігу в місцевих органах виконавчої влади та в органах місцевого самоврядування	0	0	0	0	0
2.1.5. Розвиток Геоінформаційної системи "Аналітичний портал Рівненщини" шляхом формування єдиного електронного регіонального реєстру	0	0	0	0	0

Заходи проєкту Плану заходів на 2025-2027 роки із реалізації Стратегії розвитку Рівненської області на період до 2027 року	Стратегічні цілі Державної екологічної політики				
	Формування в суспільстві екологічних цінностей і засад сталого споживання та виробництва	Забезпечення сталого розвитку природно-ресурсного потенціалу України	Забезпечення інтеграції екологічної політики у процес прийняття рішень щодо соціально-економічного розвитку України	Зниження екологічних ризиків з метою мінімізації їх впливу на екосистеми, соціально-економічний розвиток та здоров'я населення	Удосконалення та розвиток державної системи природоохоронного управління
2.1.5. Розвиток інфраструктури надання адміністративних та локальних послуг	++	++	++	++	++
2.1.6. Створення комфортного та безпечного життєвого середовища в територіальних громадах	++	++	+	+	+
2.1.7. Відшкодування з обласного бюджету відсотків за кредитами, залученими на впровадження енергозберігаючих матеріалів та обладнання в житловому секторі	++	++	+	++	+
2.2.1. Сприяння залученню та впровадженню програм міжнародної технічної допомоги, поглибленню співпраці з міжнародними донорами	0	0	0	0	0
2.2.2. Підтримка самозайнятості сільського населення Рівненської області	0	0	0	0	0
2.2.4. Стале управління водними ресурсами: шлях до відродження Західної України та Східної Польщі					
Стратегічна ціль 3. Розвиток людського капіталу					
3.1.1. Розбудова мережі закладів освіти	+	+	+	+	0
3.1.1. Розширення мережі Обласного ліцею з посиленою військово-фізичною підготовкою в м. Острог імені Костянтина Івановича Острозького Рівненської обласної ради	0	0	0	0	0
3.1.1. Створення освітньої платформи для розвитку та підтримки територіальних громад	0	0	0	0	0
3.1.1. Простір моделювання та прототипування інноваційних продуктів	0	0	0	0	0
3.1.1. Створення освітньої платформи для розвитку та підтримки територіальних громад	+	+	+	0	0
3.1.1. Простір моделювання та прототипування інноваційних продуктів	0	0	0	0	0

Заходи проєкту Плану заходів на 2025-2027 роки із реалізації Стратегії розвитку Рівненської області на період до 2027 року	Стратегічні цілі Державної екологічної політики				
	Формування в суспільстві екологічних цінностей і засад сталого споживання та виробництва	Забезпечення сталого розвитку природно-ресурсного потенціалу України	Забезпечення інтеграції екологічної політики у процес прийняття рішень щодо соціально-економічного розвитку України	Зниження екологічних ризиків з метою мінімізації їх впливу на екосистеми, соціально-економічний розвиток та здоров'я населення	Удосконалення та розвиток державної системи природоохоронного управління
3.1.2.Розвиток сімейних та інших форм альтернативного догляду дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування	0	0	0	0	0
3.1.3.Розвиток системи підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації зареєстрованих безробітних, внутрішньо переміщених осіб, Захисників та Захисниць України, дорослого населення та учнівської молоді	0	0	0	0	0
3.1.3. Створення навчально-практичних центрів на базі закладів професійної (професійно-технічної), фахової передвищої освіти	0	0	0	0	0
3.2.1.Ветеранський хаб для ветеранів та членів їх сімей	+	+	+	+	0
3.2.1.Розвиток учнівського підприємництва через інтеграцію практичних навичок у навчальний процес	+	+	+	+	0
3.2.1.Ветеранський хаб для ветеранів та членів їх сімей	+	+	+	+	+
3.2.1.Впровадження соціальної послуги «соціальна адаптація ветеранів війни та членів їх сімей» на базі комунального закладу «Рівненський обласний центр комплексної реабілітації» Рівненської обласної ради	+	+	+	+	0
3.2.1.Проведення таборів фізкультурно-спортивної та психологічної реабілітації ветеранів війни, членів їх сімей та членів сімей загиблих (померлих) Захисників і Захисниць України	0	0	0	0	0
3.2.1.Ветеранський хаб для ветеранів та членів їх сімей	0	0	0	0	0
3.2.1.Впровадження соціальної послуги «соціальна адаптація ветеранів війни та членів їх сімей» на базі комунального закладу «Рівненський обласний центр	0	0	0	0	0

Звіт про стратегічну екологічну оцінку проєкту плану заходів на 2025 - 2027 роки із реалізації Стратегії розвитку Рівненської області на період до 2027 року

комплексної реабілітації» Рівненської обласної ради					
3.2.1.Проведення таборів фізкультурно-спортивної та психологічної реабілітації ветеранів війни, членів їх сімей та членів сімей загиблих (померлих) Захисників і Захисниць України	0	0	0	0	0
3.2.2.Інвентаризація само-заліснених земель та земель лісгосподарського призначення Рівненської області					

Узгоджені +, сильна узгодженість ++, нейтральні 0, неузгоджені –, суперечать одна одній —

Джерело: власні напрацювання

- Конвенція про охорону дикої флори і фауни та природних середовищ існування в Європі (Бернська конвенція) (Берн, 1979 р.);
- Конвенція про збереження мігруючих видів диких тварин (Бонн, 1979 р.);
- Угода про збереження кажанів в Європі (1991 р.);
- Угода про збереження афроєвразійських мігруючих водно-болотних птахів (1995 р.);
- Рамкова конвенція ООН про зміну клімату (ратифікована Україною 29.10.1996);
- Конвенція про охорону та використання транскордонних водотоків та міжнародних озер (Гельсінкі, 1992), що є чинною в Україні з 01.07.1999 та інші.

Проекти Плану заходів з реалізації Стратегії не суперечать положенням документа Європейської Комісії «Формування стійкої до клімату Європи – нова стратегія ЄС щодо адаптації до зміни клімату».

Проекти Плану заходів з реалізації Стратегії не суперечать зобов'язанням у сфері охорони довкілля, у т.ч. пов'язаним із запобіганням негативному впливу на здоров'я населення та визначеним ЗУ «Про Основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2030 року» від 28 лютого 2019 року № 2697-VIII, який регламентує цілескерованість державної політики у сфері екології на досягнення доброго стану довкілля шляхом запровадження екосистемного підходу до всіх напрямів соціально-економічного розвитку України з метою забезпечення конституційного права кожного громадянина України на чисте та безпечне довкілля, впровадження збалансованого природокористування і збереження та відновлення природних екосистем.

В зв'язку з тим, що Проекти Плану заходів з реалізації Стратегії розроблені в період, що характеризується:

- посиленням проявів глобальної зміни клімату і негативних наслідків для ряду секторів економіки і сфер життєдіяльності людини;
- необхідністю виконання завдань, що відповідають стратегічному курсу держави для набуття повноправного членства України в Європейському Союзі;
- необхідністю врахування цілей державної кліматичної політики у програмах комплексного відновлення та подолання наслідків збройної агресії російської федерації проти України та ін. документів державного та/або місцевого планування, що регулюють питання відновлення України та подолання наслідків збройної агресії рф проти України;
- необхідністю вдосконалення законодавства у сфері зміни клімату;
- низьким рівнем координації дій та інституційної спроможності органів державної влади щодо крос-секторального планування і проведення дій з реалізації державної кліматичної політики;

Звіт про стратегічну екологічну оцінку проєкту плану заходів на 2025 - 2027 роки із реалізації Стратегії розвитку Рівненської області на період до 2027 року

- неузгодженістю законодавчих та інших нормативно-правових актів у соціально-економічних сферах із цілями та завданнями політики у сфері зміни клімату;
- відсутністю системного підходу до створення наукового підґрунтя для формування та реалізації державної кліматичної політики та діяльності у сфері зміни клімату;
- низьким рівнем поінформованості громадянського суспільства, бізнесу, центральних і місцевих органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування з проблемами зміни клімату та перевагами низьковуглецевого розвитку держави;
- необхідністю створення фінансового та економічного механізму запровадження заходів, спрямованих на пом'якшення зміни клімату,

проект Стратегії узгоджений із Стратегією формування та реалізації державної політики у сфері зміни клімату на період до 2035 року, схваленою Розпорядженням КМУ від 30 травня 2024 р. № 483-р, та Операційним планом заходів з реалізації у 2024-2026 роках Стратегії формування та реалізації державної політики у сфері зміни клімату на період до 2035 року, затвердженим Розпорядженням КМУ від 30 травня 2024 р. № 483-р, мета якої – через досягнення її стратегічних цілей:

1. Зміцнення правових та організаційних засад державної кліматичної політики;
2. Пом'якшення зміни клімату та забезпечення соціально справедливого та економічно ефективного переходу до низьковуглецевого розвитку держави;
3. Адаптація до зміни клімату, підвищення опірності та зниження ризиків, пов'язаних із зміною клімату

створити організаційні і правові засади формування та реалізації державної політики у сфері зміни клімату для досягнення сталого розвитку та забезпечення ефективного переходу до низьковуглецевого розвитку держави за умови економічної, енергетичної, продовольчої та екологічної безпеки, підвищення рівня добробуту громадян, зменшення впливів та наслідків зміни клімату та для врахування цілей державної кліматичної політики під час повоєнної відбудови України.

Водночас Проекти Плану заходів з реалізації Стратегії також узгоджується або не суперечать Водній стратегії України на період до 2050 року (схваленої Розпорядженням КМУ від 09.11.20р. №1134-р), стратегічними цілями якої є:

1. Забезпечення рівного доступу до якісної і безпечної для здоров'я людини питної води і належних санітарно-профілактичних заходів;
2. Поліпшення якісного стану водних об'єктів шляхом досягнення та підтримання «доброго» екологічного та хімічного стану масивів поверхневих вод, екологічного потенціалу штучних або істотно змінених масивів поверхневих вод, кількісного та хімічного стану масивів підземних вод;
3. Забезпечення необхідної кількості водних ресурсів для відновлення та оздоровлення водних екосистем і досягнення стійкого водозабору та водопостачання;
4. Скорочення зростаючих ризиків нестачі води та надлишку води;
5. Запровадження інтегрованого управління водними ресурсами за басейновим принципом та принципів Організації економічного співробітництва та розвитку (далі - ОЕСР) щодо водного врядування в районах річкових басейнів, у прибережних і морських водах.

Проекти Плану заходів з реалізації Стратегії розвитку Рівненської області на період до 2027 року зорієнтовані також на забезпечення реалізації завдань Стратегії зрошення та дренажу в Україні на період до 2030 року (схваленої Розпорядженням КМУ від 14.09.2019 №688-р), яка включає наступні завдання:

1. Нарощення потенціалу зрошення та дренажу;
2. Модернізація міжгосподарських мереж;

3. Модернізація внутрішньогосподарських зрошувальних систем, яка передбачає модернізацію працюючих систем та відновлення працездатності пошкоджених, що не втратили свій ресурс;

4. Будівництво нових внутрішньогосподарських зрошувальних систем на міжгосподарських зрошувальних системах;

5. Відновлення дренажних систем у зоні осушення;

6. Модернізація працюючих дренажних систем;

7. Модернізація непрацюючих дренажних систем;

8. Відновлення дренажних систем у зоні зрошення.

Проекти Плану заходів з реалізації Стратегії розвитку Рівненської області на період до 2027 р. зорієнтовані також на забезпечення реалізації стратегічних цілей Державної стратегії управління лісами України на період до 2035 р. (схваленої Розпорядженням КМУ від 29.12.2021 №1777-р), яка визначає наступні стратегічні цілі:

1. Ефективне управління лісами;
2. Забезпечення екологічної стійкості;
3. Забезпечення вагомого внеску лісів в розвиток економіки;
4. Рекреація та відкрите суспільство;
5. Дослідження та освіта.

Водночас орієнтація Проєктів Плану заходів з реалізації Стратегії розвитку Рівненської області на період до 2027 року на підвищення енергоефективності громади відповідає засадам Енергетичної стратегії України до 2050 року (схваленої Розпорядженням КМУ від 21.04.2023 №373-р).

Також Проєкти Плану заходів з реалізації Стратегії розвитку Рівненської області на період до 2027 року узгоджується із основними засадами Національного плану дій з охорони навколишнього природного середовища на період до 2025 року (затвердженого Розпорядженням КМУ від 21.04.2021 №443-р), ЗУ «Про охорону навколишнього природного середовища» від 25.06.1991 №1264-XII, «Про охорону атмосферного повітря» від 16.10.1992 №2707-XII, «Про управління відходами» від 20.06.2022 №2320-IX, Водному кодексу України (від 06.06.95 №213/95-ВР).

Тому Проєкти Плану заходів з реалізації Стратегії відповідають:

- пріоритетності вимог екологічної безпеки, обов'язковості додержання екологічних стандартів, нормативів та лімітів використання природних ресурсів;
- природоохоронним заходам, що гарантують екологічну безпеку середовища для життя і здоров'я людей, а також запобіжному характеру заходів щодо охорони довкілля;
- проектним спрямуванням на збереження просторової та видової різноманітності і цілісності природних об'єктів і комплексів;
- підвищенню комфортності сформованої інфраструктури за рахунок її реконструкції, відновлення і модернізації;
- вдосконаленню системи управління відходами, в т.ч. роздільного збору ПВ;
- забезпеченню загальної доступності Проєктів Плану заходів з реалізації Стратегії, а також самого звіту про СЕО відповідно до вимог ЗУ «Про доступ публічної інформації» і «Про стратегічну екологічну оцінку» шляхом розміщення на офіційному веб-сайті органу державної виконавчої влади та в Єдиному реєстрі СЕО.

Враховуючи результати аналізу, можна зробити висновок, що Проєкти Плану заходів з реалізації Стратегії відповідають встановленим на національному рівні цілям екологічної політики, враховують більшість з них і спрямовані на їх виконання.

6. Опис наслідків для довкілля, зокрема для здоров'я населення, у тому числі вторинних, кумулятивних, синергічних, коротко-, середньо- та довгострокових (1, 3-5 та 10-15 років відповідно, а за необхідності – 50-100 років), постійних і тимчасових, позитивних і негативних наслідків

Антропогенними чинниками змін в області є стан житлово-комунального господарства, хімічної промисловості, енергетики й транспорту, наявність потенційно небезпечних підприємств, нераціональне лісокористування. Активізація транскордонного співробітництва призвела до збільшення потоків транзитного автотранспорту, що став додатковим джерелом забруднення атмосфери.

Згідно даних Світового центру геоінформатики значення індикаторів усіх загроз екологічного характеру щодо якості повітря, питної води, техногенного навантаження на довкілля і внеску в зміну клімату для Рівненської області не були критичними у порівнянні з країною в цілому. Серед регіонів Західноукраїнського макрорайону Рівненська область характеризується відносно високим значенням показника загрози «Забруднення довкілля (атмосферного повітря та поверхневих водних об'єктів)».

В результаті SEO проєкту Плану заходів Стратегії сформовано Рейтинг її екологічних проблем як один з кроків визначення сфери охоплення SEO (табл. 6.1).

Таблиця 6.1. Ключові екологічні проблеми Рівненської області

№ (рейтинг)	Проблеми
1	Радіоактивне забруднення Сарненського, Вараського та півдня Рівненського районів області внаслідок Чорнобильської катастрофи
2	Території області на відстані 30 км до кордонів з білоруссю високо ризиковані для економічного використання внаслідок замінування і будівництва фортифікаційних споруд.
3	Забруднення поверхневих вод скидами стічних вод житлово-комунальних, промислових підприємств та сільським господарством, основними чинником якого є неефективна робота очисних споруд.
4	Забруднення навколишнього природного середовища відходами виробництва і споживання
5	Винищування лісів
6	Пошкодження лісових ресурсів і ґрунтів внаслідок несанкціонованого видобутку бурштину-сирцю в північній частині області
7	Забруднення атмосфери викидами промислових підприємств та автотранспорту
8	Порушення гідрологічного та гідрохімічного режиму малих річок області
9	Невинесення в природу і відсутність картографічних матеріалів водоохоронних зон та прибережних захисних смуг водних об'єктів області
10	Низька якість питної води в сільських населених пунктах області через відсутність систем централізованого водопостачання
11	Підтоплення населених пунктів і територій, у тому числі за рахунок високого рівня ґрунтових вод
12	Застарілі технології виробництва та обладнання, висока енергоємність та матеріаломісткість
13	Низький рівень екологічної культури бізнесу та населення
14	Недосконалість системи моніторингу довкілля
15	Недостатнє фінансування природоохоронних заходів
16	Слабкі важелі впливу органів місцевого самоврядування на процеси охорони довкілля та раціонального використання природних ресурсів
17	Недостатнє забезпечення збереження природно-заповідного фонду
18	Невиконання необхідних обсягів рекультивації земель
19	Зниження підземних вод в Рівненському районі через зону впливу Горбаківського водозабору
20	Місця зберігання залишків непридатних до використання пестицидів в області

Джерело: власні напрацювання

Серед перших за рейтингом ключових екологічних проблем області:

1.Рівненщина залишається однією з найбільш постраждалих від наслідків Чорнобильської катастрофи. Радіацією уражено понад 11 тис. км² території або 56% загальної площі області. Радіаційно забруднені сільськогосподарські угіддя займають 290 тис. га (31% загальної площі), лісові масиви - 654 тис. га (82% площі лісів області).

Території трьох районів зазнали забруднення внаслідок аварії на ЧАЕС. Згідно з експертними висновками про радіологічний стан населених пунктів 183 населені пункти Вараського, Сарненського та півдня Рівненського районів області залишаються у зонах радіоактивного забруднення.

Після катастрофи на ЧАЕС поширення захворювань в забруднених радіонуклідами районах зростає, особливо ендокринологічних захворювань та хвороб крові.

Значні частини території області знаходяться у межах 30-ти кілометрових зон спостереження Рівненської та Хмельницької АЕС.

У разі аварії на Рівненській АЕС з викидом радіоактивних речовин забруднення можуть зазнати 63 населені пункти області із загальною чисельністю населення 100,8 тис. осіб.

Понад 20 відсотків південно-східної частини області відноситься до 30-кілометрової зони Хмельницької АЕС. У разі виникнення радіаційної аварії на Хмельницькій АЕС радіоактивного забруднення можуть зазнати 83 населені пункти області, в яких проживає 59,6 тис. осіб.

2. Території області на відстані 30 км до кордонів з білоруссю високо ризиковані для економічного використання внаслідок замінування і будівництва фортифікаційних споруд.

Частина територій області на відстані 30 км до кордонів з білоруссю стали високо ризикованими для економічного використання внаслідок замінування і будівництва фортифікаційних споруд і матимуть такий статус надовго після завершення військових дій.

3.Негативний вплив на поверхневі води області через неефективну роботу очисних споруд має житлово-комунальне господарство та промислові підприємства. Внаслідок тривалої експлуатації систем водопостачання і каналізації стан більшості водопровідно-каналізаційних мереж та споруд незадовільний, що сприяє скидам недостатньо очищених стічних вод. Як і у минулі роки погіршенню якості поверхневих вод сприяють скиди недостатньо очищених стічних вод комунальних підприємств області, які є найбільшими забруднювачами поверхневих вод, зокрема, в містах Вараш, Острог, Костопіль, Сарни, Березне, Радивилів, Корець та селища Володимирець, Рокитне, Зарічне, Демидівка.

4.Все більшої гостроти набуває забруднення навколишнього природного середовища відходами виробництва і споживання. Нараховується понад 1000 підприємств, установ і організацій, виробнича діяльність яких пов'язана з утворенням промислових та побутових відходів.

Застарілі технології виробництва та обладнання, висока енергоємність та матеріалоємність економіки області спричиняють утворення значної кількості техногенних відходів. Для регіону, як і в цілому для України, притаманний низький рівень утилізації відходів, що спричиняє значні обсяги їх видалення та розміщення в різних поверхневих сховищах, на полігонах.

У населених пунктах області низькими темпами запроваджується роздільне збирання побутових відходів.

Недостатній рівень фінансування стримує ефективне використання побутових відходів як енергоресурсу, впровадження роздільного збирання побутових відходів, комплексну переробку та утилізацію їх ресурсоцінних компонентів, впровадження новітніх технологій в сфері поводження з відходами.

5.Винищування лісів. Лісові ресурси області розміщені нерівномірно, в основному зосереджені в її північній частині.

Основними факторами, що несуть загрозу для лісів області є:

- випалювання сухої рослинності у весняний період, що призводить до виникнення пожеж у лісах;
- всихання соснових лісів;
- самовільні рубки.

Виснажлива експлуатація лісів зумовила зменшення лісистості, зміни породного складу, вікової структури, зменшення запасів лісів, зниження багатьох корисних функцій лісів, у тому числі їх біологічної стійкості. Тривалі порушення лісокористування породило низку екологічних проблем краю – хвороби дерев, вітровали, буреломи, механічне пошкодження цінних порід (явір, бук, модрина), що знижує сортність насаджень. Прояв ерозійних процесів призводить до порушення гідрологічного режиму річок, деградації ґрунтів, порушення наступного лісовідтворення тощо.

6. Пошкодження лісових ресурсів і ґрунтів внаслідок несанкціонованого видобутку бурштину-сирцю в північній частині області. На сьогодні так і не вирішена «бурштинова проблема». Десятки років в Україні говорять про необхідність легалізації видобутку бурштину, але відповідний закон досі не ухвалено.

Необхідно припинити варварський видобуток бурштину, адже внаслідок неконтрольованого його видобутку стрімко знищуються лісові насадження та надра, для відновлення яких знадобляться десятиліття. «Там є такі землі, де вже взагалі не можна проводити жодного видобутку, навіть легального, а не те що нелегального, оскільки біорізноманіття в таких лісах з'явиться тепер не раніше, ніж за сто років».

В лісі, де вже побували бурштинокопачі, через кілька років всихають всі дерева, бо гідрологічний режим порушений ямами та помпами. Проблеми є і у тварин, які потрапляють в ями і не можуть звідти вибратись. Дуже часто бурштин добувають на цінних природних територіях. Коли добувають бурштин, копачі не зважають на режим територій, що призводить до неможливості існування багатьох рідкісних видів тварин з Червоної книги, які не люблять, коли їх турбує людина. Наприклад, рись чи чорний лелека.

Пошкодження лісу під час добування бурштину відбувається через те, що бурштинове каміння вимивається мотопомпами, що призводить до руйнування дренажних каналів підземних вод. «Це призводить до катастрофічних наслідків. Це повне знищення можливості циркуляції підземних вод і як наслідок мікрокліматичні зміни в цих регіонах».

Через відсутність контролю з боку держави геолого-розвідувальні роботи покладів бурштину не ведуться, а територію, де є ймовірні запаси цього мінералу, хаотично переривають нелегальні копачі.

7. Причини забруднення атмосфери - використання технологій, велика частка яких не відповідає сучасним екологічним вимогам, із значною часткою морально застарілого і фізично зношеного устаткування, невиконання у встановлені терміни атмосферно-захисних заходів щодо зниження шкідливих викидів, низький рівень експлуатації пилогазоочисних споруд.

За оцінкою ступеня забрудненості атмосферного повітря загальний рівень забруднення оцінюється як підвищений.

8. Порушення гідрологічного та гідрохімічного режимів малих річок області, основними причинами порушення яких є природний і антропогенний фактори. Основними природними факторами, які зумовлюють паводки в області, є:

- складна гідрометеорологічна ситуація (інтенсивні тривалі дощі по всій площі водозбору річкової мережі);
- геологічні та гідрологічні умови, які приводять до формування зсувів, обвалів та селей;

Звіт про стратегічну екологічну оцінку проєкту плану заходів на 2025 - 2027 роки із реалізації Стратегії розвитку Рівненської області на період до 2027 року

- надзвичайно сприятливі умови для швидкого стікання води (значна крутизна схилів, близьке залягання водонепроникних гірських порід).

Основні антропогенні фактори, що зумовлюють паводки в області:

- недостатня пропускна здатність річок;
- зарегульованість річкової мережі;
- забудова заплавлених земель;
- безсистемна вирубка лісів;
- захащення русел річок, розорювання прибережних захисних смуг.

При цьому за умови реалізації оптимістичного сценарія розвитку область активно використовує можливості в умовах припинення військових дій на вигідних для України умовах проведення необхідних для інтеграції в ЄС внутрішніх реформ, інтенсифікації залучення інвестицій, масштабної ресурсної підтримки в рамках програми ЄС «Підтримка України».

Впровадження комплексу реформ у сфері дерегуляції, податкового та митного законодавства, захисту прав інвесторів, стимулювання інноваційно-інвестиційної діяльності у поєднанні із системною роботою органів влади області щодо забезпечення інвестиційної привабливості регіону, створення на Рівненщині сприятливих умов для започаткування та ведення бізнесу, дасть можливість залучити в область значні обсяги інвестицій та суттєво підвищити ділову активність.

Це сприятиме забезпеченню інноваційного сценарію розвитку господарського комплексу – зростанню питомої ваги високотехнологічних інноваційних галузей: деревообробки та виробництва меблів, машинобудування, харчової промисловості. Проводитиметься технологічна модернізація ряду підприємств з виробництва будматеріалів та скловиробів, текстильної промисловості, машинобудування, продукція яких реалізується на європейських ринках.

Нові високотехнологічні виробництва створюватимуться в сільському господарстві, транспорті, зв'язку, IT-секторі, торгівлі. Розвиватиметься зайнятість в третинному секторі (індивідуальні креативні, публічні й цифрові проєкти).

Так як Рівненщина має недостатні потужності для переробки та довгострокового зберігання сільськогосподарської продукції, ця слабка сторона може бути нівельована за рахунок нарощення інвестицій після завершення військових дій, а також додаткових стимулів від зростання світового попиту на продукти харчування.

Зростання світового попиту на продукцію сільського господарства та харчової промисловості стимулюватиме виробників підвищувати якість продукції та у подальшому впроваджувати стандарти Європейського Союзу до виготовленої в Україні продукції.

За рахунок прогнозованого розширення можливостей грантового фінансування потенційно може бути зменшений вплив таких слабких сторін, як: низький рівень розвитку виробничої кооперації суб'єктів МСБ, особливо у сільській місцевості.

Відновлення та розвиток інженерно-транспортної інфраструктури в рамках відповідних програм може мати позитивний вплив на Рівненщину, однією зі слабких сторін якої є низька якість автомобільних доріг загального користування державного та місцевого значення.

Екологічна ситуація на території області залишатиметься задовільною.

Проект Плану заходів з реалізації Стратегії розвитку Рівненської області на період до 2027 року спрямований на забезпечення комфортних і безпечних умов для життя населення області, має зменшити негативний вплив на довкілля і здоров'я населення.

Поступово покращуватиметься інфраструктура територіальних громад, що підвищить якість життя населення області.

За цим сценарієм, починаючи з 2025 року, передбачається динамічне зростання:

- валового регіонального продукту - на 3-5 відсотків щороку;
- обсягу промислового виробництва - понад 6 відсотків щороку;
- валової продукції сільського господарства - на 5 відсотків щороку;
- обсягу капітальних інвестицій - на 15 відсотків щороку;
- обсягу експорту товарів - на 5-6 відсотків щороку;
- середньомісячної заробітної плати - понад 10 відсотків щороку.

Пріоритетами регіонального розвитку на період до 2027 року має бути відновлення та розвиток інфраструктури на принципах прозорості, підзвітності, сталості, інклюзивності, енергоефективності, адаптації до зміни клімату, стійкості до безпекових загроз та економічної доцільності; відновлення балансу екосистем, постраждалих внаслідок збройної агресії російської федерації.

В разі прийняття проекту Плану заходів з реалізації Стратегії характеристики стану довкілля, умови життєдіяльності населення та стану його здоров'я у короткостроковому періоді не зміняться. Проте в середньо- і довгостроковій перспективі після реалізації проекту Плану заходів з реалізації Стратегії очікується покращення умов життєдіяльності та стану здоров'я мешканців області.

Відтак реалізація проекту Плану заходів з реалізації Стратегії розвитку Рівненської області на період до 2027 року не супроводжуватиметься негативним впливом на навколишнє природне середовище. Водночас реалізація більшості проектів Плану заходів з реалізації Стратегії має сприяти позитивному впливу на довкілля в області.

Окремі проекти можуть чинити і триваліший (середньо- і довгостроковий) негативний вплив на компоненти довкілля – ґрунти, поверхневі води, біорізноманіття, природоохоронні території. Зокрема такі проекти пов'язані з формуванням безпечного середовища. Проте, з огляду на воєнну агресію РФ проти України, це вимушені заходи, які дозволять уберегти територію України та життя і здоров'я населення.

На території Рівненської обл. за умови дотримання захисних і охоронних заходів, що відповідають чинним нормативним вимогам, можливість виникнення кумулятивного впливу, який супроводжується негативними екологічними наслідками та понаднормативними викидами в атмосферне повітря, воду та ґрунти забруднюючих речовин, не очікується.

Зміна клімату і мікроклімату в результаті реалізації проекту Плану заходів з реалізації Стратегії не очікується, оскільки відсутні причини, які спричиняють до їх зміни, а стратегічні цілі направлені на покращення екологічної ситуації.

Особливості кліматичних умов, які сприяють зростанню інтенсивності впливів планованої діяльності на навколишнє середовище, також відсутні.

Відтак настання синергічних наслідків також не очікується.

В результаті реалізації проекту Плану заходів з реалізації Стратегії стан довкілля та умови життєдіяльності населення, стан його здоров'я на територіях, які ймовірно зазнають впливу, не погіршиться, а, можливо зміниться в кращу сторону, з огляду на врахування екологічної складової в соціальному та економічному аспектах розвитку області.

Ймовірність того, що проект Плану заходів з реалізації Стратегії спричинить до таких можливих впливів на довкілля або здоров'я людей, які самі будуть незначними, але в сукупності матимуть значний сумарний (кумулятивний) негативний вплив – відсутня.

Відтак, реалізація проекту Плану заходів з реалізації Стратегії не супроводжуватиметься появою нових негативних наслідків для довкілля. Водночас реалізація усіх проектів Плану заходів з реалізації Стратегії сприятиме покращенню екологічної ситуації в Рівненській області.

7. Заходи, що передбачається вжити для запобігання, зменшення та пом'якшення негативних наслідків виконання проєкту документа державного планування

Реалізація проєкту Плану заходів передбачає виконання заходів та проєктів, пов'язаних з будівництвом, реконструкцією, енергозбереженням та раціональним використанням природних ресурсів, виконання яких - невід'ємна складова при створенні сприятливого в екологічному відношенні життєвого середовища. Проте під час виконання запланованих заходів та проєктів можливе виникнення деяких негативних наслідків.

Серед заходів проєкту Плану заходів не передбачені такі, які могли б напряду спричиняти значний негативний вплив на довкілля. З тим, серед проєктів є такі, реалізації яким варто приділити більшу увагу з точки зору врахування екологічних вимог і критеріїв.

Рекомендації щодо реалізації окремих проєктів у найбільш екологічно дружній спосіб, щоб не допустити негативного впливу на довкілля, наведені в таблиці 7.1.

Таблиця 7.1. Рекомендації щодо реалізації окремих заходів проєкту Плану заходів на 2025 – 2027 роки із реалізації Стратегії розвитку Рівненської області на період до 2027 року

Завдання/заходи	Рекомендації щодо реалізації
Стратегічна ціль 1. Розвиток конкурентної економіки	
1.1.1. Сприяння у розбудові та розвитку деревообробного та меблевого кластеру. Розвиток переробної промисловості в області в частині виробництва харчових продуктів шляхом розширення потужностей з поглибленої переробки сільськогосподарської продукції.	Розвиток деревообробної промисловості, виробництва продуктів харчування, поглибленої переробки сільськогосподарської продукції, перевезення передбачає підвищений контроль негативного впливу на довкілля, а при розвитку високотехнологічного органічного сільського господарства необхідне виконання зворотнього завдання – недопущення негативного впливу забруднених компонентів навколишнього середовища на процес вирощування органічної продукції.
1.1.2. Сприяння розвитку органічного ягідництва та садівництва.	Необхідно не допускати використання швидкісної сільськогосподарської техніки, нормувати використання хімічних засобів захисту рослин, не допускаючи повторного накопичення пестицидів на території сільськогосподарських угідь.
1.1.3. Підтримка малого і середнього підприємництва Рівненської області, які залучені до виготовлення товарів оборонного призначення.	В зв'язку зі спрощенням на даний час процедур дозвільного характеру для підприємців, необхідно досягти виконання цього компоненту не за рахунок зменшення контролю за дотриманням підприємцями екологічних норм і стандартів. Для таких організацій необхідно передбачити врахування ними екологічних питань під час поточної діяльності. Зокрема, щоб: 1) такі заклади працювали на засадах «зеленого офісу», 2) до переліку супроводжуючих послуг, що будуть ними надаватися, включити консультування зі зменшення впливу на довкілля від веденої діяльності, 3) під час відбору реципієнтів пріоритет мають мати екологічно-дружні суб'єкти. Особливо важливо орієнтуватися при післявоєнному відновленні економіки виключно на сучасні еколого-безпечні технології
1.1.1. Сприяння залученню інвестицій у виробництва з високою доданою вартістю та експортоорієнтовані галузі. Сприяння інноваціям та розвитку технологічного бізнесу.	Підготовка інвестиційних продуктів та сприяння залученню інвестицій, чому в цілому присвячена операційна ціль 1.3, має відбуватись із врахуванням можливостей щодо залучення інвестицій до екологічно дружніх видів підприємницької діяльності (діяльність, пов'язана з виробництвом та реалізацією екологічних товарів та послуг, під час виробництва та надання яких застосовуються екологічно-конструктивні методи та технології). Підготовку інвестиційних продуктів доцільно проводити з наданням переваги екологічно безпечним проєктам, а також з врахуванням

	можливих негативних наслідків від початку ведення відповідної економічної діяльності.
Стратегічна ціль 2. Збалансований розвиток територій області	
2.1.4. Розроблення комплексних планів просторового розвитку територій територіальних громад, у т.ч. генеральних планів населених пунктів, детальних планів територій.	При виконанні даного завдання особливу увагу необхідно приділити дотриманню екологічних вимог під час розробки містобудівної документації населених пунктів.
2.1.7. Модернізація систем водопостачання та водовідведення у м.Рівне Будівництво водопроводу з підключенням до централизованого водопостачання в мікрорайоні «Тинне» у м. Рівному (I черга) Стале управління водними ресурсами: шлях до відродження Західної України та Східної Польщі.	Під час поліпшення послуг з водопостачання і водовідведення, які відносяться до комунальних, у сільській місцевості рекомендується всебічно контролювати і не допускати збільшення навантаження на підземні і поверхневі водні ресурси. Необхідно забезпечити дотримання санітарно-гігієнічних вимог до якості води, що використовується для потреб питного водопостачання та приготування їжі сільським населенням, та для стічних вод, що відводяться з населених пунктів. Для водовідведення необхідно забезпечити впровадження сучасних механізмів очистки стічних вод, запобігти скиданню недостатньо очищених стічних вод у водні об'єкти та не допустити збільшення навантаження на існуючі очисні споруди, які вичерпали свої потужності.

Джерело: власні напрацювання

Таблиця 7.1 відображає невичерпний перелік рекомендацій, які можна застосувати під час реалізації проєкту Плану заходів з реалізації Стратегії для поліпшення його екологічної збалансованості.

Так, для зменшення та пом'якшення можливих негативних наслідків виконання проєктів Плану заходів з реалізації Стратегії пропонується реалізація комплексу заходів в розрізі компонентів довкілля. Зокрема:

Атмосферне повітря і клімат. Для зменшення впливу викидів шкідливих речовин (у т.ч. генерованих автомобільним транспортом) в атмосферу на якість повітря та клімат, доцільно:

- створювати території зелених насаджень обабіч автошляхів при реалізації проєктів;
- стимулювати заходи з підвищення енергетичної ефективності і енергозбереження у всіх галузях економіки області при реалізації проєктів.

Водні ресурси. Для забезпечення екологічної безпеки водних ресурсів у громаді та запобігання потрапляння стічних вод домогосподарств та підприємств у ґрунт та поверхневі води необхідно:

здійснювати постійний моніторинг та контроль за дотриманням норм водоохоронного законодавства при реалізації проєктів.

Земельні ресурси. Для запобігання забрудненню ґрунтів та зниженню їхньої родючості слід:

- здійснювати рекультивацію земель сільськогосподарського призначення, які зазнали негативного екологічного впливу;
- проводити інженерно-технічні, агролісомеліораційні та ґрунтозахисні заходи;
- створювати лісові захисні насадження на еродованих землях, вздовж водних об'єктів та полезахисних смуг;
- вести громадський контроль за веденням лісового господарства на території громади;
- здійснювати масово-роз'яснювальну роботу для попередження підпалів сухою та незаконної вирубки лісів;

Звіт про стратегічну екологічну оцінку проєкту плану заходів на 2025 - 2027 роки із реалізації Стратегії розвитку Рівненської області на період до 2027 року

- здійснювати ліквідацію аварійних, фаутичних дерев та сухою;
- проводити висадку саджанців дерев і квітів, розбивку клумб, квітників тощо в громадських місцях;
- очищувати території громади від борщівника Сосновського;
- своєчасно викошувати узбіччя, зони зелених насаджень, парків, скверів, місць загального користування.

Поводження з відходами. Для запобігання забрудненню території громади ПВ, у т.ч. появи несанкціонованих сміттєзвалищ, необхідно:

- регулярно провадити моніторинг появи стихійних сміттєзвалищ в місцях скупчення населення (громадські простори, осередки дозвілля та рекреації) та їх ліквідовувати;
- активізувати роботу комунальних підприємств з укладення договорів з домогосподарствами на вивезення ПВ;
- посилити просвітницьку діяльність щодо екологічної культури місцевих мешканців не лише серед дітей, але й серед осіб зрілого віку.

Окрім зазначеного, доцільно в перспективі налагодити співпрацю громадських організацій та органів місцевого самоврядування області з міжнародними організаціями та фондами, що співфінансують проєкти у сферах екології та охорони довкілля, залучити бізнес до реалізації місцевих екологічних програм і проєктів.

Структура заходів проєкту Плану заходів відповідає стратегії економічного зростання. При цьому недостатня увага приділена питанням збереження довкілля та зменшення антропогенного тиску на нього. Серед них: забруднення поверхневих вод, підтоплення земель та населених пунктів, поведінка з промисловими відходами та відходами I-III класів небезпеки, необхідність рекультивації порушених та деградованих земель тощо.

Переважає більшість рекомендацій експертів з проведення Стратегічної екологічної оцінки проєкту Плану заходів для запобігання, зменшення та пом'якшення негативних наслідків її виконання були враховані під час підготовки проєктів з реалізації оперативних цілей проєкту Стратегії. На всіх етапах реалізації проєкту Плану заходів заплановані рішення повинні здійснюватися у відповідності до норм і правил охорони навколишнього середовища і вимог екологічної безпеки, в тому числі Законів України «Основи законодавства України про охорону здоров'я», «Про охорону атмосферного повітря», «Про охорону навколишнього природного середовища», «Про природно-заповідний фонд України», «Про стратегічну екологічну оцінку», «Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення», «Про затвердження державних санітарних правил та норм захисту населення від впливу електромагнітного випромінювання», Водного кодексу України, Земельного кодексу України та інших законів, постанов та наказів.

Проєкт Плану заходів розроблений з урахуванням постанови Кабінету Міністрів України №816 від 4 серпня 2023 року «Деякі питання розроблення регіональних стратегій розвитку і планів заходів з їх реалізації та проведення моніторингу реалізації зазначених стратегій і планів заходів» (зі змінами).

Враховуючи результати аналізу, можна зробити висновок, що проєкт Плану заходів не суперечить цілям екологічної політики, встановленим на національному рівні, та головним пріоритетам регіонального рівня; враховують більшість з них і пропонують комплекс заходів, спрямованих на їх виконання.

8. Обґрунтування вибору виправданих альтернатив, що розглядалися, опис способу, в який здійснювалася стратегічна екологічна оцінка, у тому числі будь-які ускладнення (недостатність інформації та технічних засобів під час здійснення такої оцінки)

8.1. Методологія проведення стратегічної екологічної оцінки проєкту Палну заходів на 2025-2027 роки із реалізації Стратегії розвитку Рівненської області на період до 2027 р.

ЗУ «Про стратегічну екологічну оцінку» ухвалений 20 березня 2018 р. (Відомості Верховної Ради (ВВР), 2018, №16, ст. 138) є основою для проведення CEO проєкту Плану заходів з реалізації Стратегії розвитку Дубов'язівської селищної територіальної громади до 2027 р.

Законом визначено повноваження суб'єктів CEO, порядок проведення такої оцінки, транскордонні консультації та інформування про затвердження ДДП та моніторинг його виконання. Зокрема, чітко прописано етапи проведення CEO (стаття 9), а саме:

- 1) визначення обсягу CEO;
- 2) складання звіту про CEO;
- 3) проведення громадського обговорення та консультацій;
- 4) врахування звіту про CEO, результатів громадського обговорення та консультацій;
- 5) інформування про затвердження ДДП;
- 6) моніторинг наслідків виконання ДДП для довкілля, у тому числі для здоров'я населення.

Також закон визначає обсяг CEO (ст. 10) та дає характеристику звіту про CEO (ст. 11).

Методологія CEO проєкту Плану заходів з реалізації Стратегії розвитку Рівненської області на період до 2027 року включала шість етапів:

Етап 1 – підготовчий

Ухвалення рішення про проведення CEO. Рішення щодо проведення CEO було прийнято Рівненською обласною державною – Рівненською обласною воєнною адміністрацією.

Визначення кола органів влади, які братимуть участь у консультаціях. CEO передбачає необхідність проведення консультацій з природоохоронними органами та органами охорони здоров'я, для чого відповідно до Закону України «Про стратегічну екологічну оцінку» департаментам екології та природних ресурсів та охорони здоров'я Рівненської обласної державної адміністрації була забезпечена можливість надати зауваження та пропозиції до проєкту Стратегії розвитку Рівненської області та екологічного звіту з її CEO.

Визначення кола заінтересованих сторін і необхідного ступеня залучення громадськості до участі та консультацій. Відповідно до Протоколу про CEO для підвищення прозорості процесу CEO, забезпечення можливості виявлення потенційного конфлікту цінностей різних соціальних груп, які потенційно можуть постраждати від погіршення стану довкілля, і тих, для кого збереження довкілля - одне з основних видів діяльності (науковці, представники громадських екологічних організацій, освітяни), а також гарантії, що важливі для громадськості питання будуть розглянуті під час визначення сфери охоплення CEO, проєкт Стратегії та екологічний звіт з CEO були своєчасно доведені до їх відома.

Інформування громадськості. Вимоги щодо інформування громадськості сформульовані в ст. 5 «Конвенції про доступ до інформації, участь громадськості в процесі прийняття рішень та доступ до правосуддя з питань, що стосуються довкілля» (Орхуська конвенція). Інформування громадськості - важлива складова на всіх етапах CEO. На підготовчому етапі громадськість поінформовано про початок CEO.

Етап 2 - визначення сфери охоплення СЕО

Визначення ключових регіональних екологічних проблем. Для зосередження СЕО на тих складових довкілля, які важливі для громади, виконаний огляд її екологічних проблем. Для визначення пріоритетності екологічних проблем громади з'ясовано:

1) Які проблеми найдавніші та найбільш значущі в громаді?

2) Які зміни відбуваються в довкіллі?

3) Яка історія та витоки цих проблем? Визначені головні екологічні проблеми громади на основі наявних аналітичних матеріалів.

Рейтинг цих проблем визначений шляхом експертного оцінювання.

Визначення просторових і часових меж оцінки. Просторовий масштаб оцінки охоплює природні, соціально-економічні, культурні ресурси області та взаємозв'язки між ними, а також практику землекористування, на яку може потенційно вплинути будь-який з альтернативних сценаріїв, розроблених для області.

Проведення консультацій з природоохоронними органами та органами охорони здоров'я щодо того, яка інформація включається до екологічного звіту. Згідно ст. 8 Закону України «Про стратегічну екологічну оцінку» Департаментом економічного розвитку і торгівлі Рівненської обласної державної адміністрації було оприлюднено Заяву про визначення обсягу СЕО проєкту Плану заходів з реалізації Стратегії розвитку Рівненської області шляхом її спрямування до Єдиного реєстру стратегічної екологічної оцінки Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів України через Єдину екологічну платформу «ЕкоСистема».

Етап 3 - оцінка екологічної ситуації на території регіону

Збір та аналіз інформації про поточний стан складових довкілля, включаючи значення ключових екологічних показників. Визначені складові довкілля, на яких зосереджено увагу СЕО. Визначені ключові показники, які характеризують стан складових довкілля і дозволяють прийняти рішення, оцінити зміни у довкіллі, зосередивши увагу на тих параметрах, які реагуватимуть на зміни і створюватимуть зворотній зв'язок, а також тих, моніторинг яких ефективний. Зібрана інформація дозволяє оцінити поточний стан довкілля.

Проведення аналізу трендів стану довкілля. Основою для початку розробки документації з СЕО є якісна оцінка екологічних проблем розвитку області в минулому (з наголосом на головні тенденції та очікувані проблеми). Такий аналіз дозволяє оцінити альтернативи запропонованій стратегії розвитку області, обумовлені об'єктивними тенденціями зміни стану довкілля.

Етап 4 - проведення СЕО (оцінка запропонованих заходів щодо впливу на довкілля та відповідність національним цілям і екологічним програмам та планам громади)

Оцінка ступеню врахування національних цілей та екологічних програм і планів в проєктах Плану заходів з реалізації Стратегії. Оцінено ступінь врахування природоохоронних національних цілей та програм і планів громади в рамках запропонованої стратегії її розвитку. Для цього використано екологічне законодавство, стратегічні документи національної екологічної політики, документи державного планування та екологічні програми та плани області.

Визначення можливих чинників змін антропогенного та природного характеру. В області присутні як антропогенні, так і природні чинники змін, до яких відносять також управлінські дії. Зміни екологічної ситуації в області обумовлені синергетичною взаємодією економічних, адміністративних, демографічних і соціально-культурних чинників, а також рівнем розвитку промисловості, сільського господарства, науки і технологій. Чинниками змін в області є розширення та скорочення галузей економіки (енергетики, сільського господарства, переробної промисловості, лісового господарства тощо); зміна моделей міського та сільського розвитку; розширення або звуження взаємодії між органами державної влади, органами місцевого самоврядування, бізнесом і громадськими організаціями; зміни

чисельності населення в області; зміни у практиці землекористування тощо. Виокремлено чинники рівня області і чинники, пов'язані з національними, міжнародними та глобальними впливами. Чинники більш високого (надрегіонального) рівня пов'язані з національною політикою та міжнародними угодами, спрямованими на збалансований розвиток, збереження біорізноманіття, протидію зміні клімату.

Оцінка впливу проєкту Плану заходів Стратегії на складові довкілля. Для конкретних заходів і проєктів Плану заходів з реалізації Стратегії, що мають територіальну прив'язку, оцінено їх вплив на складові довкілля (на атмосферне повітря, воду, ґрунти, природні ресурси, флору і фауну). Для заходів і проєктів Плану заходів з реалізації Стратегії, для яких неможливо чітко визначити територіальну прив'язку, оцінка впливу проєктів Плану заходів з реалізації Стратегії ґрунтується на експертній оцінці. При цьому оцінені прямі, непрямі, другорядні, сукупні, синергетичні, короткотермінові, тимчасові та довготривалі впливи.

Оцінки впливу проєкту Плану заходів з реалізації Стратегії на стан здоров'я та добробут населення. Для конкретних заходів і проєктів Плану заходів з реалізації Стратегії, що мають територіальну прив'язку, оцінений їх вплив на стан здоров'я та добробут населення (небезпека для здоров'я населення, соціально-економічні наслідки, поведження з відходами, транспорт, розвиток інфраструктури, естетичні характеристики території, використання ландшафтів для рекреаційних цілей тощо). Для заходів і проєктів Плану заходів з реалізації Стратегії, для яких неможливо чітко визначити територіальну прив'язку, вплив проєктів Плану заходів з реалізації Стратегії ґрунтується на експертній оцінці експертів з SEO. При цьому оцінені прямі, непрямі, другорядні, сукупні, синергетичні, короткотермінові, тимчасові та довготривалі впливи.

Етап 5 - розробка документації з SEO та передача на затвердження

Підготовка екологічного звіту з SEO результатів реалізації проєкту Плану заходів. В екологічному звіті відображені всі етапи SEO. На основі проведеного аналізу результатів реалізації заходів проєкту Плану заходів визначені їх потенційні негативні впливи на довкілля та здоров'я населення.

Обговорення документації, збір і врахування пропозицій зацікавлених органів влади та громадськості. Для ознайомлення громадськості з результатами SEO та збору пропозицій зацікавлених органів влади та громадськості до заходів проєкту Плану заходів зацікавленим органам влади оприлюднено для оцінки правильності організації SEO та якості документації з SEO проєкт Плану заходів на 2025-2027 роки із реалізації Стратегії розвитку Рівненської області до 2027 року та звіт з її SEO.

Зміст звіту про SEO визначався змістом та характером пропозицій, сформованих у ході розроблення заходів проєкту Плану заходів на 2025-2027 роки із реалізації Стратегії розвитку Рівненської області на період до 2027 року з урахуванням сучасних знань і методів оцінювання.

З огляду на стратегічний характер такого виду ДДП як Звіт про SEO проєкту Плану заходів, ключове значення у його виконанні мали методи стратегічного аналізу. Насамперед, доречним виявилось застосування аналізу контексту стратегічного планування, що передбачає встановлення зв'язків з іншими документами державного планування. Відповідність пропозицій проєкту загальним цілям охорони довкілля та забезпечення безпечного для здоров'я населення середовища існування дозволило встановити застосування цільового аналізу при проведенні SEO.

Також проведено аналіз та оцінку ймовірних наслідків виконання цілей, як на окремі компоненти довкілля (ґрунти, поверхневі та підземні водні ресурси, атмосферне повітря, рослинний і тваринний світ), так і на комплексні умови території – стан довкілля, збереження біорізноманіття, раціональність використання наявних ресурсів, розвиток природних процесів, а також вплив на здоров'я населення.

Оцінка кумулятивних ефектів дозволила оцінити як сукупний (кумулятивний), так і накладений (синергічний) вплив минулих, поточних та проєктних чинників.

Для здійснення СЕО був обраний метод експертних оцінок, суть якого полягає у визначенні майбутнього на основі думок кваліфікованих спеціалістів-експертів, та метод екстраполяції, оскільки цей метод полягає в перенесенні встановленого характеру розвитку певної території чи процесу в майбутнє і ґрунтується на вивченні кількісних і якісних параметрів досліджуваного об'єкта за попередні роки, з подальшим логічним продовженням, окресленням тенденцій його розвитку.

При цьому здійснювалось:

- збір та аналіз інформації про поточний стан складових довкілля, включаючи значення ключових екологічних показників;
- визначення можливих чинників змін антропогенного та природного характеру;
- проведення оцінки потенційного впливу цілей на складові довкілля та на стан здоров'я й добробут населення.

В процесі аналізу стану навколишнього середовища були використані статистичні та офіційні дані обласних органів виконавчої влади, що реалізують державну політику у сферах охорони навколишнього природного середовища та охорони здоров'я. Окрім того, були проаналізовані доступні дані моніторингових спостережень, що здійснюються в рамках програм державного моніторингу навколишнього середовища на національному та регіональному рівнях.

Особливе значення для аналізу та моделювання просторового розвитку відіграють геопросторові дані, тобто дані з чіткою географічною прив'язкою. Більшість таких даних застарілі та зберігаються у паперовому форматі, що унеможлиблює їх застосування для виконання поточного аналізу та прогнозування розвитку області. Це стосується як інформації щодо природних умов та ресурсів, розвитку небезпечних природних процесів, так і структури землекористування та територій зі встановленим режимом використання (природоохоронні території, зони санітарної охорони, охоронні зони, санітарно-захисні зони тощо).

Участь громадськості - один з ключових принципів СЕО. Участь громадськості та інших зацікавлених сторін в СЕО - гарантія запобігання можливостям прийняття органами влади таких стратегічних рішень, які можуть обмежити екологічні права та інтереси громадян.

При проведенні СЕО проєкту Плану заходів з реалізації Стратегії розвитку Рівненської області на період до 2027 року участь громадськості забезпечена через оприлюднення проєкту Плану заходів з реалізації Стратегії з її Стратегічною екологічною оцінкою.

Розробка остаточного проєкту документації з СЕО та передача в Рівненську обласну державну – Рівненську обласну військову адміністрацію для розгляду та ухвалення. Розробники СЕО в разі необхідності забезпечують врахування в екологічному звіті з СЕО рекомендації зацікавлених органів влади та громадськості (громадських організацій). Невраховані рекомендації також відображаються в документації з СЕО з поясненням причин неврахування. Екологічний звіт, розроблений в процесі СЕО, передається Рівненській обласній державній – Рівненській обласній військовій адміністрації для розгляду та ухвалення в якості політики розвитку області.

Забезпечення доступу громадськості до розробленої документації. Розроблена документація з СЕО розміщується на веб-сайті Рівненської обласної державної – Рівненської обласної військової адміністрації поряд із проєктом Плану заходів з реалізації Стратегії розвитку Рівненської області на період до 2027 р.

Етап 6 - моніторинг фактичного впливу впровадження проєкту Стратегії на довкілля

Створення системи моніторингу та оцінки впливу проєкту Плану заходів на 2025-2027 роки із реалізації Стратегії на довкілля. Документація з СЕО містить пропозиції щодо організації системи моніторингу впливу впровадження проєкту Плану заходів із реалізації Стратегії на довкілля. Ця система враховує той факт, що планування розвитку області процес поступовий і залежить від розробки та схвалення проєкту Плану заходів з реалізації Стратегії, відбору проєктів і програм з її реалізації, моніторингу фактичного впливу та запуску

Звіт про стратегічну екологічну оцінку проекту плану заходів на 2025 - 2027 роки із реалізації Стратегії розвитку Рівненської області на період до 2027 року
нового циклу планування. CEO - складова всіх етапів планування. В зв'язку з цим хід реалізації проекту Плану заходів має контролюватися з врахуванням:

1) показників, які характеризують виконання природоохоронних заходів під час реалізації проекту Плану заходів з реалізації Стратегії;

2) результатів ОВД окремих проектів, які виконуватимуться в рамках проекту Плану заходів з реалізації Стратегії. Результати такого моніторингу необхідно враховувати під час оновлення проекту Плану заходів з реалізації Стратегії або підготовки нових стратегічних документів.

Утворення робочого органу з моніторингу впливу проекту Плану заходів з реалізації Стратегії на довкілля. Для моніторингу впливу проекту Плану заходів з реалізації Стратегії на довкілля має бути створений робочий орган, який може функціонувати у складі робочої групи з моніторингу виконання проекту Плану заходів з реалізації Стратегії. До його складу можуть увійти автори-виконавці та експерти з CEO, а також представники громадськості. Робочий орган з моніторингу має забезпечити доступ громадськості та органів влади до результатів моніторингу.

Таким чином проект Плану заходів на 2025-2027 роки із реалізації Стратегії розвитку Рівненської області до 2027 року розроблений на довгостроковий період і є плановим документом.

Оцінка ймовірних наслідків для довкілля від реалізації проекту Плану заходів вказує на те, що його реалізація негативно не вплине на стан атмосферного повітря, водних об'єктів, ситуацію з відходами, земельні ресурси, біорізноманіття, здоров'я населення.

Під час підготовки Звіту про CEO визначено доцільність і прийнятність планованої діяльності і обґрунтування економічних, технічних, організаційних, державно-правових та інших заходів щодо забезпечення безпеки довкілля.

У контексті CEO проекту Плану заходів розглядалися песимістичний, базовий та оптимістичний сценарії розвитку. За песимістичним сценарієм проект Плану заходів не затверджується та більшість зовнішніх загроз і багато внутрішніх проблем з високою ймовірністю погіршать існуючу екологічну ситуацію.

Натомість інші два сценарії можливого розвитку громади, - базовий та оптимістичний, які є описом послідовності подій від теперішнього до майбутнього стану розвитку громади, ґрунтуються на стримано-оптимістичних припущеннях розвитку.

Припущення базового сценарію зосереджені на частковому досягненні економічної спроможності, певному прогресі в розвитку інфраструктури та забезпеченні відносно стабільної якості життя в громаді.

Попри зниження економічної активності бізнесу, він все ж адаптується до поточних умов і поступово розвивається, створюючи нові робочі місця і зберігаючи наявні. Також реалізується потенціал створення кооперативу та розвитку екологічного рослинництва. У сфері інфраструктури спостерігається поступове покращення умов проживання мешканців. Незважаючи на обмежені ресурси, громада поступово модернізує свою інфраструктуру, покращує комунальні послуги і зберігає культурну та історичну спадщину. У сфері забезпечення якості життя та розвитку населення, значний прогрес досягнуто в освіті та наданні медичних послуг, що дозволяє посилювати сильні сторони громади, та підвищувати громадську свідомість та соціокультурну активність населення. Проте існують ризики, пов'язані зі старінням населення, депопуляцією та незадовільним ментальним станом мешканців, що вимагають уваги.

Тому у базовому сценарії, попри певні виклики, область демонструє здатність підтримувати стабільний рівень розвитку. Ресурси й зусилля спрямовуються не лише на збереження та відновлення наявного, але й на поступове впровадження нових ініціатив. Проте для цього важливо безперервно працювати над реалізацією найважливіших проектів.

Припущення оптимістичного сценарію зосереджені на досягненні високого рівня економічної спроможності, розвиненої інфраструктури та високих стандартів якості життя в області. Зростання інвестиційної привабливості та успішний розвиток підприємництва створять економічну

Звіт про стратегічну екологічну оцінку проєкту плану заходів на 2025 - 2027 роки із реалізації Стратегії розвитку Рівненської області на період до 2027 року

незалежність області, що призведе до значних економічних успіхів. Завдяки реалізації проєктів модернізації інфраструктури, включаючи вдосконалення комунальних мереж, будівництво нових об'єктів та покращення благоустрою, громада отримає сучасну та надійну інфраструктуру, що відповідає міжнародним стандартам. Одночасно, забезпечення високих стандартів якості життя через доступну освіту, ефективну медичну допомогу, розвинену спортивну інфраструктуру, розвинуту сферу управління відходами та адаптацію до зміни клімату покращить умови проживання мешканців, підвищить їхній комфорт і безпеку.

Реалізація цих цілей забезпечить стійкий розвиток області, підвищення кадрової та професійної спроможності, а також процвітання місцевого бізнесу. Крім того, ці досягнення зменшать відтік населення, сповільнять його старіння та зроблять громаду привабливішою для проживання, забезпечуючи її динамічний розвиток та зростання якості життя.

В інтересах ефективного розвитку області та підвищення якості життя її населення найсприятливішим варіантом буде затвердження запропонованого проєкту Плану заходів.

9. Заходи, передбачені для здійснення моніторингу наслідків виконання проєкту документа державного планування для довкілля, у тому числі для здоров'я населення

Обов'язковою складовою процесу виконання ДДП є здійснення моніторингу наслідків його виконання для довкілля, у т.ч. для здоров'я населення, а також для своєчасного вжиття заходів із запобігання, зменшення та пом'якшення ймовірних негативних наслідків виконання ДДП, а в разі виявлення непередбачених звіт про стратегічну екологічну оцінку негативних наслідків, - вжиття заходів для їх усунення.

Моніторинг проводиться згідно з Порядком здійснення моніторингу наслідків виконання ДДП для довкілля, у тому числі для здоров'я населення (затвердженим Постановою КМУ від 16.12.2020 №1272). Відповідно до пункту 5 зазначеного Порядку для забезпечення систематичності та об'єктивності спостережень за змінами стану довкілля визначено:

1. Зміст заходів для здійснення моніторингу та строки їх виконання. Моніторинг фактичного впливу на довкілля, умови життєдіяльності населення та стан його здоров'я під час реалізації проєкту Плану заходів буде здійснюватися структурним підрозділом Рівненської обласної державної – Рівненської обласної військової адміністрації, який визначатиме перелік індикаторів, забезпечить доступ до вихідних даних та результатів моніторингу.

Для проведення моніторингу будуть виконуватися наступні заходи:

- збір та аналіз інформації про поточний стан складових довкілля, включаючи значення ключових екологічних показників, зокрема визначених для оцінки досягнення Цілей сталого розвитку України до 2030 року (затверджених Указом Президента України від 30 вересня 2019 року №722), порівняння фактичного стану компонентів довкілля з минулорічними показниками – 1 раз на рік на підставі результатів державного статистичного спостереження (у разі виявлення перевищень минулорічних показників проводитиметься аналіз на предмет зв'язку з реалізацією заходів, визначених Проектом Стратегії);
- порівняння захворюваності населення з минулорічними показниками – 1 раз на рік на підставі результатів державного статистичного спостереження (у разі виявлення перевищень минулорічних показників проводитиметься аналіз зв'язку з реалізацією заходів, передбачених Проектом Плану заходів з реалізації Стратегії).

Здійснення цих заходів забезпечуватиме можливість:

- виявлення наслідків виконання проєкту Плану заходів для довкілля, у т.ч. для здоров'я населення, а саме вторинних, кумулятивних, синергічних, коротко-, середньо- та довгострокових (на один, три-п'ять, 10-15 років, 50-100 років відповідно), постійних і тимчасових, позитивних і негативних наслідків;
- запобігання, зменшення та компенсації негативних наслідків, зумовлених виконанням проєкту Плану заходів;
- виявлення непередбачених звіт про стратегічну екологічну оцінку негативних наслідків виконання проєкту Плану заходів для довкілля, у тому числі для здоров'я населення.

Заходи, передбачені для здійснення моніторингу, враховують специфіку проєкту Плану заходів, період її реалізації та необхідність здійснення моніторингу на різних стадіях виконання визначених в ньому проєктів та завдань. Водночас вплив на довкілля проєктів та заходів, скерованих на досягнення цілей проєкту Плану заходів, виконання яких передбачає проведення стратегічної екологічної оцінки відповідно до Закону України «Про стратегічну екологічну оцінку», будуть моніторитися окремо під час їх реалізації та після їх завершення.

2. Кількісні та якісні показники, одиниці їх вимірювання та їх цільові значення відповідно до кожного з визначених у звіті про стратегічну екологічну оцінку наслідків

Таблиця 9.1. Екологічні індикатори моніторингу виконання проєкту Плану заходів

№ з/п	Індикатор	Завдання Стратегії	Наявність моніторингових даних
Забруднення атмосферного повітря			
1.	Викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря від стаціонарних джерел викидів по регіонах області, тис. т	1.1.1	+
2.	Викиди забруднюючих речовин від пересувних джерел забруднення по регіонах області, тис.т	1.1.1	+
Водні ресурси			
3.	Забрано води з природних водних об'єктів, млн. м ³	1.1.2	+
4.	Спожито свіжої води, млн. м ³	1.1.2	+
5.	У поверхневі води скинуто очисними спорудами області стічних вод, млн. м ³	1.1.3	+
6.	Відсоток населених пунктів, що мають централізоване водопостачання, %	2.1.2	+
7.	Відсоток населених пунктів, що мають централізоване водовідведення, %	2.1.2	+
Біорізноманіття			
8.	Відсоток заповідності території області, %	3.2.2	+
Земельні ресурси			
9.	Площа земель, що зазнають підтоплення, км ²	2.1.4	+
10.	Кількість розроблених проєктів землеустрою, винесених в натуру водоохоронних зон і прибережних захисних смуг вздовж річок та навколо водойм (% до кількості запланованих заходів)	2.1.4	+
Енергетика			
11.	Річний обсяг споживання електричної енергії в області, млн. кВт. год.	3.1.1	+
12.	Річний обсяг споживання електричної енергії населенням, млн. кВт. год	3.1.1	+
13.	Річний обсяг споживання природного газу населенням, млн. м ³	3.1.1	+
Відходи			
14.	Річний обсяг утворення ПВ на території області, тис. т	3.2.2	+
15.	Обсяг видалених відходів, тис. т	3.2.2	+
16.	Частка використання відходів як вторинної сировини, %	3.2.2	+
17.	Охоплення населення послугами зі збирання ПВ	3.2.2	+
18.	Обсяг утворених та накопичених промислових відходів, млн. т	3.2.2	+
Інші показники			
19.	Кількість екологічних публікацій та соціальної реклами природоохоронного спрямування, поширених в ЗМІ	3.2.2	+
20.	Кількість курсів та програм екологічного спрямування закладів загальної середньої, позашкільної та вищої освіти	2.2.4	+
21.	Кількість проєктів екологічного спрямування вирішення спільних проблем територіальних	2.2.4	+

	громад		
--	--------	--	--

Джерело: власні напрацювання

виконання ДДП для довкілля, у тому числі для здоров'я населення. Моніторинг наслідків виконання проєкту Плану заходів для довкілля, у т.ч. для здоров'я населення, базується на відстеженні певних показників (індикаторів) в розрізі компонентів довкілля (таблиця 9.1). Перелік показників (індикаторів) для здійснення моніторингу проєкту Плану заходів орієнтовний (невичерпний) і, за потреби, може бути змінений (зменшений або доповнений).

Оцінка ймовірних наслідків для довкілля від реалізації проєкту Плану заходів вказує на те, що її реалізація позитивно вплине на стан атмосферного повітря, водних об'єктів, ситуацію з відходами, земельні ресурси, здоров'я населення тощо.

Водночас під час виконання ДДП в результаті моніторингу реалізації його цілей можуть бути виявлені впливи на довкілля, у тому числі на здоров'я населення, які матимуть прямі наслідки на стан навколишнього середовища, умови життєдіяльності та здоров'я населення. У такому разі перелік індикаторів для моніторингу наслідків виконання ДДП для довкілля, в т.ч. здоров'я населення, доповнюється відповідними індикаторами, які дозволять об'єктивно оцінити та відстежити зміни.

Під час реалізації проєкту Плану заходів відстежуватимуться екологічні загрози для довкілля шляхом спостережень та збору наявних статистичних та звітних даних про стан довкілля, про наслідки для довкілля та здоров'я населення, які виникатимуть в результаті реалізації передбачених заходів проєкту Плану заходів. Отримані показники аналізуватимуться та об'єктивно оцінюватимуться шляхом порівняння наявних значень з нормативними (встановленими нормативно-правовими актами) та/або з цільовими значеннями.

Відповідно до статті 17 Закону України «Про стратегічну екологічну оцінку» моніторинг наслідків виконання ДДП, у т.ч. для здоров'я населення, оприлюднюватиме один раз на рік Рівненська обласна державна – Рівненська обласна військова адміністрація на своєму офіційному вебсайті у мережі Інтернет, вноситиме до Єдиного реєстру стратегічної екологічної оцінки та у разі виявлення непередбачених звітом про стратегічну екологічну оцінку негативних наслідків для довкілля, у тому числі для здоров'я населення, вживатиме заходів для їх усунення.

Засоби і способи виявлення наявності або відсутності наслідків для довкілля, у т.ч. для здоров'я населення, з урахуванням можливості виявлення негативних наслідків виконання ДДП, не передбачених звітом про стратегічну екологічну оцінку, включають:

- порівняння очікуваних і фактичних наслідків, що дозволяє отримати інформацію про вплив реалізації ДДП на довкілля, в т. ч. здоров'я населення;
- отримання інформації, що використовуватиметься для удосконалення майбутніх оцінок (моніторинг як інструмент контролю якості CEO);
- перевірка дотримання екологічних норм, встановлених відповідними органами влади;
- відстеження процесу виконання ДДП відповідно до ухвалених в ньому цілей та завдань, включаючи передбачені заходи із запобігання, скорочення або пом'якшення несприятливих наслідків для довкілля, в т. ч. здоров'я населення.

У разі виявлення відхилень від нормативних показників складових довкілля, виконуватиметься аналіз захворюваності населення області з метою виявлення негативного впливу факторів навколишнього середовища на здоров'я населення, використовуючи в тому числі статистичні дані.

У разі, коли під час здійснення моніторингу виявлятимуться непередбачені звітом про стратегічну екологічну оцінку негативні наслідки реалізації проєкту Плану заходів для довкілля, у тому числі для здоров'я мешканців області, Рівненська обласна державна (військова) адміністрація вживатиме заходів для їх усунення, а також розглядатиме пропозиції щодо внесення змін до проєкту Плану заходів для запобігання подібним

Звіт про стратегічну екологічну оцінку проєкту плану заходів на 2025 - 2027 роки із реалізації Стратегії розвитку Рівненської області на період до 2027 року

негативним наслідкам у майбутньому. У разі внесення суттєвих змін до проєкту Плану заходів, вони підлягатимуть стратегічній екологічній оцінці.

Рівненська обласна державна адміністрація – Рівненська обласна військова адміністрація протягом 5-и робочих днів з дня затвердження проєкту Плану заходів розміщує на своєму офіційному вебсайті затверджений проєкт Плану заходів, рішення про його затвердження, заходи, передбачені для здійснення моніторингу наслідків виконання проєкту Плану заходів, і письмово повідомляє про це орган, зазначений у статті 6 Закону України «Про стратегічну екологічну оцінку».

Для організації моніторингу використовуються існуючі системи моніторингу та інформаційні системи або вони спеціально удосконалюються для цілей СЕО. Вибираються такі методи моніторингу, які доступні і найкращим чином пристосовані для перевірки того, чи відповідає той вплив на довкілля та здоров'я населення, який спостерігається, припущенням і висновкам, зробленим в процесі СЕО. Крім того, важливим критерієм для вибору методів є можливість раннього виявлення непередбаченого негативного впливу від реалізації Проєкту Стратегії, що дозволить вжити своєчасні заходи щодо виправлення ситуації.

Проєктом Плану заходів передбачено проведення моніторингу ефективності її реалізації за допомогою планованих до контролю екологічних індикаторів згідно табл. 9.1.

10. Опис ймовірних транскордонних наслідків для довкілля та здоров'я населення

Проект Плану заходів відповідає положенням:

Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з ін. сторони, ратифікованої Законом України від 16 вересня 2014 р. №1678-VII;

Рамкової конвенції ООН про зміну клімату, ратифікованої Законом України від 29 жовтня 1996 року №435/96-ВР;

Паризької Угоди, ратифікованої Законом України від 14 липня 2016 року №1469-VIII;

резолюції Генеральної Асамблеї ООН від 25 вересня 2015 року №70/1 «Перетворення нашого світу: Порядок денний у сфері сталого розвитку на період до 2030 року»;

Указу Президента України від 30 вересня 2019 року №722/2019 «Про Цілі сталого розвитку України на період до 2030 року»,

а також Європейському закону про клімат (European climate law, 2021),

не містить конкретних проєктів господарської діяльності, які можуть мати значний вплив на довкілля сусідніх держав, і які потребують надання документів дозвільного характеру на їх провадження, а також не визначає місцезнаходження, розміру, потужності або розміщення ресурсів. Відтак СЕО проєкту Плану заходів не потребує транскордонних консультацій щодо ймовірних наслідків від її реалізації для довкілля, в тому числі здоров'я населення, зачеплених держав (сусідніх країн). Водночас заходи, які будуть скеровані на виконання завдань та заходів проєкту Плану заходів, і відповідно до Закону України «Про оцінку впливу на довкілля» підлягатимуть оцінці впливу на довкілля та/або проведенню СЕО відповідно до Закону України «Про стратегічну екологічну оцінку», окремо проходитимуть процедуру оцінки впливу на довкілля, в т. ч., за потреби, щодо транскордонних наслідків для довкілля та здоров'я населення зачеплених держав, до прийняття рішення про їх реалізацію.

При цьому питання транскордонних наслідків для довкілля було би ускладнене за будь-яких умов через те, що, якби транскордонні негативні наслідки було виявлено, суміжна білорусь не є підписантом протоколу про стратегічну екологічну оцінку до Конвенції про оцінку впливу на навколишнє середовище в транскордонному контексті, проводить ворожу щодо України зовнішню політику, допомагаючи росії у війні з Україною, що унеможливорює будь-які міждержавні контакти на рівні області, і процедура транскордонних консультацій не врегульована міждержавними домовленостями.

Резюме нетехнічного характеру, розраховане на широку аудиторію

Одним із інструментів забезпечення збалансованості проєкту Плану заходів на 2025-2027 роки із реалізації Стратегії розвитку Рівненської області на період до 2027 року є проведення в процесі його розробки стратегічної екологічної оцінки (CEO). CEO – це системний і запобіжний процес, що здійснюється з метою аналізу потенційного впливу на довкілля документів стратегічного характеру, а також з метою інтегрування результатів оцінки в процес прийняття рішень.

Стратегічна екологічна оцінка проєкту Плану заходів - приклад застосування цього підходу.

CEO проєкту Плану заходів проводилася за методологією країн ЄС і включала:

- визначення ключових регіональних екологічних проблем;
- аналіз трендів стану довкілля регіону;
- аналіз відповідності Проєкту Плану заходів з реалізації Стратегії визначеним екологічним цілям;
- експертну оцінку ймовірного впливу Проєкту Плану заходів з реалізації Стратегії на складові довкілля;
- рекомендації щодо реалізації окремих проєктів Плану заходів з реалізації Стратегії.

Для Рівненської області характерна наявність низки проблем екологічного характеру, найактуальнішими з яких є:

1. Радіоактивне забруднення Сарненського, Вараського та півдня Рівненського районів області внаслідок Чорнобильської катастрофи;
2. Території області на відстані 30 км до кордонів з білоруссю високо ризиковані для економічного використання внаслідок замінування і будівництва фортифікаційних споруд;
3. Забруднення поверхневих вод скидами стічних вод житлово-комунальних, промислових підприємств та сільського господарства, основними чинником якого є неефективна робота очисних споруд;
4. Забруднення навколишнього природного середовища відходами виробництва і споживання;
5. Винищування лісів;
6. Пошкодження лісових ресурсів і ґрунтів внаслідок несанкціонованого видобутку бурштину-сирцю в північній частині області;
7. Забруднення атмосфери викидами промислових підприємств та автотранспорту;
8. Порушення гідрологічного та гідрохімічного режимів малих річок обл.;
9. Невинесення в натуру і відсутність картографічних матеріалів водоохоронних зон та прибережних захисних смуг водних об'єктів області;
10. Низька якість питної води в сільських населених пунктах області через відсутність систем централізованого водопостачання;
11. Підтоплення населених пунктів і територій, у тому числі за рахунок високого рівня ґрунтових вод;
12. Застарілі технології виробництва та обладнання, висока енергоємність та матеріаломісткість;
13. Низький рівень екологічної культури бізнесу та населення;
14. Недосконалість системи моніторингу довкілля;
15. Недостатнє фінансування природоохоронних заходів;

16. Слабкі важелі впливу органів місцевого самоврядування на процеси охорони довкілля та раціонального використання природних ресурсів;

17. Недостатнє забезпечення збереження природно-заповідного фонду;

18. Невиконання необхідних обсягів рекультивації земель;

19. Зниження підземних вод в Рівненському районі через зону впливу Горбаківського водозабору;

20. Місця зберігання залишків непридатних до використання пестицидів.

В цілому розробка проєкту Плану заходів проведена з врахуванням ймовірних впливів на довкілля та з прагненням їх мінімізації. Запропонований проєктом Плану заходів сценарій розвитку області прийнятний з точки зору збалансованості, а його реалізація за умови дотримання екологічних вимог, не передбачає появу нових негативних наслідків для довкілля, не сприятиме збільшенню антропогенного навантаження на нього.

Цілі та завдання проєкту Плану заходів загалом не спрямовані на збільшення впливів на довкілля. Вони узгоджуються з державними та регіональними екологічними цілями, визначеними Законом України «Про основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2030 року» та Стратегією екологічної безпеки та адаптації до зміни клімату до 2030 року, затвердженою Розпорядженням Кабінету Міністрів України №1363-р. від 20.10.2021 р., а також з Державною стратегією регіонального розвитку на період до 2027 року.

Водночас реалізація окремих заходів проєкту Плану заходів з реалізації Стратегії сприятиме покращенню екологічної ситуації в області.

Ймовірність того, що реалізація проєкту Плану заходів призведе до негативних впливів на довкілля або здоров'я людей, які самі по собі будуть незначними, але у сукупності матимуть значний сумарний (кумулятивний) вплив на довкілля, - незначна.

Таким чином, поєднання у проєкті Плану заходів зусиль, спрямованих на заохочення економічного зростання та капіталовкладень у регіон, із зусиллями, спрямованими на пом'якшення несприятливого впливу на довкілля, забезпечуватиме розвиток Рівненської області як регіону високої якості життя та безпечного довкілля.

При реалізації ДДП – СЕО проєкту Плану заходів можливих транскордонних негативних наслідків не виявлено.

Передбачено здійснення моніторингу ефективності її впровадження за допомогою екологічних індикаторів. Це важлива складова контролю реалізації проєкту Плану заходів на довкілля та необхідна передумова забезпечення збалансованості розвитку області з врахуванням екологічних норм.

Експерт проєкту «Підтримка актуалізації стратегій розвитку шести регіонів України»¹
Доцент кафедр:
біології, здоров'я людини та фізичної терапії;
документальних комунікацій та менеджменту
Рівненського державного гуманітарного університету
кандидат економічних наук за спеціальністю
«Економіка природокористування та охорони
навколишнього середовища», голова президії
Рівненської обласної організації
Українського товариства охорони природи

Борис Берташ

Список джерел

1. Бабиченко В.Н., Барабаш М.Б., Логвинов К.Т. і інші. Природа Украинской ССР. Климат. Киев: Наукова думка, 1984. 232 с.
2. Водний кодекс України, №214/95-ВР від 06.06.1995 р. // Відомості Верховної Ради України, 1995, №24. - ст. 189.
3. Водно-болотні угіддя України / за ред. Г.Б.Марушевського, І.С.Жарук. Київ: Чорноморська програма "Ветландс Інтернешнл", 2006. 312 с.
4. Державні будівельні норми України. Проектування. ДБН А.2.2-1-2003 «Склад і зміст матеріалів оцінки впливів на навколишнє середовище (ОВНС) при проектуванні і будівництві підприємств, будинків і споруд» (2004). – [Електронний ресурс] – режим доступу: http://online.budstandart.com/ua/catalog/doc-page.html?id_doc=25521.
5. Деякі питання розроблення регіональних стратегій розвитку і планів заходів з їх реалізації та проведення моніторингу реалізації зазначених стратегій і планів заходів: постанова Кабінету Міністрів України від 4 серпня 2023 року №816. – [Електронний ресурс] – режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/816-2023-%D0%BF#Text>.
6. Директива 2001/42/ЄС Європейського Парламенту та Ради від 27 червня 2001 року «Про оцінку впливу на стан навколишнього природного середовища окремих проєктів та програм». – [Електронний ресурс] – режим доступу: https://zakon.isu.net.ua › files › dyrektyva_2001.doc.
7. Дідух Я.П. та ін. Геоботанічне районування. *Національний атлас України*. Київ: ДНВП «Картографія», 2007. С. 197.
8. Доповідь про стан навколишнього природного середовища в Рівненській області у 2023 р. – Рівне, 2024 – 229 с. іл. – [Електронний ресурс] – режим доступу: https://www.ecorivne.gov.ua/tmp/dopovid_2023.pdf.
9. Дюсик И. Стратегическая экологическая оценка концепций регионального развития. Том 1: методология / Ири Дюсик, Даниэль Росеки, Войцех Выналек. — Министерство экологии Чешской Республики. – [Електронний ресурс] – режим доступу: http://archive.rec.org/REC/Programs/EnvironmentalAssessment/pdf/Czech_SEA_Meth_RU.pdf.
10. Земельний кодекс України №2768-III від 25 жовтня 2001 року. // Відомості Верховної Ради України, 2002, №3-4, ст. 27.
11. Канааш О.П., Медведєв В.В. Агрогрунтове районування. *Національний атлас України*. Київ: ДНВП «Картографія», 2007. С. 194.
12. Карамушка В.І. Екологічна збалансованість стратегічних ініціатив і проєктів (інтегрування довільних аспектів у стратегічне планування та проєкту діяльність): практ. посібник / Віктор Карамушка. – К.: К.І.С., 2012. – 138 с.
13. Лісовий кодекс України №3853-XII від 21.01.1994 р. // Відомості Верховної Ради України, 1994, №17, ст. 100.
14. Маринич О.М. та ін. Фізико-географічне районування. *Національний атлас України*. Київ: ДНВП «Картографія», 2007. С. 228-229.
15. Національна Стратегія для впровадження СЕО та реалізації вимог СЕО Протоколу ЄЕК ООН: Україна (травень 2006 р.), 2006. – [Електронний ресурс] – режим доступу: http://www.unecese.org/fileadmin/DAM/env/eia/documents/SEA_CBNA/Ukraine_strategy_uk.pdf.
16. Основи законодавства України про охорону здоров'я: Закон України №2801-XII від 19 листопада 1992 року // Відомості Верховної Ради України, 1993, №4, ст. 19.
17. Пособие по применению Протокола ЕЭК ООН по стратегической экологической оценке. Заключительная версия (февраль 2011 г.). Организация Объединенных Наций и Региональный Экологический Центр по Центральной и Восточной Европе. – 2011. – 273 с. – [Електронний ресурс] – режим доступу: http://www.unecese.org/fileadmin/DAM/env/eia/sea_manual/documents/SEA_Manual_final_Feb2011_ru.pdf.
18. Природа Украинской ССР. Почвы / под ред. Н.Б.Вернандер. Киев: Наук. думка, 1986. 214 с.

19. Природа Украинской ССР. Растительный мир / под ред. А.М.Маринича. Киев: Наук. думка, 1985. С. 34-40.
20. Про охорону атмосферного повітря: Закон України №2707-XII від 16 жовтня 1992 року // Відомості Верховної Ради України, 1992, №50, ст. 678.
21. Про введення воєнного стану в Україні: Указ Президента України від 24 лютого 2022 року №64/2022, затверджений Законом України №2102-IX від 24.02.2022 р. – [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/64/2022#Text>.
22. Про визначення адміністративних центрів та затвердження територій територіальних громад Рівненської області: Розпорядження Кабінету Міністрів України, №722-р від 12 червня 2020 р. – [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/722-2020-%D1%80#Text>.
23. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо засад державної регіональної політики та політики відновлення регіонів і територій: Закон України, №2389-IX від 09 липня 2022 року. - [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2389-20#Text>.
24. Про державне прогнозування та розроблення програм економічного і соціального розвитку України: Закон України, №1602-III від 23.03.2000 р. // Відомості Верховної Ради України, 2000. - №25. - ст. 195.
25. Про доступ до інформації, участь громадськості в процесі прийняття рішень та доступ до правосуддя з питань, що стосуються довкілля (Орхуська конвенція): Конвенція Європейської Економічної Комісії ООН від 23-25 червня 1998 року. – [Електронний ресурс] – режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_015#Text.
26. Про екологічну експертизу: Закон України, №45/95-ВР від 9 лютого 1995 р. // Відомості Верховної Ради України, 1995. - №8. - ст. 54.
27. Проект змін до Державної стратегії регіонального розвитку на 2021-2027 роки, затвердженої постановою Кабінету Міністрів України №695 від 5 серпня 2020 р. – [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://mtu.gov.ua/news/35001.html>.
28. Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення: Закону України, №4004-XII від 24 лютого 1994 р. // Відомості Верховної Ради України, 1994, №27. - ст. 218.
29. Про затвердження Державних санітарних норм та правил «Гігієнічні вимоги до води питної, призначеної для споживання людиною»: наказ Міністерства охорони здоров'я України №400 від 12.05.2010 р., зареєстрований в Міністерстві юстиції України за №452/17747 від 01 липня 2010 р. - [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0452-10#Text>.
30. Про затвердження державних санітарних правил та норм захисту населення від впливу електромагнітного випромінювання: наказ Міністерства охорони здоров'я України №239 від 01.08.1996 р., зареєстрований в Міністерстві юстиції України від 29 серпня 1996 р. за №488/1513. – [Електронний ресурс] – режим доступу:
31. Про засади державної регіональної політики: Закон України, № 1 56-VIII від 05.02.2015 р. // Відомості Верховної Ради України, 2015. - №13. - ст. 90.
32. Про затвердження Методики розроблення, проведення моніторингу та оцінки результативності реалізації регіональних стратегій розвитку та планів заходів з їх реалізації: Наказ Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України №79 від 31 березня 2016 р., зареєстрований в Міністерстві юстиції України 26 квітня 2016 року за №632/28762. – [Електронний ресурс] – режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0632-16#Text>.
33. Про затвердження методичних рекомендацій із здійснення стратегічної екологічної оцінки документів державного планування: Наказом Міністерства екології та природних ресурсів України, №296 від 10.08.2018 р. – [Електронний ресурс] – режим доступу: <https://ips.ligazakon.net/document/FN045244>.
34. Про затвердження Національного плану дій з охорони навколишнього природного середовища на період до 2025 року: Розпорядження Кабінету Міністрів України №443-р від 21.04.2021 р. – [Електронний ресурс] – режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/443-2021-%D1%80#Text>.

35. Про затвердження Переліку регіонально рідкісних і таких, що перебувають під загрозою зникнення, видів рослин на території Рівненської області та Положення до нього: Рішення Рівненської обласної ради від 07 грудня 2018 р., №1229. – Заголовок з екрану - [Електронний ресурс] – режим доступу: http://oblrada.rv.ua/documents/rishennya/7_sklikannya.php?SECTION_ID=171&ELEMENT_ID=17752.
36. Про затвердження Порядку виконання повноважень Державною казначейською службою в особливому режимі в умовах воєнного стану (зі змінами): Постанова Кабінету Міністрів України №590 від 09.06.2021 р. - [Електронний ресурс] – режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/590-2021-%D0%BF#Text>.
37. Про затвердження Порядку розроблення регіональних стратегій розвитку і планів заходів з їх реалізації, а також проведення моніторингу та оцінки результативності реалізації зазначених регіональних стратегій і планів заходів: Постанова Кабінету Міністрів України, №932 від 11.11.2015 р. – [Електронний ресурс] – режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/932-2015-%D0%BF#Text>.
38. Про затвердження Програми діяльності Кабінету міністрів України: Постанова Кабінету Міністрів України №849 від 29.09.2019 р. – [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/849-2019-%D0%BF#Text>.
39. Про затвердження Регіональної схеми екологічної мережі Рівненської області: рішення Рівненської обласної ради №225 від 17 червня 2016 р. – [Електронний ресурс] – режим доступу: <https://ror.gov.ua/rishennya-oblasnoyi-radi-7-sklikannya/225-pro-zatverdzhennya-regionalnoyi-shemi-ekologichnoyi-mere>.
40. Про затвердження Схеми планування території Рівненської області: рішення Рівненської обласної ради, №598 від 30.03.2012 р. – [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://ror.gov.ua/rishennya-oblasnoyi-radi-6-sklikannya/598-pro-zatverdzhennya-shemi-planuvannya-teritoriyi-rivnensk>.
41. Про інвестиційну діяльність: Закон України, №1560-XII від 18.09.1991 р. // Відомості Верховної Ради України, 1991. - №47. - ст. 646.
42. Про Комплексну програму розвитку агропромислового комплексу Рівненської області на 2018-2022 роки: Рішення Рівненської обласної ради №937 від 18 травня 2018 р. – [Електронний ресурс] – режим доступу: <https://ror.gov.ua/rishennya-oblasnoyi-radi-7-sklikannya/937-pro-kompleksnu-programu-rozvitku-agropromislovogo-komple>.
43. Про місцеве самоврядування в Україні: Закон України, №280/97-ВР від 21 травня 1997 р. // Відомості Верховної Ради України, 1997. - №24 - ст. 170.
44. Про місцеві державні адміністрації: Закон України, №586-XIV від 09.04.1999 р. // Відомості Верховної Ради України, 1999. - №20-21. - ст. 190.
45. Про надра: Кодекс України №133/94-ВР від 27.07.1994 р. // Відомості Верховної Ради України, 1994, №36, ст. 341.
46. Про обласну програму охорони навколишнього природного середовища на 2022-2026 роки: Розпорядження голови облдержадміністрації-начальника обласної військової адміністрації №165 від 27.06.2022 р. - [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://www.rv.gov.ua/npas/pro-oblasnu-programu-ohoroni-navkolishnogo-prirodnogo-seredovishcha-na-2022-2026-roki-61-2022>.
47. Про основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2030 р.: Закон України, №2697-VIII від 28.02.2019 р. // Відомості Верховної Ради України, 2019. - №16 - ст. 70.
48. Про охорону атмосферного повітря: Закон України, №2707-XII від 16.10.1992 р. // Відомості Верховної Ради України, 1992, №50, ст. 678.
49. Про охорону навколишнього природного середовища: Закон України, №1268-XII від 26.06.1991 р. // Відомості Верховної Ради України, 1991, №41, ст. 547.
50. Про оцінку впливу на стан довкілля окремих планів та програм: Директива 2001/42/ЄС Європейського парламенту та Ради від 27 червня 2001 року. – [Електронний ресурс] – режим доступу: http://online.budstandart.com/ua/catalog/doc-page?id_doc=60064.

51. Про оцінку впливу на довкілля: Закон України, №2059-VIII від 23.05.2017 р. // Відомості Верховної Ради України, 2017. - №29 - ст. 315.
52. Про правовий режим воєнного стану: Закон України, №389-VIII від 12 травня 2015 р. // Відомості Верховної Ради України, 2015, № 28, ст. 250.
53. Про природно-заповідний фонд України: Закон України, №2457-XII від 16.06.1992 р. // Відомості Верховної Ради України, 1992, №34, ст. 503.
54. Про ратифікацію Конвенції про оцінку впливу на навколишнє середовище в транскордонному контексті: Закон України, №534-XIV від 19 березня 1999 р. // Відомості Верховної Ради України, 1999. - №18 - ст. 153.
55. Про ратифікацію Протоколу про стратегічну екологічну оцінку до Конвенції про оцінку впливу на навколишнє середовище у транскордонному контексті: Закон України, №562-VIII від 01 липня 2015 р. // Відомості Верховної Ради України, 2015. - №32. - ст. 319.
56. Про створення національного природного парку «Дермансько-Острозький»: Указу Президента України від 11.12.2009 р. №1039/2009. - [Електронний ресурс] – режим доступу: <https://www.president.gov.ua/documents/10392009-9790>.
57. Про стимулювання розвитку регіонів: Закон України, №2850-IV від 08.09.2005 р. // Відомості Верховної Ради України, 2005. - №51. - ст. 548.
58. Про стратегічну екологічну оцінку: Закон України, №2354-VIII від 20 березня 2018 р. // Відомості Верховної Ради України, 2018. - №16. - ст. 138.
59. Про схвалення Водної стратегії України на період до 2050 року: Розпорядження Кабінету Міністрів України від №1134-р від 09.11.2022 р. – [Електронний ресурс] – режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1134-2022-%D1%80#Text>.
60. Про схвалення Державної стратегії управління лісами України на період до 2035 року: Розпорядження Кабінету Міністрів України №1777-р. від 29.12.2021 р. – [Електронний ресурс] – режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1777-2021-%D1%80#Text>.
61. Про схвалення Енергетичної стратегії України до 2050 року: Розпорядження Кабінету Міністрів України №373-р. від 21.04.2023 р. – [Електронний ресурс] – режим доступу: <https://www.kmu.gov.ua/npas/pro-skhvalennia-enerhetychnoi-stratehii-ukrainy-na-period-do-2050-roku-373r-210423>.
62. Про схвалення Стратегії зрощення та дренажу в Україні на період до 2030 року: Розпорядження Кабінету Міністрів України №688-р. від 14.09.2019 р. – [Електронний ресурс] – режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/688-2019-%D1%80#Text>.
63. Про схвалення Стратегії екологічної безпеки та адаптації до зміни клімату до 2030 року: розпорядження Кабінету Міністрів України №1363-р від 20.10.2021 р. – [Електронний ресурс] – режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1363-2021-%D1%80#Text>.
64. Про тваринний світ: Закон України, №2894-III від 13.12.2001 р. // Відомості Верховної Ради України, 2002. - №14. - ст. 97.
65. Протокол по стратегической экологической оценке к Конвенции об оценке воздействия на окружающую среду в трансграничном контексте / Организация Объединенных Наций, Европейская Экономическая Комиссия: ЕСЕ/МР.ЕІА/2003/3. – Нью-Йорк и Женева, 2003. – [Електронний ресурс] – режим доступу: https://www.un.org/ru/documents/decl_conv/conventions/pdf/protocol_ecology.pdf.
66. Про управління відходами: Закон України №2320-IX від 20 червня 2022 р. – [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2320-20#Text>.
67. Про утворення військових адміністрацій: Указ Президента України від 24 лютого 2022 року. – [Електронний ресурс] – Режим доступу: №68/2022 <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/68/2022#Text>.
68. Про цілі сталого розвитку України на період до 2030 р.: Указ Президента України, №722/2019 від 30.09.2019 р. – [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://www.president.gov.ua/documents/7222019-29825>.
69. Території, що пропонуються до включення у мережу Емеральд (Смарагдову мережу) України («тіньовий список», частина 2) / кол. авт., під ред. К.А.Борисенко, А.А.Куземко. Київ: «LAT & K», 2019. 234 с.

70. Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони від 27 червня 2014 р. – [Електронний ресурс] – режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_011#Text.
71. Фіторізноманіття Українського Полісся та його охорона / під заг. ред. Т.Л. Андрієнко. Київ: Фітосоціоцентр, 2006. 316 с.
72. Химин М.В., Химин Л.І. Хребетні тварини природних заповідників та національних природних парків у межах Західного Полісся. *Збереження та відтворення біорізноманіття природно-заповідних територій*: матеріали наук.-практ. конференції, присвяченої 10-річчю Рівненського природного заповідника (м.Сарни, 11-13 червня 2009 р.). Рівне: ВАТ "Рівненська друкарня", 2009. – С. 607-615.
73. Цілі сталого розвитку: Україна: Національна доповідь 2017 р. – [Електронний ресурс] – режим доступу: <https://www.kmu.gov.ua/storage/app/sites/1/natsionalna-dopovid-csr-Ukrainy.pdf>.
74. Щодо затвердження Базового плану адаптації екологічного законодавства України до законодавства Європейського Союзу (Базовий план апроксимації): наказ Міністерства екології та природних ресурсів України від 17.12.2012 р. №659. – [Електронний ресурс] – режим доступу: <https://ips.ligazakon.net/document/FIN81968>.
75. Экологические показатели и основанные на них оценочные доклады. Восточная Европа, Кавказ и Центральная Азия. – Нью-Йорк и Женева: ООН, 2007. – 110 с.
76. Noble B. Regional Strategic Environmental Assessment (R-SEA). Methodological Guidance and Good Practice / Bram Noble, Jill Harriman. – Canada: University of Saskatchewan, 2008. – 59 p.
77. Strategic Environmental Assessment of Policy, Plan and Program Proposals: CIDA Handbook. – Canada: CIDA, 2004. – 19 p.
78. Strategic Environmental Assessment: The Cabinet Directive on the Environment Assessment of Policy, Plan, and Program Proposals: Guidelines for Implementing the Cabinet Directive. – Ottawa Privy Council Office and Canadian Environment Assessment Agency, 2010. – 13 p.